

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ 4) อําเภอกง จังหวัดนครราชสีมา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พีชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง อรุณเลิศอารีย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง อรุณเลิศอารีย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ พบลาก คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร อาจารย์ ดร.นิวัฒน์ สาระพันธ์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ นางสาวประทุมวัน ดอมไธสง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 และ นายศิลป์ประสิทธิ์ กรวยสวัสดิ์ ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบัวใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พีชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ครูผู้สอนและผู้สนใจทุกท่านที่จะนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน โรงเรียน และสังคมต่อไป

รัชนิภรณ์ ธนะไชย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ผู้วิจัย	นางรัชนิกรณ ณะไชย
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความมุ่งหมายดังนี้ 1) สร้างและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ทดลองสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 22 คน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 5 คน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร 3) แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร 4) หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน เวลา 18 ชั่วโมง 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ .43-77 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.66 และ มีค่าความเชื่อมั่น (rtt) เท่ากับ .86 และ 6) แบบวัด

ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานโดยการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย ได้แก่ 1) ฉันทคือพืชสมุนไพร 2) พืชสมุนไพรรักษาโรค 3) พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย 4) ผลดีจากพืชสมุนไพร 5) การอนุรักษ์พืชสมุนไพร ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.=0.14) และ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D.=0.06)

2. หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.66/ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน

โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด มีประสิทธิภาพสูง สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	13
สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	19
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	27
การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ.....	38
การบูรณาการหลักสูตรและการสอน และการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ.....	63
แผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	72
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	84
ความพึงพอใจต่อหลักสูตรบูรณาการ.....	89
การหาประสิทธิภาพของหลักสูตร (E1/E2).....	97
ดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร (EI).....	100

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
หลักสูตรสถานศึกษา(ฉบับปรับปรุง) โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ 4)พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	103
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	111
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	117
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	118
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน.....	118
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร.....	121
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร.....	130
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร.....	133
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	139
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	139
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	140
ผลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร.....	140
ผลการพัฒนาหลักสูตร.....	151
ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้.....	161
ผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	173
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	180
สรุปผลการวิจัย.....	181
อภิปรายผลการวิจัย.....	182
ข้อเสนอแนะ.....	190
บรรณานุกรม	191
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	198
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ.....	205
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	227

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	317
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย.....	384
ภาคผนวก ฉ หนังสือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ.....	400
ภาคผนวก ช วุฒิบัตรเผยแพร่ผลงานในที่ประชุมระดับชาติ.....	416
ภาคผนวก ซ เผยแพร่ผลงานวิชาการทางเว็บไซต์.....	420
ภาคผนวก ฌ ภาพการประชุมเพื่อจัดทำโครงร่างหลักสูตรบูรณาการ.....	423
ภาคผนวก ญ ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	429
ภาคผนวก ฎ ประวัติผู้วิจัย.....	432

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 1.1.....	31
ตารางที่ 2.2	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 1.2.....	32
ตารางที่ 2.3	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 2.1.....	33
ตารางที่ 2.4	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 2.2.....	33
ตารางที่ 2.5	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 3.1.....	34
ตารางที่ 2.6	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 3.2.....	35
ตารางที่ 2.7	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 4.1.....	35
ตารางที่ 2.8	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 4.2.....	36
ตารางที่ 2.9	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 4.3.....	36
ตารางที่ 2.10	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 5.1.....	37
ตารางที่ 2.11	ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 5.2.....	37
ตารางที่ 3.1	กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนา หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2.....	119
ตารางที่ 3.2	แบบแผนการทดลอง.....	133
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ต้องการและมีความคิดเห็นต่อการพัฒนา หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น (จำนวน 9 คน).....	140
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น (ปราชญ์ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 20 คน).....	141

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ครูจำนวน 6 คน).....	142
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่เคยรับประทานสมุนไพร.....	143
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นว่าเป็นชุมชนมีพืชสมุนไพร.....	143
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ต้องการให้บุตรหลานศึกษา เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	143
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นว่าเป็นพืชสมุนไพรในท้องถิ่นสามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	144
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่ต้องการให้บรรจุเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ พืชสมุนไพรในท้องถิ่นไว้ในหลักสูตรบูรณาการ.....	144
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองในการศึกษาหลักสูตรบูรณาการเกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่นด้านวัตถุประสงค์.....	145
ตารางที่ 4.10	จำนวนและร้อยละความต้องการของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	145
ตารางที่ 4.11	จำนวนและร้อยละความต้องการของนักเรียนในการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	146
ตารางที่ 4.12	ระดับความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น (ปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา).....	147
ตารางที่ 4.13	ระดับความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	149
ตารางที่ 4.14	อัตราเวลาเรียนหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	156

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	161
ตารางที่ 4.16 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	164
ตารางที่ 4.17 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวนนักเรียน 30 คน (การศึกษานำร่อง).....	172
ตารางที่ 4.18 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)	174
ตารางที่ 4.19 แสดงผลการทดสอบการแจกแจงปกติ (Test of Normality) ด้วย Parametric Test ของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 22 คน.....	175
ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	176
ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	177

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2...	9
ภาพที่ 1.2	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2.....	11
ภาพที่ 2.1	สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	20
ภาพที่ 2.2	รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler.....	53
ภาพที่ 2.3	เหตุผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ.....	72
ภาพที่ 2.4	กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่แผนการจัดการเรียนรู้.....	75
ภาพที่ 2.5	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	117
ภาพที่ 3.1	สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร.....	138
ภาพที่ 4.1	โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	154
ภาพที่ 4.2	แผนผังหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น.....	155

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

แนวทางในการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ ความเข้าใจและ ประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23) ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือ กับบิดา

มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 17)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คน ในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นเดียวกัน เป็นต้นว่าปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของ สารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ สนับสนุนหรือพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพ ดี เก่ง มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน ในการประกันคุณภาพการศึกษามาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต จะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานดังกล่าวได้ โดยผ่านกระบวนการการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยการมีหลักสูตรที่เหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มี จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น เป็นคนดี มีปัญญา มีความสงบสุขบนพื้นฐานของ ความเป็นไทย มีความสมบูรณ์สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ มีความรู้คู่ คุณธรรม มีคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข โดยการ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ความยืดหยุ่นหลากหลาย สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์จากการศึกษาทุกรูปแบบ ความเสมอ ภาคร่วมกัน ทางการศึกษา การสร้างเอกภาพของชาติ ความพอดีระหว่างความเป็นไทย และ ความเป็นสากลให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กรมวิชาการ. 2546 : 9) โดยทำการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความถนัดและความสนใจ จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ที่มีช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมโดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ (กรมวิชาการ, 2544:114) ดังนั้นสถานศึกษาสามารถจัดสาระการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาให้นักเรียนได้เรียน โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังทัศนคติ การเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยม และเข้าใจถึงทรัพยากรในท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ลงวันที่ 27 มกราคม 2546 เพื่อให้สถานศึกษา นำรายละเอียดเป็นแนวเทียบเคียง ตรวจสอบ หรือปรับใช้เป็นสาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาคของหลักสูตรสถานศึกษา ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 โดยยึดหยุ่นตามธรรมชาติของแต่ละสาระการเรียนรู้ ประมาณร้อยละ 30 ในช่วงที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชนสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาประเภทใด และระดับใดจะขาดหลักสูตรไม่ได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงสร้างกำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ที่คัดเลือกมาจากหลายสาขาวิชา แล้วจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมพันธ์และต่อเนื่องอันมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดหลักสูตรที่หลอมรวมเนื้อหาประสบการณ์ต่าง ๆ จากหลายสาขาวิชา มาจัดเป็นหมวดหมู่ของประสบการณ์ โดยบูรณาการเนื้อหา เข้าด้วยกันโดยอาศัยประเด็นหรือปัญหาบางอย่างเป็นแกน แล้วหลอมทุกสาระวิชาที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งรูปแบบการบูรณาการได้แก่ 1) การบูรณาการภายในหมวดวิชา 2) การบูรณาการภายในหัวข้อหรือโครงการ และ 3) การบูรณาการโดยการผสมผสานปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม (ชวลิต ชูก่าแพง, 2555 : 20) ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2557) ได้สรุปไว้ว่าหลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่มีการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือสองกลุ่มวิชาขึ้นไป หรือกลุ่มสาระเดียวกัน โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้

ภายใต้หัวเรื่อง (Theme) อย่างสมดุลและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง หัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุดกลางที่ต้องนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจได้มาจากสาขาต่างๆ ในวิชาเดียวกันหรือได้มาจากหลากหลายศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องโดยใช้เครือข่ายความคิด (Web) ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจึงมีความสำคัญยิ่งเนื่องจากความจำเป็นที่ต้องบูรณาการหลักสูตร เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนหรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ทุกคนมีสิทธิเท่ากันในการแสวงหาพึงผู้สอนน้อยลง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเลือกเฉพาะสาระที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ผู้เรียนต้องการโดยใช้เวลาเท่าเดิม ต้องยอมรับว่ายังไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่จะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกันจะช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ลดระยะเวลาเรียน ลดภาระงานผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายมากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลายในการเข้าร่วมกิจกรรม (มนตรี วงษ์สะพาน. 2554 : 16)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้มีความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ดังนี้

1. ได้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ที่มีการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ
3. เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระอื่นๆ สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 104 ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน ประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร จากโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 35 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 คน ประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสอดคล้องตามประเด็นความจูงใจของเรื่องวิจัย (สินพันธุ์พินิจ 2547: 129)

1.2 ประชากรผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 105 คน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และครูในกลุ่มโรงเรียนบริบทเดียวกัน จำนวน 24 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 20 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และครูในกลุ่มโรงเรียนบริบทเดียวกันที่มีความรู้ด้านสมุนไพร จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสอดคล้องตามประเด็นความจูงใจของเรื่องวิจัย (สินพันธุ์พินิจ 2547: 129)

1.3 ประชากรผู้เชี่ยวชาญในการประเมินหลักสูตร จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สินพันธุ์พินิจ 2547: 129)

กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญในการประเมินหลักสูตร จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สินพันธุ์พินิจ 2547: 129)

1.4 ประชากรที่ใช้ในการศึกษานำร่อง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่อง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สินพันธุ์พินิจ 2547: 129)

1.5 ประชากรในการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 5 คน และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 17 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 รวมนักเรียนที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น จำนวน 22 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สินพันธุ์พินิจ 2547: 129)

2. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้บูรณาการเนื้อหาและกิจกรรม การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้การศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

โดยที่การบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแกนหลักและเชื่อมโยงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้กับ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 7 กลุ่มสาระ

ขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 แบ่งออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉันทคือพืชสมุนไพร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดเวลาในการดำเนินงานการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยใช้เวลา 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน)

นิยามศัพท์เฉพาะ

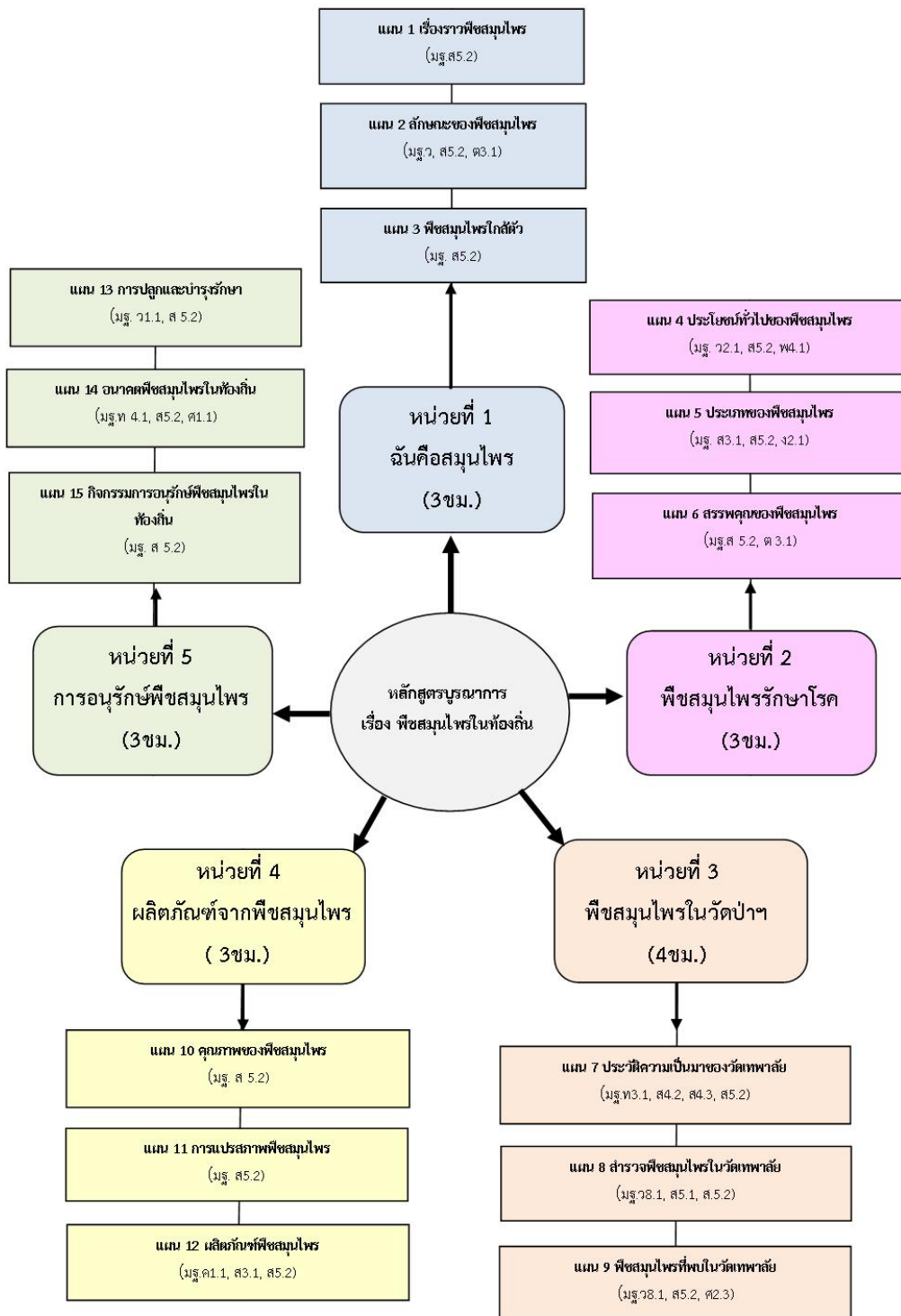
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ (The Development of Integrated Curriculum) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รูปแบบในการสร้างและ พัฒนาหลักสูตร มีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือการบูรณาการ ภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ การสร้างหัวเรื่อง (Theme) หรือหน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) ขึ้นมาแล้วนำเนื้อหาสาระจากรายวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

1.2 เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ โดยนำเนื้อหาวิชาหนึ่งมาเสริมกับอีกวิชา หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เกิดเจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความ สนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน

1.3 ระดับการบูรณาการเป็นแบบ Webbed กล่าวคือเป็นรูปแบบการบูรณาการระหว่าง วิชาหลายวิชา มีลักษณะเป็นการกำหนดหัวข้อเรื่อง (theme) ขึ้นมา แล้วเชื่อมโยงไปสู่วิชาต่างๆว่ามี ประเด็นหรือเนื้อหาสาระใดที่เห็น ว่ามีความสัมพันธ์กัน คล้ายคลึงกัน หรือต่อเนื่องกัน ที่จะสามารถ นำมาจัดรวมเป็นหัวข้อเรื่องเดียวกัน เพื่อที่จะได้สอนรวมกันไปอย่างกลมกลืนได้ ในการบูรณาการ รูปแบบนี้จะบูรณาการที่วิชาก็ได้ขึ้นอยู่กับการเรียนเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด หรือทักษะ ส่วนเนื้อหา สาระใดของวิชาใดไม่สามารถนำมาบูรณาการกันได้ก็ให้สอนตามปกติ ข้อดีคือมีแรงจูงใจให้นักเรียน ช่วยเหลือกันเองให้มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความคิด ข้อเสียคือเนื้อเรื่องต้องถูกเลือกมาอย่าง พิถีพิถันมากเพื่อให้มีความหมายกับตัวผู้เรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาต่างๆ ในขณะเดียวกัน

2. หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง หลักสูตรเรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นการนำเนื้อหาสาระที่ มีความหมายเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องราวเดียวกันและจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเนื้อหาสาระตามรูปแบบการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างๆที่มีการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานสอดแทรกระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้กับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืชสมุนไพร โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น กลุ่มสาระแกนหลักและบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีก 7 กลุ่มสาระ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และ ภาษาต่างประเทศ โดยจัดให้เรียนตามสภาพและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดีอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และบรรลุเป้าหมายของ การศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพิ่มเติม โดยมีแผนผังหลักสูตร ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. วิธีการสร้างหลักสูตรบูรณาการ หมายถึง การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ การสร้างหัวเรื่อง (Theme) หรือหน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) ขึ้นมาแล้วนำเนื้อหาสาระจากรายวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ โดยยึดหลักการสร้างตามแนวทางของทาบ

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สืบหาความต้องการและความจำเป็น ต่าง ๆ ของสังคม

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก

ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ต้องการนำมาสอน เพื่อให้มีความรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยพยายามคัดเลือกให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 2

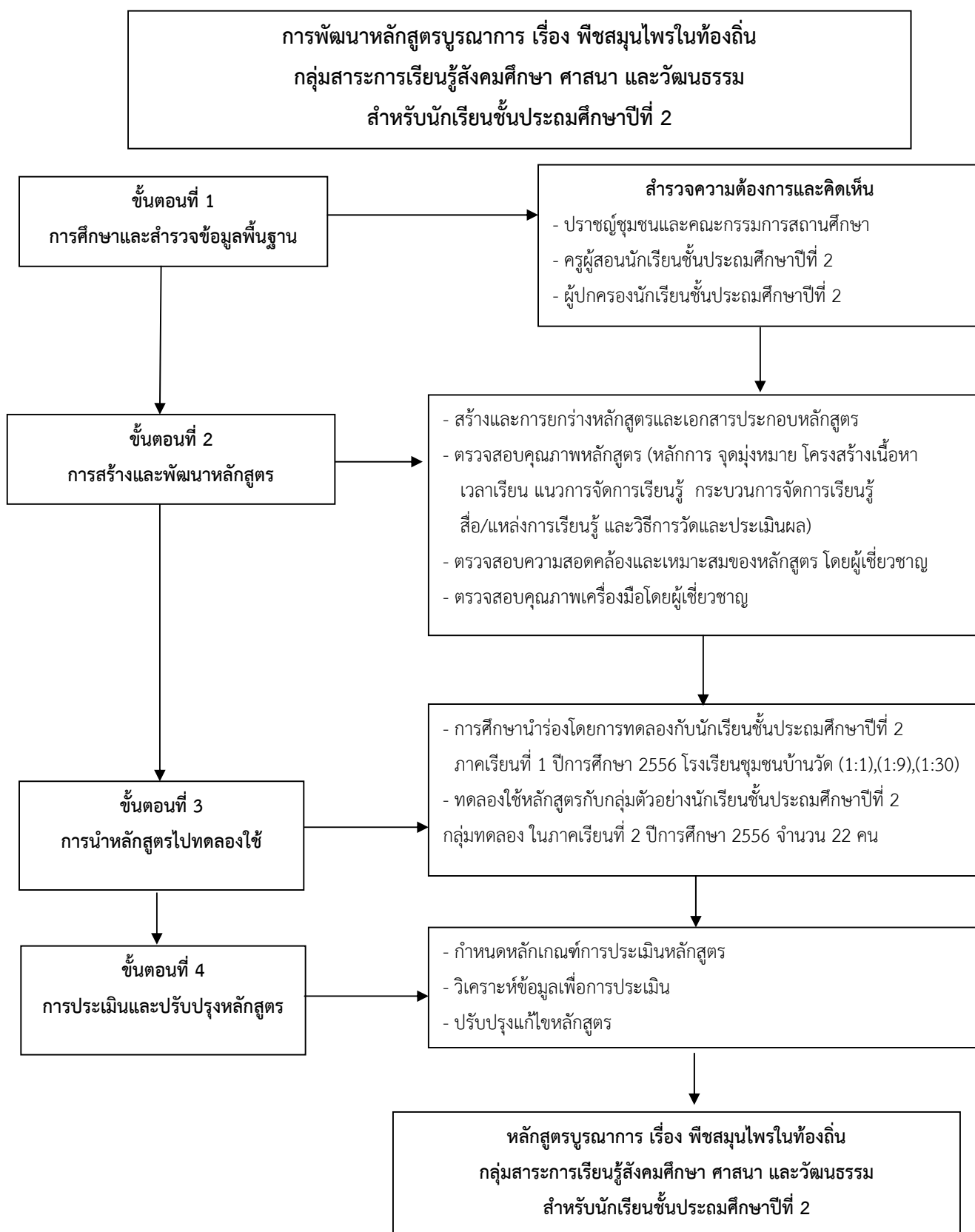
ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขเนื้อหาวิชาความรู้ที่คัดเลือกมาได้ ในขั้นตอนที่ 3

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะสร้างเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งกล่าวมาแล้ว

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว จัดระเบียบ จัดลำดับแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นำมาเสริมเนื้อหาความรู้

ขั้นที่ 7 กำหนดว่ามีเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์อะไรบ้างที่จะต้องประเมินผลว่าได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด จะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร และมีอะไรที่จะนำมาช่วยในการประเมินบ้าง

4. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ดังภาพ 1.2

ภาพที่ 1.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

5. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถ ในด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระด้านการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการหรือศึกษานิเทศก์ ครูชำนาญการพิเศษและครูเชี่ยวชาญ ระดับประถมศึกษา ปราชญ์ชุมชนด้านพืชสมุนไพร

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้ด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก 30 ข้อ

7. เกณฑ์การตัดสินประสิทธิภาพของหลักสูตรทั้งในระหว่างการเรียนการสอนและสิ้นสุดการเรียนการสอน ใช้เกณฑ์ 80/80 โดยที่

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละ 80 คะแนนจากผลการประเมินใบงานของนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอนรวมทั้งคะแนนจากการทดสอบในแต่ละหน่วย

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละ 80 คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลงานสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนการสอน

8. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 5 คน และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 17 คน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 รวมนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 22 คน

9. ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการในการทำงานและผลงานเนื่องมาจากการกระทำจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้มาจากการปฏิบัติตามสภาพจริง

10. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนในด้านดีที่มีต่อการสอนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
5. การบูรณาการหลักสูตรและการสอน และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรบูรณาการ
9. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตร (E1/E2)
10. ดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร (EI)
11. หลักสูตรสถานศึกษา(ฉบับปรับปรุง) โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ๔) พุทธศักราช ๒๕๕๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 12.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 12.2 งานวิจัยต่างประเทศ
13. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรายละเอียดสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 11-54) ไว้ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ดังนี้

1.4.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมี วัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้ง การเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วย หลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง ผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการ ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

1.4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติม ให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

1.5 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกัน

คุณภาพ การศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

1.6 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนและเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

1.7 ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดวิจารณ์ ถอดคิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงามและมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

1.8 การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

1.9 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผลช่วยเหลือแบ่งปันกันเอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

2. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสาระ การเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 11-49) ไว้ดังนี้

2.1 สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ จำนวน 67 มาตรฐาน ดังนี้

2.2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาระนั้น

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 6 สาระดังนี้

สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.4 เข้าใจระบบจำนวนและนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้

สาระที่ 2 การวัด

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด

สาระที่ 3 เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

มาตรฐาน ค 3.2 ใช้การนีกภาพ (Visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (Spatial Reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (Geometric Model) ในการแก้ปัญหา

สาระที่ 4 พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (Pattern) ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน

มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา

สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

มาตรฐาน ค 5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 8 สาระดังนี้

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของ โครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอด ลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลาย ทางชีวภาพ การใช้ เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ในระดับท้องถิ่นประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสาร กับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยา มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วงและแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศและสัญญาณของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซีและเอกภพ การปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ การสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

2.2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 สาระดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและ อารงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และอารงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และอารงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการ ของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ไทย มีความรักความภูมิใจและอารงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 5 สาระดังนี้

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาสารเสพติด และความรุนแรง

2.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 3 สาระดังนี้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2.2.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 4 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน งิ1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน งิ3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การงานอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

2.2.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย 4 สาระดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษา ต่อ การประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีทั้งหมด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและ ภาษาต่างประเทศ

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรายละเอียดสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 117-148) ไว้ดังนี้

3.1 ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

3.2 เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมโดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

1. ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่พึงงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับ

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.3 คุณภาพผู้เรียน

3.3.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัยและเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

2. มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

3. มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะ การบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

4. รู้และเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

3.3.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. มีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมือง การปกครอง และสภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย

2. มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

3. ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

4. สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตก เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ

ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

3.3.3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิดและขยายประสบการณ์เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์
3. รู้และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

3.3.4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้
3. มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
5. มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต

3.4 ตัวชี้วัดแยกตามชั้นปี กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 1.1

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1. บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป</p> <p>2. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจาก ประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและ ศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด</p> <p>3. บอกความหมาย ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธ ศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<p>1. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>3. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด</p>	<p>1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย</p> <p>2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>3. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด</p>
<p>4. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<p>4. บอกความหมายความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด</p> <p>5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว และในโรงเรียนตามหลักศาสนา</p> <p>6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<p>4. บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ป.1	ป.2	ป.3
	7.บอกชื่อศาสนา ศาสดาและ ความสำคัญของคัมภีร์ของ ศาสนาที่ตนนับถือและ ศาสนาอื่นๆ	7.บอกชื่อ ความสำคัญและ ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนา อื่นๆ

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรง
รักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตารางที่ 2.2 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 1.2

ป.1	ป.2	ป.3
1. บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถานของศาสนา ที่ตนนับถือ 2. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือ แสดงตนเป็นศาสนิกชนของ ศาสนาที่ตนนับถือ 3.ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทาง ศาสนาตามที่กำหนดได้อย่าง ถูกต้อง	1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับ ถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง 2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนาวัตถุของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนดได้ ถูกต้อง 2. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตน ในศาสนพิธี พิธีกรรม และ วันสำคัญทางศาสนาตามที่ กำหนดได้ถูกต้อง 3. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยม
ที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก
อย่างสันติสุข

ตารางที่ 2.3 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 2.1

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1. บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน</p> <p>2. ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่น และบอกผลจากการกระทำนั้น</p>	<p>1. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน</p> <p>2. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย</p> <p>3. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิดเห็นความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ</p> <p>4. เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>1. สรุปรายประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น</p> <p>2. บอกพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย</p> <p>3. อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ</p> <p>4. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ ชุมชน และท้องถิ่นของตน</p>

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมือง การปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตารางที่ 2.4 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 2.2

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1. บอกโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน</p> <p>2. ระบุบทบาทสิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน</p>	<p>1. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัว ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน</p> <p>2. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจ ในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน</p>	<p>1. ระบุบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกชุมชนในการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย</p> <p>2. วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียน และชุมชน โดยวิธี การออกเสียงโดยตรง และการเลือกตัวแทนออกเสียง</p>

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ป.1	ป.2	ป.3
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย		3. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน ที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตารางที่ 2.5 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 3.1

ป.1	ป.2	ป.3
1. ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 2. ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม 3. ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	1. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 2. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว 3. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง 4. ระบุผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	1. จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต 2. วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง 3. อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตารางที่ 2.6 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 3.2

ป.1	ป.2	ป.3
1. อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่ คนต้องทำงานอย่างสุจริต	1. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้า และบริการโดยวิธีต่าง ๆ 2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ ซื้อกับผู้ขาย	1. บอกสินค้าและบริการที่รัฐ จัดหาและให้บริการแก่ ประชาชน 2. บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชน ในการเสียภาษี 3. อธิบายเหตุผลการแข่งขัน ทางการค้าที่มีผลทำให้ราคา สินค้าลดลง

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง
ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2.7 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 4.1

ป.1	ป.2	ป.3
1. บอก วัน เดือน ปี และการ นับช่วงเวลา ตามปฏิทินที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน 2. เปรียบลำดับเหตุการณ์ใน ชีวิตประจำวันตามวันเวลาที่ เกิดขึ้น 3. บอกประวัติความเป็นมาของ ตนเองและครอบครัวโดย สอบถามผู้เกี่ยวข้อง	1. ใช้คำระบุเวลาที่แสดง เหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต 2. ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ครอบครัว หรือในชีวิตของ ตนเองโดยใช้หลักฐานที่ เกี่ยวข้อง	1. เทียบศักราชที่สำคัญตาม ปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 2. แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญ ของโรงเรียนและชุมชนโดย ระบุหลักฐานและแหล่ง ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ
และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 2.8 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 4.2

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1.บอกความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย</p> <p>2.บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน</p>	<p>1. สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน</p> <p>2.อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน</p>	<p>1.ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน</p> <p>2.ระบุลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน</p> <p>3. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่นๆ</p>

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตารางที่ 2.9 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 4.3

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1. อธิบายความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง</p> <p>2. บอกสถานที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมในชุมชน</p> <p>3. ระบุสิ่งที่ตนรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น</p>	<p>1. ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่น หรือประเทศชาติ</p> <p>2. ยกตัวอย่างวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้</p>	<p>1. ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจโดยสังเขป ของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย</p> <p>2. อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบันโดยสังเขป</p> <p>3. เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ</p>

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2.10 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 5.1

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1.แยกแยะสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>2.ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่งระยะทิศของสิ่งต่างๆ รอบตัว</p> <p>3.ระบุทิศทางหลักและที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ</p> <p>4.ใช้แผนผังง่าย ๆ ในการแสดงตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ในห้องเรียน</p> <p>5.สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในรอบวัน</p>	<p>1. ระบุสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน</p> <p>2.ระบุตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลกแผนที่ แผนผังและภาพถ่าย</p> <p>3.อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลกดวงอาทิตย์และดวงจันทร์</p>	<p>1.ใช้แผนที่ แผนผังและภาพถ่ายในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>2.เขียนแผนผังง่ายๆ เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน</p> <p>3.บอกความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชน</p>

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตารางที่ 2.11 ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน ส 5.2

ป.1	ป.2	ป.3
<p>1.บอกสิ่งต่างๆที่เกิดตามธรรมชาติที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์</p>	<p>1.อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม</p>	<p>1. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน</p>

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

ป.1	ป.2	ป.3
<p>2. สังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมที่บ้านและชั้นเรียน</p>	<p>2. แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไป และที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า</p> <p>3. อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์</p> <p>4. มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน</p>	<p>2. อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ</p> <p>3. อธิบายเกี่ยวกับมลพิษและการก่อให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์</p> <p>4. อธิบายความแตกต่างของเมืองและชนบท</p> <p>5. ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน</p>

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ 11 มาตรฐานการเรียนรู้

4. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

4.1 ความหมายของหลักสูตร

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

มาริยา เกาอินปาก (2550 : 2) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียนที่ครูและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาจัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีความเจริญงอกงาม

ชวลิต ชูกำแพง (2555 : 13) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่างๆที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

Saylor และ Alexander (ชวลิต ชูกำแพง และประสาท เนื่องเฉลิม. 2549 : 1อ้างอิง มาจาก Saylor and Alexander. 1974) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่ง que แสดงถึงความตั้งใจด้านโอกาสเพื่อกจัดบรรยากาศให้คนได้รับการศึกษาร่วมกันและสิ่งอื่นๆ โดยมีระยะเวลา และเนื้อหาที่จัดไว้ให้แน่นอน

Crow และ Crow (บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Crow and Crow. 198 : 250) ได้สรุปความหมาย ของหลักสูตรว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งในด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

Bobbitt (บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Bobbitt. 1918 : 42) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ รายการที่สร้างประสบการณ์ในทุกสิ่งทุกอย่างที่ เด็กและเยาวชนจะต้องทำและจะต้องประสบทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถเพื่อที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นและเหมาะสำหรับการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่

Marsh and Stafford (ชวลิต ชูกำแพง.2555 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Marsh and Stafford. 1984 : 2-3) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้ หลักสูตร หมายถึง

1. เนื้อหา รายวิชาที่ได้กำหนดไว้
2. ประสบการณ์ทุกอย่างที่โรงเรียนได้จัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้เรียน
3. แผนต่างๆ ประสบการณ์ทั้งหลายทั้งมวลที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน
4. ผลผลิตทางการเรียนรู้ทั้งหลายที่โรงเรียนได้วางแผนไว้

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่หน่วยงานสถานศึกษา จัดให้ผู้เรียน ตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน ประกอบด้วยเอกสารหลักสูตร กระบวนการและวิธีการสอน ของครู กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้เด็ก เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดีอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และบรรลุเป้าหมาย ของการศึกษา

4.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

চারঙ্গ บัวศรี (2542 : 8-9) ได้สรุปไว้ว่าการออกแบบหลักสูตรจะต้องประกอบด้วย ส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

- 1.i เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goal and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
 2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
 3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์
 4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
 5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
 - 6.i จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
 7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
 8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนตามหลักสูตร
 9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน
- บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 11) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบ คือ จุดประสงค์ สารความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล
- บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 14-16) ได้สรุปไว้ว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร
- ประสาธน์ เจริญธรรม (2554 : 33-34) ได้สรุปไว้ว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหา และความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร
- มนตรี วงษ์สะพาน (2554 : 9) ได้สรุปไว้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล
- Tyler (มนตรี วงษ์สะพาน. 2554 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Tyler. 1949 : 26) ได้สรุปองค์ประกอบ ของหลักสูตรว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ
1. จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล (Education purpose)

2. ประสบการณ์ (Education Experiences) ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล

3. วิธีการจัดประสบการณ์ (Organization of Education Experiences) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผล (Determination of What to Evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

Taba (ชวลิต ชูกำแพง. 2555 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Taba. 1962 : 10) ได้เสนอไว้ว่าทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใดๆ ก็ตามจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ซึ่งมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกันอยู่ 3 ส่วน ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

Beauchamp (สมทรง สุวพานิช. 2549 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Beauchamp. 1975 : 108) สรุปไว้ว่า หลักสูตรประกอบด้วย

1. ระบบเนื้อหา
2. ระบบการเรียนการสอน
3. ระบบของการประเมินผล

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. ความเป็นมา เป็นส่วนที่กล่าวถึงความต้องการจำเป็นทั่วไปในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียน รวมถึงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และคำชี้แจง เพื่อความสะดวกในการนำหลักสูตรไปใช้

2. วิสัยทัศน์ เป็นกรอบทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ความคาดหวังในอนาคตเพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

3. หลักการและเหตุผล เป็นส่วนที่กล่าวถึงเหตุผล ในการสร้างหลักสูตร นำเสนอเนื้อหากิจกรรม และองค์ประกอบอื่นๆ ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความรู้

4. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญในภาพรวมของผลผลิตหลักสูตร หรือผู้เรียนได้มีพฤติกรรมตามที่หลักสูตรต้องการ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป็นส่วนที่กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นส่วนที่กล่าวถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนซึ่งมีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากกว่าเป้าหมายโดยจะกำหนดไว้ในเนื้อหาวิชา

7. โครงสร้างเนื้อหาเวลาเรียน เป็นส่วนที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาที่จัดไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

8. สารการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่ชัดเจน ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ ทักษะหรือสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

9. คำอธิบายรายวิชา แสดงถึงจุดเน้นขอข้อย่อยเนื้อหา และแนวทางในการจัดกิจกรรมซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

10. หน่วยการเรียนรู้ เป็นกรอบหรือแผนผังที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มเดียวกัน แล้วแสดงการแจกแจงเนื้อหาการเรียนรู้เป็นกิจกรรมต่อเวลาเรียนที่นำไปพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

11. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่กล่าวถึงกระบวนการ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้เนื้อหาวิชา ประสบการณ์แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

12. สื่อการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้

13. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กล่าวถึงกระบวนการ วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบและตัดสินความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน

4.3 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 92-93) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่าเป็น การปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ผลการสอนของครู ผลการเรียนรู้ของนักเรียน

วิชัย ดิสสระ (2535 : 19) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 ประการ คือ กลุ่มวิชา หรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนภายใต้คำแนะนำของโรงเรียนหรือหลักสูตร ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการเรียนทั้งหมดที่นักเรียนพึงได้รับจากโรงเรียน

Saylor และ Alexander (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 63 ; อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander. 1974 : 7) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการพัฒนาหลักสูตรมีความหมายที่เด่นชัดที่สุด 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การปรับปรุงหรือการวางแผนหลักสูตร การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์มากขึ้นและอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง การทำให้เกิดมีขึ้นหรือการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่เลย สำหรับในภาษาไทยนิยมใช้คำว่า การพัฒนาหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 1-3) อธิบายไว้ว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุงแก้ไขจุดที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น บนฐานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยอาศัยแนวคิด วิธีการ รูปแบบและกระบวนการทัศน์ (Paradigm Shift) จากกรอบแนวคิดเดิมสู่ปรัชญาแนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่ วิธีการบริหารจัดการและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ซึ่งต้องมีความเกี่ยวเนื่องกันหลายระดับ ตลอดจนการสร้างหลักสูตรใหม่ขึ้นมาเป็น

กระบวนการที่เรียกว่า “การพัฒนาหลักสูตร” ซึ่งสามารถนำไปใช้กับการพัฒนาหลักสูตรได้ทุกระดับ จะมีความแตกต่างกันบ้างในบางส่วนที่เป็นรายละเอียด ขึ้นอยู่กับผู้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแต่ละรูปแบบนั้นมีความเชื่อหรือยึดสิ่งใดเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

Taba (มนตรี วงษ์สะพาน. 2554 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Taba. 1962 : 454) ได้อธิบายความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการ การเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบต่อทางด้านความคิดและความรู้สึกผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

Good (มนตรี วงษ์สะพาน. 2554 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 157-158) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิม รวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน โดยมุ่งหวังว่าหลักสูตรจะมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายของการศึกษาที่วางไว้

4.4 ความสำคัญของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาประเภทใด และระดับใดจะขาดหลักสูตรไม่ได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ผู้เรียน นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรได้อธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

চারং บัวศรี (2531 : 8-10) สรุปไว้ว่า หลักสูตรจะมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลงประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือ ซึ่งบอกให้กัปตันหรือครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปทางใด จุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไรและระหว่างทางที่จะไปต้องทำอะไรบ้าง ต้องมีการตรวจสอบประเมินผลหรือต้องปรับปรุงวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียนจะต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไร และจะได้รับผลอย่างไร จะต้องเตรียมการอย่างไรจึงจะสามารถเรียนรู้ และได้รับผลสำเร็จ

ตามความมุ่งหมาย การที่การเรียนการสอนจะบรรลุผลได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทาง เพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และสิ่งดังกล่าวนี้คือหลักสูตร ถ้าไม่มีหลักสูตรครูก็สอนไม่ได้เพราะไม่รู้จะสอนอะไร หรือถ้าจะสอนโดยการคิดด้วยตนเองก็จะเกิดความสับสน อาจสอนซ้ำไปซ้ำมาไม่เรียงลำดับตามที่ควรจะเป็นผลการเรียนอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้

แรมสมร อยู่สถาพร (2538 : 4) ได้สรุปว่าหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เป็นแม่บทที่สำคัญที่เป็นตัวชี้สู่ความสำเร็จ และเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 16-17) สรุปไว้ว่าในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรแล้วการจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับสถานศึกษาหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติแก่ครูผู้สอน
5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงามและพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง
7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียน มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าวิธีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร
9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตได้ว่าเป็นอย่างไร
10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติกรรมทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

มาริยา เถาอินปาก (2550 : 1) ได้สรุปถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาในทุกกระบวน เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา หลักสูตรจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษามีความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก

และเยาวชนอย่างไร ให้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง ในเรื่องใดบ้าง

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่จะให้ความมั่นใจแก่เยาวชน รวมทั้งผู้เรียนทั้งหลาย จะได้รับการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้ก็คือหลักสูตร ส่วนในการจัดการศึกษาสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าเยาวชนในแต่ละวัยแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันก็คือนิยามที่กำหนดไว้ว่าควรเรียนรู้วิชาอะไร เนื้อหาสาระมีอย่างน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีทักษะด้านใด และควรมีพัฒนาการในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างไร ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการของความตั้งใจเกี่ยวกับโอกาสในการจัดให้คนได้รับการศึกษาร่วมกับคนอื่นและในสิ่งอื่น ๆ ในระยะเวลาและเนื้อหาที่จัดไว้แน่นอนการพัฒนาหลักสูตร จึงเป็นสิ่งที่ต้อง 1)กำหนดผลผลิต 2)กำหนดสาระไว้ก่อนสอน และ 3)ระบุลักษณะที่ต้องการ

4.5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรสรุปได้เป็น 3 รูปแบบ (บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 180-196) ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาตามแนวความคิดของ Tyler (1949) เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบโดยเน้นจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยมีความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรและการเรียนการสอน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเน้นที่การกำหนดวิธีการและเป้าหมาย (Means-ends Approach) หลักการของ Tyler (Tyler Rational) จะตอบคำถามพื้นฐานซึ่งจะต้องพิจารณาเรียงลำดับตามความสำคัญ 4 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด มีการกำหนดโดยการสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียน สังคม และข้อเสนอแนะของนักวิชาการประกอบกับปรัชญา ซึ่งเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้

2. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ควรจัดสำหรับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมการปฏิบัติที่เหมาะสมกับความสามารถ และความพึงพอใจของผู้เรียน

3. วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4. การประเมินความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Taba แต่มีหลักการให้ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตร จึงเริ่มจากล่างสู่บน (Bottom Up) ในขณะที่วิธีการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler เป็นวิธีการจากบนสู่ล่าง (Top Down) โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจความต้องการของผู้เรียน สำรวจให้ทราบความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม (Diagnosis of Needs)

ขั้นที่ 2 ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามความต้องการ กำหนดจุดมุ่งหมายหลังจากทราบความต้องการของผู้เรียน(Formulation of Objective)

ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ต้องการนำมาสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Selection of Content) เพื่อให้มีความรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยพยายามคัดเลือกให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 2

ขั้นที่ 4 จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขเนื้อหาวิชาความรู้ที่คัดเลือกมาได้ในขั้นตอนที่ 3 (Organization of Content)

ขั้นที่ 5 เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน ซึ่งจะสร้างเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่ตรงกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาแล้ว (Selection of Experience)

ขั้นที่ 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนมีการจัดลำดับขั้นตอน และเหมาะสมกับผู้เรียน จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นำมาเสริมเนื้อหาความรู้ (Organization of Learning Experience)

ขั้นที่ 7 การประเมินผลการเรียน กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูและผู้เรียนกำหนดวิธีการประเมิน และผู้พัฒนาหลักสูตรเป็นผู้ประเมินความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด กำหนดว่ามีเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์อะไรบ้างที่จะต้องประเมินผลว่าได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด จะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร และมีอะไรที่จะนำมาช่วยในการประเมินบ้าง (Determination of What to Evaluation and The Way and Mean of Doing It)

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Saylor เป็นการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบที่ใช้จุดมุ่งหมายเป็นหลักอีกรูปแบบหนึ่งโดยมีการวางแผนพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงพัฒนาการของบุคคล ทักษะทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน มีการวางแผนการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย

3.2 การออกแบบหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดหลักสูตรแนวทางการออกแบบหลักสูตรคำนึงถึงธรรมชาติของวิชา สภาพสังคม และความสนใจของผู้เรียน

3.3 การนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการวางแผนการเรียนการสอน เลือกวิธีการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน

3.4 การประเมินหลักสูตรเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีการประเมินประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรทั้งโรงเรียน การประเมินประสิทธิภาพตามหลักสูตรทั้งระบบ

สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม และการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรนั้นกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งสภาพการณ์ของสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดการพัฒนานักพัฒนาหลักสูตรกลุ่มที่เน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก มีจุดเด่นที่เป็นลักษณะร่วมของแนวคิดคือ มีการเลือกรายวิชา และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก โดยการสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง การจัดทำร่างหลักสูตรมีการกำหนดเนื้อหาสาระและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ ความสนใจของผู้เรียน นำหลักสูตรไปใช้โดยผู้สอนและขั้นตอนสุดท้ายคือประเมินผลหลักสูตร

4.6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 37-44) ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 3) การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
- 4) การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล
- 5) การนำหลักสูตรไปใช้
- 6) การประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

สำลี รักสุธี (2544 : 35) ได้อธิบายขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมท้องถิ่น ปัญหาใกล้ตัว หรือการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ เพื่อเสริมหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งอาจจะดำเนินการในระดับโรงเรียน อำเภอ จังหวัดและเขตการศึกษาทั้งหมดนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขั้นตอนเดียวกัน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ควรจะเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความตั้งใจในการปฏิบัติ มีความสนใจกระตือรือร้นและต้องการพัฒนาตนเองด้วย
2. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแม่บท ต้องนำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลาง มาทำการศึกษา วิเคราะห์รายละเอียดของหลักสูตรต่างๆ ให้เข้าใจ เพื่อที่จะสร้างและพัฒนาหลักสูตรได้ตรงเป้าหมายและไม่ทำให้ขัดกับหลักสูตรแม่บท
3. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ต้องศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ท้องถิ่น ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยอาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การวิจัย สัมภาษณ์ ประชุม สัมมนา และอื่นๆ ที่เห็นว่าจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์
4. กำหนดจุดมุ่งหมาย ควรมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและสร้างหลักสูตรให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเดินไปสู่จุดใด เป้าหมายใด
5. พิจารณาความเหมาะสม ต้องตรวจและพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรแม่บทกับหลักสูตรที่จะพัฒนาหรือสร้างขึ้นใหม่ ควรดำเนินการเลือกเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตรแกนกลางที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โรงเรียน ท้องถิ่น หากเห็นว่าส่วนใดยังไม่

ครอบคลุมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นก็ดำเนินการสร้างรายวิชาขึ้นมาใหม่ได้ตามต้องการ

6. กำหนดรูปแบบหรือวิธีการ ควรกำหนดรูปแบบหรือวิธีการให้ชัดเจนในการจะพัฒนาหรือสร้างหลักสูตร ซึ่งอาจจะปรับ ทำใหม่ เพื่อเสริมหลักสูตรแม่บทก็ได้

7. จัดทำแผนการสอน ควรสร้างแผนการสอนประกอบหลักสูตร เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

8. จัดทำคู่มือครู ควรจัดทำคู่มือครู เพื่อที่จะช่วยให้ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนต่อไป

9. จัดทำแบบฝึกหัดหรือแบบประเมิน ควรสร้างแบบฝึกหัดหรือแบบประเมินประกอบหลักสูตรด้วย เพื่อผลจะตกสู่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

10. ทดลองและใช้หลักสูตร ควรนำหลักสูตรไปทดลองใช้ให้เกิดประสิทธิผลก่อนเพื่อหาข้อบกพร่องจะได้นำมาปรับปรุง

11. ประเมินผลการใช้ เมื่อทดลองใช้แล้วจะต้องมีการประเมินด้วยว่าหลักสูตรที่ทำขึ้นนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตรงไหน

12. ปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาและสร้างหลักสูตร หลักสูตรจะดีไม่ดี สมบูรณ์หรือไม่อยู่ที่การปรับปรุงแก้ไขครั้งแล้วครั้งเล่า

13. ขออนุญาตใช้ เมื่อจัดทำหลักสูตรสมบูรณ์และมีเอกสารประกอบหลักสูตร (คู่มือครู แบบฝึกหัด แบบทดสอบ) ครบแล้วต้องขออนุญาตใช้หลักสูตรต่อไป

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 174) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย เป็นการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.การจัดเนื้อหาของหลักสูตร เป็นการจัดโครงสร้างเนื้อหาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาแก้ไขให้ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์แล้วจึงนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

5. การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรไปปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

มาริยา เถาอินปาก (2550 : 66) สรุปไว้ว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนการทำงานที่ต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษา ระยะเวลา งบประมาณ มนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ กระบวนการที่กล่าวมา นอกจากจะใช้สำหรับการพัฒนาในระดับชาติแล้ว ยังใช้ได้กับการพัฒนาระดับท้องถิ่น เพียงแต่ขอบข่ายงานในระดับท้องถิ่นมีลักษณะที่แคบกว่าเท่านั้น

Taba (ขวลิต ชูกำแหง. 2555 : 52 ; อ้างอิงมาจากTaba. 1962 : 422-425) ได้สรุปกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สสำรวจให้ทราบความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก

ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ต้องการนำมาสอน เพื่อให้มีความรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยพยายามคัดเลือกให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 2

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ จัดระเบียบ จัดลำดับ แกะไขเนื้อหาวิชาความรู้ที่คัดเลือกมาได้เป็นขั้นตอนที่ 3

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะสร้างเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งกล่าวมาแล้ว

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว จัดระเบียบ จัดลำดับแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นำมาเสริมเนื้อหาความรู้

ขั้นที่ 7 กำหนดว่ามีเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์อะไรบ้างที่จะต้องประเมินผลว่า ได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด จะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร และมีอะไรที่จะนำมาช่วยในการประเมินบ้าง

จากการศึกษาและวิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวสรุปได้ว่าขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกันมีดังนี้ 1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2)การพัฒนาร่างหลักสูตรและประเมินหลักสูตร 3)การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 4)การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งมีบางขั้นตอนที่แตกต่างกันเป็นเพียงการเพิ่มรายละเอียดแยกย่อยออกไปเท่านั้น

4.7 การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศตลอดจนกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อนำมาตัดสินค่าหรือคุณภาพของหลักสูตรนั้น นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 95) ให้ความหมายการประเมินผลหลักสูตรว่าหมายถึง การพิจารณา เปรียบเทียบ และตัดสินเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในระบบหลักสูตรว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐาน ความมุ่งหวัง และการปฏิบัติจริงเพียงใด หลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด มีผลกระทบอย่างไรทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 291) สรุปไว้ว่า การประเมินหลักสูตร คือกระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่าหลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้ว

บรรลุดมมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรที่ต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

ชวลิต ชูกำแหง (2555 : 132) ได้สรุปความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง กระบวนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล จุดเด่น จุดด้อย ของตัวหลักสูตร และกระบวนการของหลักสูตรเพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่าบรรลุดมมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

Good (บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 290 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1945 : 209) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรคือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียน ภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์ และความต่อเนื่องของเนื้อหา และผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจ ในการวางแผนการจัดโครงการต่อเนื่อง และการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

Stufflebeam และคณะ (มนตรี วงษ์สะพาน. 2554 : 153 ; อ้างอิงมาจาก Stufflebeam and others. 1971 : 128) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ หาทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการจัดทำ การทดลองใช้ และผลของการใช้หลักสูตร ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลที่เป็น ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน อาจารย์ นักเรียน ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ทั้งด้านประสิทธิภาพของ หลักสูตร การบรรลุดมมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประกอบการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่า

4.7.1 ระยะเวลาของการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตรที่ดีควรมีการดำเนินการอย่างมีระบบและขั้นตอนที่แน่นอน เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาด ดังที่

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2543 : 193 – 194) เสนอไว้ว่า การประเมินผลหลักสูตร ควรมีการดำเนินเป็นระยะๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย และในระยะต่างกัน การประเมินหลักสูตรที่ดีควรมีการตรวจสอบเป็นระยะเพื่อลด ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ มีการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่าง และองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยอาศัยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
2. การประเมินหลักสูตรในระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด จะได้แก้ไขให้เหมาะสม

3. การประเมินหลังการใช้หลักสูตร หลังจากที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่ง หรือครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ควรประเมินหลักสูตรทั้งระบบ เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการต่อไปหรือควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือควรยกเลิก ซึ่งสอดคล้องกับ

วิชัย ดิษฐ (2535 : 1-16) ที่อธิบายลักษณะของการประเมินหลักสูตรว่ามักจะคำนึงถึงกระบวนการหรือวิธีการประเมินผลที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นประการสำคัญ แต่ถ้าจะพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบแล้ว การประเมินหลักสูตรที่คำนึงถึงช่วงเวลาในการประเมินผลมาประกอบด้วย ก็จะได้ผลที่สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาความสัมพันธ์และความสอดคล้องเพื่อความถูกต้องและชัดเจน โดยแบ่งการประเมินผลเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 การประเมินผลก่อนการดำเนินการ (Project Analysis) เป็นการประเมินหลักสูตรที่มีกระบวนการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรยังไม่ได้นำไปใช้ในโรงเรียน เป็นการประเมินหลักสูตรหลังจากได้วางแผนพัฒนาหลักสูตรแล้ว การประเมินหลักสูตรที่เพิ่งทำเสร็จนี้เป็นการพิจารณาวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลหรือความเชื่อมั่นของสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกับความน่าจะเป็นว่ามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่อย่างไร

3.2 การประเมินผลขณะดำเนินการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาของการนำหลักสูตรไปใช้ที่กำลังนำหลักสูตรที่ได้จากการวางแผนพัฒนาไปใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้ต้องยึดหลักการและเหตุผลในขั้นการวางแผนพัฒนาหลักสูตรเป็นหลักแล้วพิจารณาวิเคราะห์ดูว่าตัวหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นเป็นอย่างไร เป้าหมายของการประเมินผลขณะดำเนินการนี้มุ่งที่จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถพิจารณาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่นำไปใช้ได้อย่างมีความสมเหตุสมผลกับหลักการ และเหตุผลในขณะวางแผนหลักสูตรเป็นประการสำคัญ

3.3 การประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรนำไปใช้แล้ว หรือเป็นการประเมินผลจบโครงการของหลักสูตรนั้นๆ การประเมินหลักสูตรในช่วงจบโครงการนี้ต้องวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนหรือวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ประเมินผลหลังการดำเนินการส่วนมากจะอาศัยแบบสอบถามชนิดต่างๆ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน ความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดทั้งความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรโดยตรงและอ้อม

สรุปได้ว่า ระยะเวลาในการประเมินหลักสูตรสามารถทำได้ 2 ระยะ คือ ระยะก่อนโครงการ คือระยะการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร และระยะระหว่างโครงการ คือการนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนการประเมินไปใช้ประกอบในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเริ่มจากการประเมิน

หลักสูตรฉบับร่างที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ การประเมินระหว่างการพัฒนาหลักสูตร และประเมินหลังพัฒนาหลักสูตรโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.7.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรจำเป็นต้องรู้จุดประสงค์ของการประเมิน ซึ่งเป็นการพิจารณาในส่วนประกอบต่างๆ รวมทั้งติดตามผลผลิตของหลักสูตร แล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพดี ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือต้องปรับปรุง

ทิสนา แคมมณี (2550 : 134) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรไว้ว่าการประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร เพื่อตัดสินใจในการวางเค้าโครงและระบบของหลักสูตร การบริหารงาน และการสอนตามหลักสูตรที่ถูกต้อง ตลอดจนประเมินผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 217) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรที่ปฏิบัติกันส่วนใหญ่มี 2 ประการคือ 1. การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ คือภายหลังจากการร่างหลักสูตรเสร็จแล้ว ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และนำไปแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง 2. การประเมินหลังจากนำหลักสูตรไปใช้ คือการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปผลว่าคุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ หลักสูตรได้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ของสังคมเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีข้อดีข้อเสียในการจัดประสบการณ์อย่างไร ควรจะใช้ได้ต่อไปหรือควรจะยกเลิกทั้งหมด หรืออาจจะยกเลิกเพียงบางส่วนและปรับปรุง

สำลี รักสุทธี (2544 : 30) ได้สรุปไว้ว่าการประเมินผลหลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพิจารณาและตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตรว่า เมื่อนำไปใช้แล้วสนองจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรระบุหรือไม่
2. เพื่อพิจารณา และตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผลว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่
3. เพื่อตรวจสอบข้อดี ข้อบกพร่อง ส่วนที่ควรแก้ไข ปรับปรุง
4. เพื่อตัดสินใจการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่
5. เพื่อติดตามประเมินและตรวจสอบผลผลิตจากหลักสูตรคือ ผู้เรียน ว่ามีการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่หลักสูตรคาดหวังหรือไม่

ชวลิต ชูกำแหง (2555 : 132) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่ามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร โดยพิจารณาว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่

2. เพื่อตัดสินใจว่า การวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงาน และการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่

3. พิจารณาผลผลิตคือผู้เรียนเป็นอย่างไร

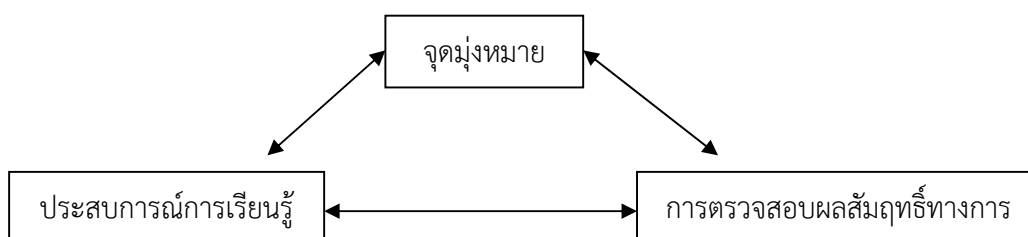
สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรคือ เพื่อตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตร โดยพิจารณาจากการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และความเหมาะสมของหลักสูตร และนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดี ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.7.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 302 – 303) สรุปไว้ว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรได้มีนักวิชาการซึ่งเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการประเมินผลเสนอแนะไว้หลายท่านเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการปัจจุบัน รูปแบบการประเมินหลักสูตรสามารถแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินแบบ Tyler Model of Evaluation

เป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดังภาพที่ 2.2 (บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 313-314 ; อ้างอิงมาจาก Tyler. 1949 : 248)

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler

Tyler มีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางในการประเมินผลในภายหลัง บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ ซึ่ง Tyler มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร มีดังนี้

1. เพื่อตัดสินใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น ประสบผลสำเร็จหรือมีส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ต่อไป แต่ส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จควรจะปรับปรุง

2. เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเข้าใจปัญหาความต้องการของการศึกษาและเพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วย

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรของ Tyler ซึ่งถือว่าการประเมินผลหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และการประเมินคุณค่าของหลักสูตรด้วย Tyler ได้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ โดยวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย

2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดหลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

4. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม ที่จะทำให้นเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

5. ประเมินผลโดยการตัดสินใจด้วยการวัดผลทางการศึกษาหรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. หากหลักสูตรไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดหมายก็อาจจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง หรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Robert L. Hammond's Curriculum Evaluation Model

เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก เช่นเดียวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ แต่จะประเมินประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลพฤติกรรมกับจุดประสงค์ และเน้นการพัฒนาหลักสูตร ในระดับท้องถิ่นโดยการประเมินมิติ 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการเรียนการสอน มิติด้านสถาบัน และมิติด้านพฤติกรรม ซึ่งแต่ละมิติจะประกอบด้วยตัวแปรอื่นๆ อีกหลายตัวซึ่งความสำเร็จของหลักสูตรจะขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในมิติต่างๆ เหล่านี้ การประเมินหลักสูตรรูปแบบของ Hammond มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบการปรับปรุงหลักสูตร มีประสิทธิภาพ

บรรลุลักษณะที่กำหนไว้หรือไม่ โดยมีโครงสร้างการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติด้านการเรียนการสอน มิติด้านสถาบัน และมิติด้านพฤติกรรมในการประเมิน ตามแนวคิดของ Hammond จะเริ่มจากการประเมินหลักสูตรที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ แล้วจึงเริ่มกำหนดทิศทางและกระบวนการในการเปลี่ยนแปลง จากนั้นจึงกำหนดทิศทางและกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงโดยใช้นวัตกรรมหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Hammond เป็นการประเมินกระบวนการโดยเสนอโครงสร้าง 3 มิติ ใหญ่ๆ ได้แก่ มิติด้านการสอน (Instructional Dimension) มิติด้านสถาบัน (Institutional Dimension) และมิติด้านพฤติกรรม (Behavioral Dimension) โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1. มิติด้านการสอน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสำคัญ คือ

1.1 การจัดชั้นเรียนและตารางสอน เป็นเรื่องของการจัดครูและนักเรียนให้พบกันและดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดในส่วนนี้จะต้องคำนึงถึงเวลาและสถานที่ (Time and Space) กล่าวคือ ในเรื่องของเวลา หมายถึง การกำหนดช่วงเวลาสอน ซึ่งต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน ลักษณะวิชาว่าควรจัดวิชาใดก่อนหลังในตารางสอน ส่วนสถานที่ หมายถึง ลักษณะการแบ่งกลุ่มนักเรียนและลักษณะการเลื่อนชั้นสูงขึ้น ซึ่งอาจจัดเป็นระดับชั้นเรียงลำดับตามความยากง่าย หรือการไม่แบ่งชั้น (Non Graded Organization) หรือแบบผสมผสานทั้ง 2 แบบ

1.2 เนื้อหาวิชา ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของความรู้ ความคิดรวบยอด และวิธีการแสวงหาความรู้ ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละวิชา การจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน และชั้นเรียนแต่ละระดับ

1.3 วิธีการ หมายถึง หลักการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนรวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน หลักการเรียนรู้ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ (1) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม (Active Participation) (2) การให้ข้อมูลย้อนกลับทันที (Immediate Feedback) แก่นักเรียน (3) การให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ (Successful Experiences) และ (4) การแบ่งและจัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ทีละน้อย (Gradual Approximation)

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์พิเศษ ห้องปฏิบัติการ วัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ รวมถึงสิ่งที่มีผลต่อการใช้หลักสูตร และการสอนด้านอื่นๆ

1.5 งบประมาณ หมายถึง เงินที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกการจัดการเรียนการสอน การซ่อมแซม เงินเดือนครู ค่าจ้างบุคลากร ที่จะทำให้งานการใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จ

2. มิติด้านสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรคำนึงในการประเมินหลักสูตร 6 ตัวแปร คือ

2.1 นักเรียน มีองค์ประกอบที่ต้องประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ภูมิหลังทางครอบครัว

2.2 ครู มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน เงินเดือน กิจกรรมที่ทำเวลาว่าง การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1- 3 ปี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.3 ผู้บริหาร มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการบริหาร เงินเดือน ลักษณะทางบุคลิกภาพ การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ

2.4 ผู้เชี่ยวชาญ มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ลักษณะให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ลักษณะทางบุคลิกภาพ ความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงาน

2.5 ครอบครัว มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานภาพ ขนาดครอบครัว รายได้ สถานที่อยู่ การศึกษา การเป็นสมาชิกของสมาคม การโยกย้าย จำนวนลูกอยู่ที่โรงเรียนนี้ จำนวนญาติที่อยู่ร่วมโรงเรียน

2.6 ชุมชน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สภาพชุมชน จำนวนประชากร ความเชื่อ (ค่านิยม ประเพณี ศาสนา) ลักษณะทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ ให้บริการทางสุขภาพอนามัย การรับนวัตกรรมเทคโนโลยี

3. มิติด้านพฤติกรรม มีองค์ประกอบของพฤติกรรม 3 ด้าน คือพฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านทักษะ (Psychomotor Domain) และพฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective Domain)

Hammond ได้จัดลำดับขั้นตอนของการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ควรจะเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจำกัดระดับชั้นเรียน

2. กำหนดตัวแปรในมิติการสอนและมิติด้านสถาบันให้ชัดเจน

3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุถึง (1) พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่าประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนด (2) เงื่อนไขของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และ (3) เกณฑ์ของพฤติกรรมที่บอกให้รู้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์อย่างน้อยเพียงใด

4. ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวกำหนดพิจารณาหลักสูตรที่ดำเนินการใช้อยู่เพื่อ ตัดสินรวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
5. วิเคราะห์ผลภายในองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมแท้จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลสะท้อนกลับไปสู่พฤติกรรมที่ตั้งจุดประสงค์ไว้และเป็นการตัดสินว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด
6. พิจารณาส่งที่ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุง

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Daniel L.Stuffebeam's Curriculum

Evaluation

เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ 4 ประการ คือ ตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการใช้หลักสูตร จึงเรียกวิธีการประเมินว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับความสำเร็จในการประเมินเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจทั้ง 4 ประการ ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่มีความครอบคลุมมากที่สุดคือ เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ นิยมเรียกว่า การประเมินแบบชิป หรือชิปโมเดล (CIPP Model) ซึ่ง CIPP ย่อมาจาก

C = Context (สภาพแวดล้อมหรือบริบท)

I = Input (ปัจจัยเบื้องต้น)

P = Process (กระบวนการ)

P = Product (ผลผลิต)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิปหรือชิปโมเดล (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่นิยมกันมาก ซึ่งเป็นการประเมินทั้งของสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการทำงานและผลผลิต โดยมีหลักการการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) คือ การประเมินสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการที่สภาพพื้นฐานทั่วไปของโรงเรียนว่าสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการหรือไม่ รวมทั้งความเป็นไปได้ของการดำเนินงานว่ามีความราบรื่นและอุปสรรคหรือไม่ สิ่งที่ควรประเมินได้แก่

- 1.1 สภาพการจัดบริเวณโรงเรียน ห้องเรียน
- 1.2 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 จุดมุ่งหมาย
- 1.4 ผลกระทบ
- 1.5 นโยบาย

2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ว่ามีความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และคุ้มค่ากับการลงทุนเพียงใด สิ่งที่ควรประเมิน ได้แก่

- 2.1 บุคลากร เช่น ครู นักเรียน
- 2.2 เอกสาร เช่น เอกสารหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์
- 2.3 งบประมาณ
- 2.4 เวลา และเทคนิควิธี

3. การประเมินกระบวนการทำงาน (Process Evaluation) เป็นการประเมินวิธีการ ขั้นตอน สภาพการทำงาน ว่าเป็นไปอย่างราบรื่นเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ หรือเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้เพียง สิ่งที่ควรประเมิน ได้แก่

- 3.1 การจัดกิจกรรมเรียนการสอน
- 3.2 แผนการสอน กำหนดการสอน
- 3.3 ตารางสอน
- 3.4 การบริหารจัดการ
- 3.5 การนิเทศติดตาม
- 3.6 การวัดและประเมินผล

4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากการปฏิบัติงาน เพื่อตัดสินคุณภาพของผลผลิต /คุณภาพของโครงการ ผลที่ได้อาจเป็นผลที่กำหนดไว้แล้วตามวัตถุประสงค์ หรือผลกระทบหรือผลข้างเคียงก็ได้ การประเมินผลผลิตจะช่วยให้ผู้ควบคุมโครงการตัดสินได้ว่าควรจะคงไว้หรือยกเลิกโครงการนั้น สิ่งที่ควรประเมิน ได้แก่

- 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4.2 ทักษะในการปฏิบัติ
- 4.3 เจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 4.4 ทักษะกระบวนการ

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรต้องวางแผนว่าจะประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร หรือจะประเมินหลักสูตรส่วนใดบ้าง เพื่อพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ตามช่วงเวลาของการประเมิน

4.7.4 เครื่องมือและเทคนิคในการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตรมีวิธีในการประเมินได้หลายวิธีได้แก่ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2551 : 169-173)

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้รู้ว่า คนคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ทำไมจึงรู้สึกอย่างนั้น การใช้แบบสอบถามปกติไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้นผู้ใช้จึงต้องพิจารณา

ว่าจะต้องการข้อมูลแบบใด แบบสอบถามสามารถใช้กับครู นักเรียน ผู้บริหาร รวมทั้งชุมชน ที่อยู่ใกล้โรงเรียน

2. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาโดยมีจุดมุ่งหมายระหว่างผู้สนทนา ดังนั้นผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ เพื่อลบล้างเอาความจริงจากคำตอบ จุดด้อยของการสัมภาษณ์คือ ผู้สัมภาษณ์ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีความเป็นอัตนัยสูง ด้วยเหตุนี้ผู้สัมภาษณ์จึงควรระมัดระวังประเด็นในการสัมภาษณ์และเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ รวมทั้งวิธีการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3. บันทึกประจำวันหรือการบันทึกรายการ เป็นวิธีการที่ดีในการเริ่มต้นรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลอัตนัยและใช้ความรู้สึกส่วนตัวมาก เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพทำให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของชีวิตประจำวันในโรงเรียน

4. การใช้มาตราส่วนประมาณค่า การประมาณค่าอาจจะนำมาใช้ในการตัดสินประสิทธิภาพของครู การปฏิบัติของนักเรียน การจัดการของโรงเรียนในรูปแบบที่เป็นระบบ ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตราส่วนประมาณค่าคือความลำเอียงของผู้ประเมินทั้งทางบวกและทางลบมาตราส่วนประมาณค่ามักใช้ประเมินโดยผู้ประเมิน ครู นักเรียน และการประเมินตนเอง

5. การสังเกตในห้องเรียนอย่างมีระบบ ใช้สำหรับการพิจารณาพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่น่าสังเกต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการประเมิน

6. การบันทึกพฤติกรรม เป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกต ผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่ได้สังเกต โดยการบันทึกจะกระทำทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น มีผลดีที่เป็นข้อมูลจริงและมีการตีความหมายแยกต่างหากออกมา

7. การทดสอบความสามารถโดยให้เขียนตอบ เป็นการวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียนโดยผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์หรือความถนัดทางการเรียน

8. การให้เขียนตอบโดยรายงานตนเอง วิธีนี้รวมถึงการสำรวจความสนใจแบบวัดเจตคติ การตอบแบบสอบถาม ผู้ประเมินจะนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจหรือเจตคติของนักเรียนหรือของครู

9. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง ครูเป็นผู้ดำเนินการ สังเกตการแสดงออกของนักเรียนโดยให้สิ่งที่กระตุ้นที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน

10. การอธิบายวัสดุอุปกรณ์ของครูและนักเรียน การให้ครูและนักเรียนอธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรจะช่วยให้ประเมินได้ข้อมูลที่สำคัญ ขึ้นอยู่กับวัสดุอุปกรณ์และลักษณะของนักเรียน

11. การวิเคราะห์ชิ้นงานของนักเรียน หมายถึง การตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัดและผลงานที่นักเรียนทำ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการตอบสนองของนักเรียนที่มีต่อวัสดุอุปกรณ์และประสบการณ์การเรียนรู้

12. การอภิปราย อาจใช้วิธีการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการร่วมกับการสัมภาษณ์

กลุ่ม ทั้งในกลุ่มครูและกลุ่มนักเรียน

สรุปได้ว่า เทคนิควิธีการประเมินหลักสูตรมีมากมายหลายเทคนิค ผู้ประเมินจะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการประเมินและระยะเวลาประเมิน การใช้เทคนิคการประเมินอาจดำเนินการให้สัมพันธ์กับการประเมินเพื่อวินิจฉัย

4.7.5 ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 142-143) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายในการสอนกระจ่างขึ้นเพราะถ้าคลุมเครือจะวัดไม่ได้
2. ช่วยในการบริหารทางด้านวิชาการ ผู้บริหารจะได้รู้ว่าควรจะต้องตัดสินใจและสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริการทางใดบ้าง
3. ช่วยเสริมการเรียนการสอน เพราะข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะมีลักษณะผลสะท้อนไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอน
4. ส่งเสริมการเรียนของนักเรียน เมื่อมีความมุ่งหมายชัดเจนแล้ว จะทำให้นักเรียนได้ทราบว่า เรียนทำไม เพื่ออะไร และผลประโยชน์ที่ตนได้รับมีอะไรบ้าง เป็นแรงจูงใจเสริมกำลังใจในการเรียน
5. ช่วยในการแนะแนวของครู ข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้เกี่ยวกับนักเรียน จะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวไปในตัวด้วย
6. ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนตลอดจนชุมชน
7. ช่วยในการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นจุด (Target) ว่าประเมินอะไรบ้าง
8. ช่วยในการประเมินผลเป็นระบบระเบียบ เพราะมีเครื่องมือ ทำให้เป็นแบบมีเหตุผลในทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น
9. ช่วยให้ทราบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด
10. ได้ข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรแบ่งได้ 3 ประเภทคือ การประเมินก่อนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ การประเมินผลย่อยหรือการประเมินผลระหว่างดำเนินการ และการประเมินผลรวมหรือการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การประเมินผลผู้เรียน ซึ่งเป็นการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งผลสัมฤทธิ์จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นมานั้นมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด บรรลุตามความมุ่งหมายได้มากน้อยเพียงใด และการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

4.8 ปรัชญาการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตร

ปรัชญาการศึกษาเป็นแนวความคิด ระบบความเชื่อหรือทัศนคติอันมีค่าที่นำมาเป็นหลักในการจัดการศึกษา และแสดงออกมาในรูปของอุดมการณ์หรืออุดมคติ ปรัชญาการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาระดับประเทศ เพราะปรัชญาการศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาอันมีส่วนสัมพันธ์กับการกำหนดหลักการและจุดหมายของหลักสูตร และทำให้เกิดแนวคิดใหม่ขึ้นมาได้อีก ซึ่ง วิชัย ประสิทธิ์วุฒิมิเวช (2542 : 56-83) ; บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 54-73) ; มนต์วี วงษ์สะพาน (2554 : 32-33) และชวลิต ชุกก่าแพง (2555 : 63-66) ได้สรุปปรัชญาการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) ตามแนวความเชื่อของลัทธิจิตนิยม (Idealism) ถือว่าบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นเครื่องมือของสังคม บุคคลต้องอุทิศตนเพื่อสังคม สะสมมรดกของสังคมและสืบทอดวัฒนธรรมของสังคมให้คงอยู่ตลอดไป การจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ สถานศึกษาจะต้องถ่ายทอด รักษาและพัฒนาคุณธรรมของสังคมในอดีตให้คงอยู่ถ้าหากผู้เรียนได้รับการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสมจะเป็นผู้มีอุดมการณ์ตามที่ต้องการ ผู้เรียนต้องเลียนแบบจากผู้สอนและเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชาที่เกี่ยวกับมานุษยวิทยาจะช่วยให้เข้าใจมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น หลักสูตรจะเน้นวิชาประวัติศาสตร์และประวัติบุคคลสำคัญ เพื่อให้เข้าใจสังคมและชีวิตภายในสังคม การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบรรยาย อภิปรายและทำตามตัวอย่างที่มีอยู่ ปรัชญาสารัตถนิยมตามแนวความเชื่อของลัทธิสัจนิยม (Realism) เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม อันเป็นมรดกของสังคม ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ เพื่อค้นหาความจริงต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับชีวิตโดยทั่วไปและบทบาทหน้าที่ในอาชีพต่าง ๆ การจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ ผู้เรียนจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยจนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนต้องให้การแนะนำสิ่งต่าง ๆ โดยวิธีการบรรยาย สาธิต และผู้เรียนใช้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เน้นภาษาในสังคมของตนเอง วิธีการทางฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยาวรรณคดีและศิลปะที่สำคัญต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนจะเน้นวิธีการสอนแบบอุปมาน (Inductive) ซึ่งเป็นการสรุปกฎเกณฑ์จากข้อเท็จจริงที่มีอยู่

2. ปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) เน้นความสำคัญของความคงที่หรือความไม่เปลี่ยนแปลง ถือว่าความรู้ในอดีตสามารถนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน ศิลธรรมและความรู้ต่าง ๆ จะมาจากวัดและมหาวิทยาลัย โรงเรียนในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาจะมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมน้อยมาก การศึกษาทุกสมัยจะมีความเหมือนกันเพราะเป็นการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถของคนให้สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความจริงและความรู้ให้เป็นคนที่มีเหตุผล มีความจำ และมีความตั้งใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ผู้สอนเป็นผู้ควบคุมดูแลและรักษาระเบียบวินัย หลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหาสาระทางสติปัญญาและจิตใจ โดยใช้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนใช้วิธีการบรรยาย การท่องจำ และการถาม-ตอบ

3. ปรัชญาพิพัฒนานิยม (Progressivism) ปรัชญาพิพัฒนานิยมถือว่าสถานศึกษาเป็นเครื่องมือของสังคมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่ชนรุ่นหลัง สถานศึกษาควรสะท้อนให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคมนำผู้เรียนไปสู่ความสุขในชีวิตอนาคต และเน้นวิธีการแบบประชาธิปไตย การศึกษาคือ การสร้างสถานการณ์ที่สร้างความก้าวหน้าให้แก่ผู้เรียนได้ค้นพบกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยมีผู้เรียนเป็นสำคัญและยอมรับว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ผู้สอนมีส่วนร่วมและแนะแนวทางให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมกับจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยเหลือผู้เรียนในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ และสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขันหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีการจัดการเรียนการสอนหลายลักษณะ วิธีการที่ใช้นามากคือการทำโครงการ การอภิปรายกลุ่ม และการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล

4. ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) มีความเชื่อว่าการศึกษาคควรจะเป็นเครื่องมือโดยตรงสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในภาวะที่สังคมกำลังเผชิญปัญหาต่าง ๆ การศึกษาคควรจะมีบทบาทในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น การศึกษาคควรจะมีให้ผู้เรียนสนใจและตระหนักในตนเอง สร้างความรู้สึกให้ผู้เรียนว่าเป็นสมาชิกของสังคมและสามารถปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้น โดยเหตุนี้ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องหาประสบการณ์ด้วยตนเองให้มาก เพื่อจะได้รู้จักตนเอง ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ผู้สอนต้องเป็นผู้นำสร้างระเบียบแบบแผน การสอนกระบวนการประชาธิปไตย หลักสูตรจะยึดอนาคตเป็นศูนย์กลาง พยายามจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนที่อยากจะเป็นในอนาคต เนื้อหาวิชาเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของสังคม เน้นวิชาสังคมศึกษาเป็นแกน

5. ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) มีความเชื่อว่าธรรมชาติของคนนั้นสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว บุคคลแต่ละคนสามารถกำหนดชีวิตของตนเอง จึงเน้นการอยู่เพื่อปัจจุบัน การปรับตัวให้อยู่ อย่างมีความสุขเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ กล้าเลือกที่จะทำในสิ่งหนึ่งสิ่งใดและยอมรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ การจัดการศึกษาคจึงให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำอะไรก็ได้ที่คิดว่าดีแล้ว และพร้อมที่รับผลที่เกิดขึ้น คนโดยทั่วไปมีความรู้สึกว่ปล่อยให้ผู้เรียนมีอิสระมากเกินไปไม่มีขอบเขต ขาดระเบียบวินัย แต่ความเป็นจริงแล้วมุ่งส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง มีอิสระภาพให้เลือกกระทำและมีความรับผิดชอบ ผู้สอนจึงต้องให้อิสระภาพแก่ผู้เรียนมากที่สุด หลักสูตรตามแนวปรัชญานี้มีจัดที่โรงเรียน Summer Hill โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก และโรงเรียนสาธิต ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรไม่ได้ร่างขึ้นตามแนวปรัชญาหนึ่งปรัชญาใดแต่เป็นการผสมผสานและเลือกใช้ตามความเหมาะสม การศึกษาที่สมบูรณ์ต้องครอบคลุมหลายๆ ด้านส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม การผสมผสานจากหลักการและแนวคิดที่ดีจากแต่ละปรัชญานำมาเน้นรวมกันในการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาโดยยึดความจำเป็นตามแนวคิดของสารัตถนิยม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวความคิดของพิพัฒนานิยม สร้างบรรยากาศเป็นกันเองในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนเนื้อหา

บางส่วนตามความสนใจตามแนวคิดของอัตถิภาวะนิยม เนื้อหาบางส่วน ที่มีความคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง อาจจะสามารถไว้ในหลักสูตรตามแนวความเชื่อของนิรันดรนิยม ปรัชญาตามแนวคิดต่าง ๆ จึงเป็นระบบความเชื่อที่ใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ เลือกกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาระบบหลักการ จุดหมาย และจุดประสงค์ ในการพัฒนาหลักสูตร

5. การบูรณาการหลักสูตรและการสอนและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

5.1 การบูรณาการหลักสูตรและการสอน

5.1.1 ความหมายของหลักสูตรแบบบูรณาการ

อุดม คำชาติ (2550 : 52) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรบูรณาการว่า หมายถึง หลักสูตรที่มีแผนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงผสมผสานเนื้อหาวิชาหรือกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของสังคม

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 148) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรบูรณาการไว้ว่าเป็น หลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ที่คัดเลือกมาจากหลายสาขาวิชา แล้วจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมพันธ์ และต่อเนื่องอันมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ

ประสาธ เนืองเฉลิม (2554 : 37-38) ได้สรุปไว้ว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นรูปแบบหลักสูตรที่พัฒนาจากหลักสูตรกว้าง โดยนำเอาเนื้อหาจากหลายสาขาวิชามาหลอมรวมกันแล้ว จัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมพันธ์และต่อเนื่อง มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต และพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การวัดผลการเรียนรู้จะวัดพัฒนาการทุกๆ ด้าน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554 : 279) ได้สรุปไว้ว่า หลักสูตรบูรณาการคือหลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาของวิชาต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละรายวิชาหมดไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตรโดยรวม

ชวลิต ชูกำแพง (2555 : 20) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรบูรณาการไว้ว่าเป็น หลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆเข้าด้วยกัน ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ที่คัดเลือกมาจากหลายสาขาวิชา แล้วจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมพันธ์และต่อเนื่องอันมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดหลักสูตรที่หลอมรวมเนื้อหาประสบการณ์ต่าง ๆ จากหลายสาขาวิชาจัดเป็นหมวดหมู่ของประสบการณ์ โดยบูรณาการเนื้อหา เข้าด้วยกันโดยอาศัยประเด็นหรือปัญหาบางอย่างเป็นแกน แล้วหลอมทุกสาระวิชาที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งรูปแบบ

การบูรณาการได้แก่ 1) การบูรณาการภายในหมวดวิชา 2) การบูรณาการภายในหัวข้อหรือโครงการ และ 3) การบูรณาการโดยการผสมผสานปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2557) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรบูรณาการไว้ว่า หลักสูตรที่มีการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือสองกลุ่มวิชาขึ้นไป หรือกลุ่มสาระเดียวกัน โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ภายใต้หัวเรื่อง (Theme) อย่างสมดุลและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง หัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุดกลางที่ต้องนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจได้มาจากสาขาต่างๆ ในวิชาเดียวกันหรือได้มาจากหลากหลายศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องโดยใช้เครือข่ายความคิด (Web)

5.1.2 ลักษณะของหลักสูตรบูรณาการ

ชวลิต ชุกก่าแพง (2555 : 20) ได้สรุปรูปแบบการบูรณาการ ดังนี้

1. การบูรณาการในหมวดวิชา โดยนำเนื้อหาของวิชาต่างๆ เข้ามาอยู่ภายใต้จุดประสงค์เดียวกัน วิชาที่นำมาผสมผสานกันไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้หมวดวิชาเดียวกันการผสมผสานแบบนี้ทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาต่างๆ หดหายไป เกิดการบูรณาการที่แท้จริง เพราะนอกจากจะเป็นการผสมผสานในเนื้อหาวิชาแล้ว ยังเป็นการผสมผสานกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย
2. บูรณาการภายในหัวข้อหรือโครงการ คือ การนำเอาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของวิชาหรือหมวดวิชาตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไปมาผสมผสานกันในลักษณะที่เป็นหัวข้อหรือโครงการซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้เรียน และในแต่ละหัวข้อจะมีการแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้
3. การบูรณาการโดยการผสมผสานปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคมเป็นการผสมผสานเหมือนรูปแบบภายในหมวดวิชาและการผสมผสานภายในหัวข้อหรือโครงการ จะเน้นการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันของผู้เรียน ทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาชุมชน และปัญหาสังคมซึ่งผู้เรียนต้องศึกษาวิทยาการต่างๆ หลายสาขา และต้องมีทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหาสิ่งที่ปรากฏชัดในการเรียนรู้คือ ไม่มีการกำหนดขอบเขตของวิชา หรือแบ่งเนื้อหาวิชาที่จะเรียนไว้แต่ต้นการกำหนดว่าจะนำเนื้อหาอะไรมาจากวิชาใดมาแก้ปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน

5.1.3 ประโยชน์ของหลักสูตรบูรณาการ

ความจำเป็นที่ต้องบูรณาการหลักสูตร เนื่องจากเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นวิถีชีวิตประจำวันของผู้เรียนต่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน ไม่ได้แยกส่วนออกจากกันเป็นเรื่องๆ แบบรายวิชาเรียน และข้อค้นพบทางทฤษฎีการเรียนรู้และผลการวิจัยทางการศึกษาต่างยืนยันตรงกันว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมายเมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิต ปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนหรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ทุกคนมีสิทธิเท่ากันในการแสวงหาพึงพิงผู้สอนน้อยลง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเลือกเฉพาะสาระที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ผู้เรียนต้องการโดยใช้เวลาเท่าเดิม ต้องยอมรับว่ายังไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่จะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกันจะช่วยลด

ความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ลดระยะเวลาเรียน ลดภาระงานผู้สอนส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายมากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลายในการเข้าร่วมกิจกรรม (มนตรี วงษ์สะพาน. 2554 : 16)

5.1.4 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

চার্জ บัควอรี (2542 : 178-179) ได้สรุปเหตุผลและแนวความคิดในการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการไว้ว่ามีทั้งเหตุผลด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา ดังนี้

1. เหตุผลทางจิตวิทยาและวิชาการ

1.1 โดยธรรมชาติเด็กหรือผู้เรียนจะมีความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการที่จะแสวงหาความรู้และสร้างความเข้าใจในสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ สมองจะไม่จำกัดอยู่กับการเรียนรู้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นส่วนๆ โดยเฉพาะการแสวงหาความรู้ก็จะมี การเรียนรู้หลายๆ อย่างพร้อมกัน ดังนั้นหลักสูตรบูรณาการจึงเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมเพราะสามารถสนองความต้องการของเด็กผู้เรียนได้

1.2 จากผลการวิจัยเรื่องพัฒนาการทางปัญญาของเด็กในชั้นประถมศึกษาแสดงว่าพัฒนาการทางปัญญาจะดำเนินไปเป็นขั้นๆ แต่ละขั้นจะแตกต่างกันและพัฒนาการของแต่ละคนก็จะมีอัตราความเจริญต่างกัน ที่สำคัญคือพัฒนาการนั้นจะดำเนินไปด้วยดีเมื่อเด็กหรือผู้เรียนได้มีประสบการณ์ด้วยตนเอง ยิ่งประสบการณ์มีความหลากหลายโอกาสในการพัฒนาการก็ยิ่งมาก หลักสูตรบูรณาการที่มีลักษณะครอบคลุมวิชาหลายวิชาเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์หลายด้าน

1.3 หลักสูตรบูรณาการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสื่อการเรียนการสอนหลายๆ อย่าง ทำให้มีโอกาสในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ กระตุ้นและสนองความต้องการทางปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียนได้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีชีวิต โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมความคิดริเริ่ม และช่วยลดภาระที่จะต้องท่องจำ

2. เหตุผลทางสังคมวิทยา

เป็นที่ยอมรับแล้วว่า การศึกษาจะเกิดผลดีที่สุดก็เมื่อได้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตอบปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุนี้หลักสูตรจึงต้องสนับสนุนเรื่องดังกล่าว และคุณสมบัติที่มีอยู่ในหลักสูตรบูรณาการในการประสานสัมพันธ์ระหว่างวิชาและสาขาวิชาต่างๆ ใช้ปัญหาหรือกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง จะเป็นผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะและเจตคติตามความต้องการของชีวิต

3. เหตุผลทางการบริหาร

3.1 ด้านจิตวิทยาและพัฒนาการ (Psychological Development) งานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและจิตวิทยาปัญญานิยม (Cognitive Psychology) ชี้ว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเชื่อมโยงความคิดซึ่งกันและกันกับบุคคลอื่น นอกจากนั้นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่ม Constructivist ก็ยืนยันว่าการเรียนรู้ในระดับลึกจะเกิดเมื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารเข้าไปอย่างมีความหมาย มีการประยุกต์ใช้

และมีการแสดงออกอย่างหลากหลาย บุคคลจะสร้างความรู้โดยอาศัยประสบการณ์เดิมผ่านกระบวนการทางสังคม

3.2 ด้านวัฒนธรรมสังคม (Socio Cultural) หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนปัจจุบันได้ทำให้โรงเรียนไม่สามารถสร้างภาพเชื่อมโยงที่มีความหมายระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนต้องการกับโลกแห่งความเป็นจริงที่เขาต้องเผชิญ ผู้เรียนไม่สามารถใช้ความรู้ของวิชาใดวิชาหนึ่งในการแก้ปัญหาได้ แต่จะต้องใช้ทักษะและความรู้จากหลายๆ วิชามารวมกันแบบบูรณาการ ดังนั้นหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียนจึงควรเป็นหลักสูตรที่บูรณาการขึ้นรอบๆ ประเด็นและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จึงจะทำให้การเรียนรู้อมีความหมาย

3.3 ด้านแรงจูงใจ (Motivational) มีงานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าจุดเน้นการเรียนแบบบูรณาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อค้นพบความรู้โดยตัวผู้เรียนเองนั้นช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้เรื่องหนึ่งก็จะเป็นแรงจูงใจให้แสวงหาความรู้ในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

3.4 ด้านการสอน (Pedagogical) การจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทุกสาระความรู้อย่างสมบูรณ์นั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการแบ่งความรู้ออกเป็นส่วนๆ มีเพียงประการเดียวที่น่าจะทำคือการกำหนดสาระความรู้แกนแล้วจัดความรู้ที่เกี่ยวข้องไว้รอบๆ แกนนั้น ในลักษณะเป็นหน่วยเนื้อเรื่องบูรณาการ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างมโนคติและความคิดจากความรู้ที่อยู่รอบๆ แกนกลางนั้น

5.1.5 ลักษณะของการบูรณาการ

การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้ได้หลักสูตรบูรณาการที่ดีมีความสมบูรณ์นั้น จะต้องให้เกิดการผสมผสานในลักษณะโดยรวมดังต่อไปนี้ (ทิสนา แชมมณี. 2552 : 148 ; บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 152 ; วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2554 : 282-283)

1. บูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ในสภาพที่ปริมาณความรู้มากสภาพปัญหาสังคมซับซ้อนมากขึ้น ผู้เรียนควรจะเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเองว่าในองค์ความรู้หลายหลากนั้น อะไรคือสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะต้องทราบว่าตนควรแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้อย่างไร และด้วยกระบวนการเช่นไร

2. บูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้ และพัฒนาการทางจิตใจ นั่นคือ การให้การศึกษามุ่งพัฒนาด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความรู้ ความคิด และการแก้ปัญหา และด้านจิตพิสัย คือ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพไปพร้อมๆ กัน ไม่ใช่เน้นแต่เพียงองค์ความรู้หรือพุทธิพิสัยแต่เพียงอย่างเดียว เพราะถ้าผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สร้างความรู้สึกพึงพอใจและประทับใจ ก็จะมีมุ่งมั่นในการเรียน และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. บูรณาการระหว่างความรู้ และการกระทำ ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ควบคู่กับการกระทำ (Learning by doing)

4. บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ในการจัดหลักสูตรควรแน่ใจว่าสิ่งที่สอนในห้องเรียนนั้นมีความหมายและคุณค่าต่อชีวิตจริงของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. บูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ โดยนำเนื้อหาวิชาหนึ่งมาเสริมกับอีกวิชาหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เกิดเจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน

5.1.6 ระดับของการบูรณาการ

Fogarty (บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553 : 153-155 ; อ้างอิงมาจาก Fogarty. 1991 : 304:) อธิบายแบบของการบูรณาการหลักสูตรว่ามี 10 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. Fragmented เป็นรูปแบบหลักสูตรดั้งเดิม แต่ละสาขาวิชาแยกขาดจากกัน ครูสอนวิชาต่างๆ อิสระจากกัน ข้อดีคือความลึกและกว้างในเนื้อหาวิชาจะมีมาก ครูสามารถเลือกเนื้อหาที่สำคัญๆ มาสอน โดยการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา และเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก แต่ข้อเสียคือ ไม่มีการเชื่อมโยงให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ

2. Connected เป็นรูปแบบการบูรณาการเนื้อหาสาระภายในเนื้อหาของแต่ละวิชา แต่ในการสอนมีการเชื่อมโยงหัวข้อหรือความคิดรวบยอดถึงกัน เชื่อมโยงความคิดต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน ทำให้เห็นความต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้องกันของเนื้อหาที่เรียนในหัวข้อต่าง ๆ ข้อดีคือทำให้ครูมีความมั่นใจ ในการที่จะเชื่อมโยงเนื้อหาภายในสองวิชา ส่วนนักเรียนก็เริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละความคิดรวบยอด ส่งผลให้ผู้เรียนได้รวบรวมความคิดและเชื่อมโยงความรู้ภายในแต่ละวิชาได้ชัดเจนขึ้น

3. Nested เป็นรูปแบบการบูรณาการเนื้อหาสาระภายในวิชาเดียวกันอีกรูปแบบหนึ่งแต่เพิ่มความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากขึ้น คือ การบูรณาการทักษะหลาย ๆ ทักษะเข้าด้วยกันโดยเน้นทักษะด้านการคิด ทักษะด้านสังคม และทักษะด้านเนื้อหา ข้อดีคือเป็นการให้ความสนใจในหลายๆเรื่องในเวลาเดียวกัน กิจกรรมการเรียนรู้หนึ่งอย่างก่อให้เกิดถึง 3 ทักษะ ข้อเสียคือ อาจทำให้ผู้เรียนสับสน หากการจัดการไม่ดี

4. Sequenced รูปแบบนี้เริ่มเป็นการบูรณาการระหว่าง 2 วิชา โดยการนำหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้สอนกันอยู่มาพิจารณาความคิดรวบยอด ทักษะหรือเจตคติของหน่วยใดคล้ายกันบ้างให้นำมาเชื่อมโยงบูรณาการกัน ซึ่งทั้ง 2 วิชายังสอนแยกกันอยู่แต่สอนในเวลาเดียวกัน ดังนั้นต้องมีการจัดลำดับการสอนหัวข้อเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ใหม่ เพื่อจะได้สอนในเวลาเดียวกันได้ อาจมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจนขึ้นแล้ววางแผนว่าจะสอนในเวลาใด เพื่อสิ่งที่

นำมาบูรณาการกันนั้นจะได้ประสานกันอย่างกลมกลืน ข้อดีคือเหมาะสมกับชั้นเรียนที่ครูคนเดียวสอนหลายวิชา และง่ายในการที่จะบูรณาการข้ามสาขาวิชา สำหรับข้อจำกัดคือเวลาที่ใช้ในการวางแผนร่วมกันและตารางสอนต้องมีการยืดหยุ่น

5. Shared เป็นการบูรณาการระหว่าง 2 วิชา โดยเนื้อหาสาระที่สอนนั้นมีสาระความรู้ หรือความคิดรวบยอดที่คาบเกี่ยวกันอยู่ส่วนหนึ่ง ในการบูรณาการรูปแบบนี้ต้องมีการวางแผนร่วมกัน สอนร่วมกันในส่วนที่คาบเกี่ยวกัน โดยอาจจัดเป็นหัวข้อร่วมกัน หรือทำโครงการร่วมกันและอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้คาบเกี่ยวกันนั้นครูก็สอนแยกกันไปตามปกติ ข้อดีคือเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนของครู 2 คน ลดความยุ่งยากในการทำงาน ข้อเสียคือต้องใช้เวลาและอาศัยความยืดหยุ่นในการยอมรับและประสานงานกัน

6. Webbed เป็นรูปแบบการบูรณาการระหว่างวิชาหลายวิชา มีลักษณะเป็นการกำหนดหัวข้อเรื่อง (theme) ขึ้นมา แล้วเชื่อมโยงไปสู่วิชาต่างๆว่ามีประเด็นหรือเนื้อหาสาระใดที่เห็นว่ามีความสัมพันธ์กัน คล้ายคลึงกัน หรือต่อเนื่องกัน ที่จะสามารถ นำมาจัดรวมเป็นหัวข้อเรื่องเดียวกัน เพื่อที่จะได้สอนรวมกันไปอย่างกลมกลืนได้ ในการบูรณาการรูปแบบนี้จะบูรณาการที่วิชาที่ได้ขึ้นอยู่กับประเด็นเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด หรือทักษะ ส่วนเนื้อหาสาระใดของวิชาใดไม่สามารถนำมาบูรณาการกันได้ก็ให้สอนตามปกติ ข้อดีคือมีแรงจูงใจให้นักเรียนช่วยเหลือกันเองให้มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความคิด ข้อเสียคือเนื้อเรื่องต้องถูกเลือกมาอย่างพิถีพิถันมากเพื่อให้มีความหมายกับตัวผู้เรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาของวิชาต่างๆ ในขณะเดียวกัน

7. Threaded เป็นรูปแบบการบูรณาการที่ใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งที่ต้องการฝึกเป็นหลัก เช่นทักษะการคาดเดา ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการวิเคราะห์ แล้วกำหนดเนื้อหาตลอดจนจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ให้สัมพันธ์กับทักษะที่กำหนดซึ่งจะเป็นที่วิชาก็ได้ ข้อดีคือนักเรียนเรียนรู้วิธีเรียนเอื้อต่อการถ่ายโยงการเรียนรู้ในอนาคต ข้อเสียคือแต่ละสาขาวิชาแยกกันอยู่

8. Integrated เป็นการจัดหลักสูตรบูรณาการแบบสหวิทยาการที่นำเอาความรู้ ความคิดรวบยอดหรือทักษะที่เหลื่อมล้ำกันอยู่ของวิชาต่างๆเช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ศิลปศึกษา มาวางแผนจัดสอนร่วมกันเป็นทีม การบูรณาการแบบนี้เป็นการช่วยสร้างความเข้าใจ และความซาบซึ้งระหว่างวิชาต่างๆให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนแต่ละวิชาในชั้นเดียวกัน ร่วมกันแสวงหารูปแบบและวิธีการสอนวิชาต่างๆ ข้อเสียคือต้องใช้ครูจากหลายวิชา ที่มีความเห็นสอดคล้องกันมาวางแผนร่วมกันและทำการสอนร่วมกัน

9. Immersed เป็นรูปแบบบูรณาการที่นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระในวิชาต่างๆ และมีความสนใจในเนื้อหาวิชาด้านใดด้านหนึ่ง แล้วนักเรียนใช้ความรู้เนื้อหานั้นในการศึกษา ค้นคว้า สร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง โดยในการหาประสบการณ์นั้นนักเรียนอาจจะต้องบูรณาการข้อมูลที่เรียนรู้ทั้งหมดมาใช้ ข้อดีคือการบูรณาการเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเอง ข้อเสียคือบางกรณีผู้เรียนอาจจะได้รับความรู้น้อย

10. Networked เป็นรูปแบบบูรณาการที่กลั่นกรองความรู้ที่มีไข่จากการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่นักเรียนจะได้เรียนรู้จากครู ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการใช้เครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในสาขาวิชาและนอกสาขาวิชา แล้วเชื่อมโยงความรู้เข้ารวมด้วยกันทั้งหมดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด ขยายออกไปเป็นแนวทางใหม่ ข้อดีคือผู้เรียนเป็นผู้เตรียมการเรียนรู้ของตน เพื่อให้มีข้อมูลใหม่ มีทักษะใหม่และมโนคติใหม่ ข้อเสียคือผู้เรียนอาจมีความพยายามไม่มากพอที่จะทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่บังเกิดประสิทธิผล ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่าลักษณะและรูปแบบของการบูรณาการหลักสูตรมีวิธีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันได้หลายวิธี มีทั้งแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบูรณาการจากความคิดของผู้เรียนเอง การเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด เจตคติ และทักษะที่ต้องการเน้นซึ่งผู้สร้างหลักสูตรบูรณาการจะต้องรู้เนื้อหาสาระของหลักสูตรแล้วพิจารณาเลือกรูปแบบใช้ให้เหมาะสม

5.1.7 ประเภทของการบูรณาการ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554 : 280-281) ได้อธิบายถึงประเภทของการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือการบูรณาการภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ การสร้างหัวข้อเรื่อง (Theme) หรือหน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) ขึ้นมาแล้วนำเนื้อหาสาระจากรายวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องหรือหน่วยเรียนรู้นั้น ๆ
2. การบูรณาการแบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) คือ การนำสาระการเรียนรู้ที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาสอดแทรกไว้ในรายวิชาต่างๆ หรือการเน้นเนื้อหาของวิชาเป็นแกนแล้วนำสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนไปสอดแทรกในวิชาแกนดังกล่าว บางครั้งอาจเรียกว่าเป็นการบูรณาการที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก

การสอนแบบบูรณาการมี 2 แบบ คือ

- 1) การบูรณาการในรายวิชา หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง การเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาเดียวกันเข้าด้วยกันให้เป็นหัวข้อเรื่อง (Theme) หรือหน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) บูรณาการเนื้อหาหลายเรื่อง หลายตอนในรายวิชานั้น หรือหลายทักษะเข้าด้วยกัน
- 2) การบูรณาการระหว่างวิชา หรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง การสอนโดยยึดวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลัก มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระจากหลายกลุ่มประสบการณ์ หรือหลายรายวิชาเข้าด้วยกันให้เป็นหัวข้อเรื่อง (Theme) หรือหน่วยการเรียนรู้ (Learning Unit) การบูรณาการหลักสูตรแบบใดก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ

2.1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2.2) การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. การจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ักเรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผล และส่งเสริมให้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะจนติดเป็นนิสัย

4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้าคิดกล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกซึ้งของตนเองต่อสาธารณชน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

5. การปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงาม และความเหมาะสมได้ สามารถขจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม และแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา และสามัคคี

6. นักเรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือ

7. การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์เนื้อหาต่างๆ ดังกล่าวแล้ว เป็นองค์ความรู้ รวมทั้งการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ โดยการเรียนรู้ร่วมกัน

8. เป็นการเรียนรู้เรื่องที่น่าสนใจ และหรือเรื่องที่มีความสำคัญต่อชีวิต

9. เป็นการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.1.8 ปัจจัยที่เอื้อต่อการสอนแบบบูรณาการ

วิลลิตน์ สุนทรโรจน์ (2554 : 284) ได้สรุปปัจจัยที่เอื้อต่อการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศห้องเรียน ประกอบด้วยจัดห้องเรียนให้เหมาะสม มีโต๊ะเรียน อุปกรณ์ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ มีพื้นที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมต่างๆ

2. การจัดบรรยากาศในการเรียน นักเรียนไม่อยู่นิ่ง จะร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น ครูคอยให้ความช่วยเหลือ ครูจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งครูและนักเรียนต่างพัฒนาบทบาทของตนเองครูแสวงหาวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนนักเรียนแสวงหาการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยง การปฏิสัมพันธ์ การปฏิบัติจริง การสังเกต ทดลอง การศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ร่วมกัน

3. การเรียนรู้ร่วมกัน การสอนแบบบูรณาการจะจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้แก่การทำงานร่วมกัน การอภิปราย การพูดคุย การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ทบทวน ตลอดจนการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวันอื่นๆ

4. การปรับเปลี่ยนรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ โดยการให้โอกาสมีส่วนร่วมในกระบวนการแสวงหาความรู้ ครูและนักเรียนจะต้องรับฟัง โต้ตอบ และแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ร่วมกันอภิปราย เมื่อมีการโต้แย้ง การแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนด้วยกันจะช่วยให้เกิดความอยากเรียนร่วมกันมากกว่าครูเป็นผู้ควบคุม

5. ความยืดหยุ่นและความเหมาะสม การสอบแบบบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนสามารถร่วมกันสรุปหรือปรับแนวคิดเดียวกัน ความยืดหยุ่นจะทำให้เกิดความรู้สึกเสรีที่จะเชื่อมโยงความคิดเข้ากับวิชาอื่นๆ โดยไม่ต้องกังวลในเรื่องความสมดุลของสิ่งที่เรียนรู้ เช่น กังวลว่าควรอยู่ในประสบการณ์ใด จะใช้เวลาที่เหมาะสมอย่างไร จะใช้กิจกรรมอะไร

6. ความชัดเจนในเรื่องของความคิดรวบยอดและทักษะต่างๆ ครูต้องมีความเข้าใจและมีความชัดเจนเกี่ยวกับความคิดรวบยอดและทักษะต่างๆ ที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียน เพราะจะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ของนักเรียนครั้งต่อไป ครูต้องเป็นผู้รอบรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดของเด็ก ได้แก่ สิ่งหลักสูตรคาดหวังให้เกิดแก่ผู้เรียนแต่ละระดับชั้น มีข้อมูลเด็กเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถ ความสนใจความถนัด และครูต้องจัดหาเอกสารประกอบในการศึกษาค้นคว้าที่มีเนื้อหาสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนอย่างเพียงพอ

7. ผู้สอนในฐานะนักวิจัย บทบาทที่สำคัญคือ การศึกษาหาวิธีการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ จะต้องไม่มองตนว่าเป็นแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้สำหรับนักเรียนอีกต่อไป แต่จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ครูจะต้องมีความคิดที่ถูกต้องว่า “ไม่มีวิธีการเรียนรู้หรือวิธีการคิดแบบใด ๆ แบบเดียวเท่านั้นที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด” ดังนั้นครูจึงต้องแสวงหาการเรียนรู้อื่นๆ อยู่ตลอดเวลา

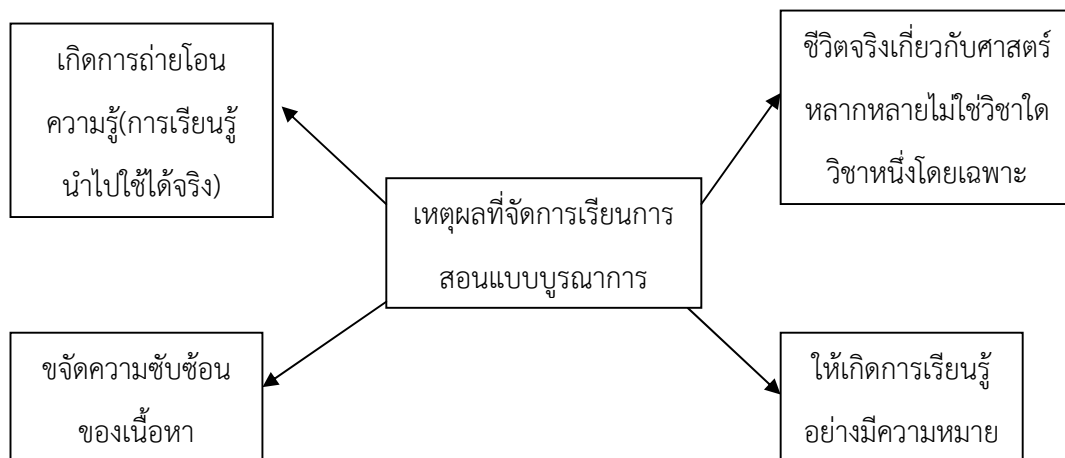
5.2 จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา สำหรับในงานวิจัยนี้มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วยความหมาย รูปแบบการบูรณาการในการเรียนการสอนและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีดังนี้

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548 : 82) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ แกนกลางประสบการณ์อยู่ที่ความต้องการของผู้เรียนและการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผู้สอนควรคำนึงถึงนั้นมี 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ เนื้อหาวิชา (Subject Matter Unit) เป็นการเน้นเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องที่น่ามาบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ความสนใจ (Center of Interest) การเรียนรู้ต้องมาจากความสนใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐานและ

บูรณาการประสบการณ์ (Integrative Experience Unit) เป็นการรวบรวมประสบการณ์เดิมมาผสมผสานกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ใหม่

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2546 : 28) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ตามรายละเอียด ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 เหตุผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

6. แผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

6.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นการนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์ การวัดและการประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนการสอนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอนคือ การเตรียมการสอน เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ดังนี้

ภพ เลหาไพบุลย์ (2540 : 357) ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ หมายถึง ลำดับขั้นตอนและกิจกรรมทั้งหมดของผู้สอนและผู้เรียน ที่ผู้สอนกำหนดไว้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 43) กล่าวถึงการวางแผนการสอนและเตรียมการสอนว่าเป็น การกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนใคร ในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไร และเพื่อให้เกิดอะไรขึ้น และเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจะดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้ ผู้สอนจึงต้องคิดวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างได้ดี

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 20) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชา

ใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียน การสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิคม ชมภูหลง (2545: 180) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่ จุดประสงค์และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 297) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอนคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหา ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครู หรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไรและวัดประเมินผลโดยวิธีใด

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2545 : 76) ให้ความหมายของ แผนการจัดการเรียนรู้ คือ ผลของการเตรียมการวางแผนจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบนำสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมาสร้างหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาและ กระบวนการเรียนรู้ โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความสามารถของผู้เรียน

ยุพดี พรหมทา (2546 : 37) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอนคือ การวางแผนที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าอย่างละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยมีจุดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และวิธีการวัดผลประเมินผล ที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสู่จุดหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชาญวิทย์ กรวยทอง (2547 : 41) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า คือ แผนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้น จากคู่มือครู หรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไรและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

สุนิศา โชติกลาง (2547 : 57) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผน การสอนว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้สื่อ การสอน กระบวนการวัดและประเมินผลที่ครูจัดสร้างขึ้น ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อใช้สำหรับจัดมวลงประสพการณ์ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่ตั้ง ไว้และสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร

สรุปได้ว่า แผนการเรียนรู้นี้เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า อย่างละเอียด เป็นขั้นตอนของครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่หลักสูตรกำหนดไว้

6.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ดังนี้

ธีรชัย บุรณโชติ (2544 : 6-7 อ้างถึงใน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ได้กล่าวไว้ว่า

1) สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ไม่ได้จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ในการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาต่างๆ จำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลายสาขาวิชาาร่วมกัน แก้ปัญหา การเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ ในลักษณะบูรณาการ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสำคัญระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ กับชีวิตจริง

2) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง ความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เนื้อหาและกระบวนการที่เรียน ในวิชาหนึ่งอาจช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อีกวิชาหนึ่งได้

3) การสอนที่สำคัญรวบรวมความคิดรวบยอดจากหลายๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกัน ช่วยให้ เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (transfer of learning) ช่วยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง และก็จะ สามารถเชื่อมโยงชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมี ประโยชน์หรือนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

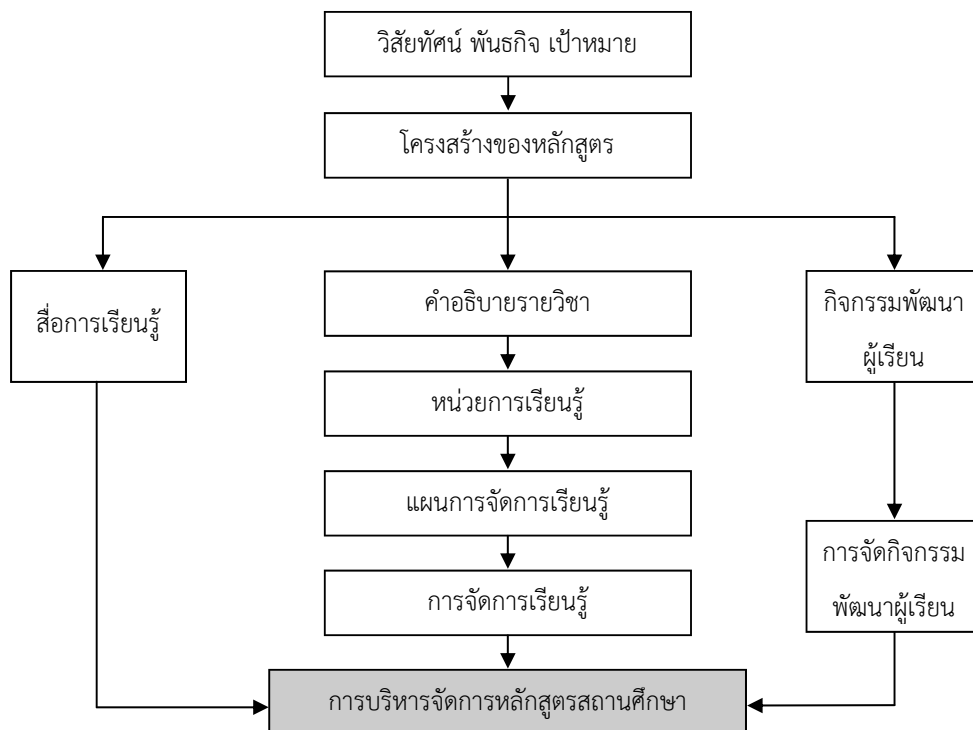
4) หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีประโยชน์ในการลดความซ้ำซ้อนของ เนื้อหาต่างๆ ปัจจุบันความรู้และข้อมูลต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีเรื่องที่จะต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้น ตลอดเวลา ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ข้อมูลความรู้ที่เพิ่มขึ้นบางครั้งมีความ เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงมีความเหมาะสมมากกว่าที่แต่ละวิชาจะเพิ่มเนื้อหา เข้าไปในวิชาของตน

5) การเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถตอบสนองความสามารถของผู้เรียนซึ่งมีหลายด้าน ได้ เช่น ความสามารถทางภาษา คณิตศาสตร์ ความคล่องแคล่วของร่างกาย และการเคลื่อนไหว คน ตรี สังคม ความรู้ ความเข้าใจตนเอง และสนองต่อความสามารถที่จะแสดงออก และการ ตอบสนองทางอารมณ์ รวมทั้งทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการจัดการความรู้

6) กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน (constructivism) กระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ และสามารถสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโลกของการเรียนรู้ยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหาร หลักสูตร ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในการจัดการ เรียนรู้ นั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด และให้มีการฝึกปฏิบัติงานจริงๆ ส่งเสริมให้ นักเรียนตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นสำคัญ

ซึ่งผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบโดยกำหนดจุดประสงค์ กำหนดเนื้อหาให้พอเหมาะกับเวลา กำหนดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง กำหนดสื่อการเรียนการสอนและการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่แผนการจัดการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่แผนการจัดการเรียนรู้

สำหรับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเฉพาะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการครูผู้สอนจะประยุกต์แนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบมาตรฐานทั่วไป โดยจะแทรกเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการ

6.3 ความสำคัญของแผนการเรียนรู้

การวางแผนการสอน เป็นงานสำคัญของครูผู้สอน การสอนจะประสบผลสำเร็จด้วยดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนเป็นสำคัญประการหนึ่ง ถ้าผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดีก็เท่ากับบรรลุจุดหมายปลายทางไปแล้วครึ่งหนึ่ง การวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญ ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้สรุปไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 43) การสอนจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยการวางแผนและการเตรียมการสอนที่ดี การวางแผนและการเตรียมการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าขาดการวางแผนและเตรียมการสอนแล้วอาจทำให้การสอนล้มเหลวหรือบรรลุผล

น้อยมาก ครูผู้สอนจะพบปัญหาและอุปสรรคมากมาย การดำเนินการสอนไม่ราบรื่น การวางแผนการสอนมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความแคล่วคล่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอน สอนอย่างมีแผน มีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนการสอน เมื่อผู้สอนสอนตามแผนการสอน ก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผนเนื่องจากในการวางแผนการสอนผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสอน รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวก และง่ายตายตัว ดังนั้น เมื่อมีการวางแผนการสอนที่รอบคอบและปฏิบัติตามแผนการสอนที่วางไว้ ผลของการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการสอน

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อน และเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผลประเมินผู้เรียนได้นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้ให้แนวทางแก่ผู้เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอน สอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ และความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อมทางด้านจิตใจคือความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนมาอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทางด้านวัตถุคือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ้ว ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียนอันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545:289) ได้สรุปความสำคัญของแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ว่าการวางแผนการสอนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน การสอนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ การวางแผนการสอนเป็นสำคัญ ถ้าผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดีก็เท่ากับบรรลุจุดหมายปลายทางไปแล้วครึ่งหนึ่ง การวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ผู้สอน สอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่นไม่ติดขัดเพราะมีการเตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว

2. เพื่อให้เป็นการสอนที่มีคุณค่า คุ่มค่ากับเวลาที่เสียไป เพราะผู้สอน สอนอย่างมีแผนมีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอนมิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ความคิด เจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. เพื่อให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการสอนผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล แล้วจัดทำออกมาเป็นแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อผู้สอนสอนตามแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ย่อมจะทำให้แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามจุดหมายและทิศทางของหลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ดีกว่าการสอนที่ไม่มีมีการวางแผนเนื่องจากในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสอนรวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวกและง่ายตายตัว ดังนั้น เมื่อมีการวางแผนการสอนที่รอบคอบและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ผลการสอนย่อมจะสำเร็จได้ดีกว่าการไม่วางแผนการสอน

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความทรงจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อน และเป็นแนวทางในการทบทวนหรือออกข้อสอบเพื่อวัดผลประเมินผลผู้เรียนได้ นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้ให้แนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน

6. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและแก่วิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนสอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทางด้านจิตใจ และความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อมทางด้านจิตใจคือ ความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระจำ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและแก่วิชาที่เรียน

ภพ เลหาพิบูลย์ (2540 : 357) ได้สรุปความสำคัญของแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่

2. ช่วยให้ผู้สอนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการนำทางผู้เรียนในการเรียนการสอน

3. ช่วยให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม

4. ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน

5. ช่วยให้ผู้สอนมีความเชื่อมั่นในตนเอง แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี นำกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น

6. ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสเตรียมสื่อการสอน และทดลองใช้ก่อนดำเนินการสอนจริง
 7. ช่วยให้มี การประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียน
 8. ช่วยให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์การสอนที่ผ่านมาไปว่าประสบความสำเร็จหรือจุดบกพร่องอย่างไร โดยวิเคราะห์จากแผนการสอนที่ได้เขียนไว้และหาทางปรับปรุงแก้ไขแผนนั้นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- นิคม ชมพูหลง (2545 : 180) ได้สรุปความสำคัญของแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้
1. เป็นการวางแผนและเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิคและวิธีการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนจิตวิทยาการสอนมาผสมผสาน ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
 2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอนการเลือกใช้สื่อ การวัดประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จำเป็น
 3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอน และผู้สอนแทน นำไปปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
 4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
 5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

6.4 ประโยชน์ของแผนการเรียนรู้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2536 : 151) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนสามารถดำเนินงานในการสอนได้ตรงตามหลักสูตร
2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถดำเนินการสอนได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูงและมีความชำนาญในการสอน
3. ช่วยให้ผู้สอนมีเวลาพอในการจัดหาและจัดสื่อการเรียนการสอนไว้ให้พร้อมสำหรับนักเรียน
4. ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมให้เหมาะกับนักเรียนได้

ชาญชัย วงศ์สามัญ (2543 : 3) แผนการสอนก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนรู้เรื่องที่จะสอน
2. ทำให้ผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม
3. ทำให้สามารถกำหนดสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม
4. ทำให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่มีอยู่
5. ผู้สอนสามารถกำหนดวิธีการสอนให้เหมาะสม
6. ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ
7. ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อการเรียน
8. ทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น
9. ทำให้ผู้สอนปรับปรุงการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น
10. สามารถนำสิ่งที่จัดเตรียมมาสอนได้อีก

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 21) การจัดทำแผนการสอนก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเทคนิคการเรียนการสอนการเลือกใช้สื่อ การวัดและการประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

6.5 องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 46 - 47) สรุปไว้ว่า แผนการเรียนรู้ สิ่งที่จะต้องกำหนด คือ

1. ชื่อกลุ่มวิชา และระดับชั้น
2. ชื่อหน่วย หัวเรื่อง เวลา และวันที่
3. จุดประสงค์การเรียนการสอน
4. เนื้อหาวิชา
5. การดำเนินการสอน ซึ่งประกอบด้วยวิธีการสอน กิจกรรมต่าง ๆ
6. สื่อการเรียนการสอน
7. วิธีการประเมินผล
8. หมายเหตุ

ชาญชัย วงศ์สามัญ (2543 : 41) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของแผนการสอนที่ใช้โดยทั่วไป

มีดังนี้

1. ชื่อวิชา ควรระบุว่าแผนการสอนนั้นจัดเตรียมสำหรับวิชาใด
2. กลุ่มผู้เรียน ระบุว่าแผนการสอนนั้นใช้สอนผู้เรียนชั้นใด
3. ชื่อบทเรียน ระบุว่าแผนการสอนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนใด
4. ชื่อหัวข้อ ระบุว่าแผนการสอนนั้นจัดเตรียมขึ้นสำหรับสอนหัวข้ออะไร
5. เวลาเรียน ระบุว่าแผนการสอนนั้นต้องใช้เวลาดูเรียนนานเท่าใด
6. หัวข้อย่อย ในแต่ละหัวข้อควรแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการเตรียมเนื้อหา จัดลำดับเนื้อหา และง่ายต่อการสอน

7. วัตถุประสงค์ของการเรียน ระบุเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมแยกเป็นข้อ ๆ ว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะคติ และทักษะอะไรบ้างจากหัวข้อที่สอน

8. วิธีสร้างความสนใจ ระบุวิธีที่ผู้สอนจะใช้ในการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจ ในหัวข้อที่สอน เช่น การดูตัวอย่างของจริง หรือการใช้สื่อต่าง ๆ การเล่าเรื่องที่น่าสนใจ การถามผู้เรียนถึงความสำคัญของหัวข้อที่จะสอนหรือการกล่าวถึงสถิติที่น่าสนใจ เป็นต้น

9. เนื้อหาวิชา ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาทั้งหมดที่จะใช้สอน ซึ่งได้ค้นคว้าและคัดเลือกจากแหล่งต่าง ๆ เรียงลำดับเนื้อหาตามหัวข้อย่อยที่กำหนดไว้

10. กิจกรรมของผู้เรียน ควรมีการกำหนดว่า จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อให้สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะคติและทักษะที่คาดหวังเอาไว้

11. สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องผลิตขึ้น หรือจัดหาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตัวอย่างของจริง แผ่นใส แผ่นพลิก เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เทปโทรทัศน์ สไลด์ หรือเอกสารประกอบการสอน ควรระบุให้แน่ชัดว่า สื่อที่ใช้มีอะไรบ้าง และต้องจัดเตรียมไว้ก่อนที่จะสอนหัวข้อนั้น ๆ

12. การประเมินผล ควรระบุถึงวิธีการประเมินผลที่จะใช้ เช่น อาจจะใช้ข้อสอบ การสังเกต การสอบถาม หรือการตรวจผลงาน เป็นต้น ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นควรออกข้อสอบสำหรับแต่ละแผนเอาไว้ล่วงหน้า และมีการกำหนดวิธีการสังเกต หรือมาตรฐานของผลงานแต่ละอย่างให้แน่ชัดเพื่อจะได้สะดวกในการประเมินว่า ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

13. เอกสารอ้างอิง หรือบรรณานุกรม ควรระบุรายชื่อเอกสารแหล่งข้อมูลที่ใช้เตรียมแผนการสอน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าเพิ่มเติมภายหลัง โดยเฉพาะในกรณี que ผู้เรียนถามบางอย่างแล้วผู้สอนไม่สามารถให้คำตอบได้ ซึ่งอาจจะหาคำตอบได้จากเอกสารบางฉบับที่ค้นคว้ามาแล้ว นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการปรับปรุงแผนการสอนในอนาคตอีกด้วย

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 298) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการสอนเกิดจากความพยายามตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการสอนใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จ (วัดผลประเมินผล)

6.6 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

สมนึก ภัททิยธนี (2546: 5) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแผนต้องมีขั้นตอน ดังนี้

1. เนื้อหาต้องเขียนเป็นรายคาบ หรือรายชั่วโมงตารางสอน โดยเขียนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องให้อยู่ในโครงการสอน และเขียนเฉพาะเนื้อหาสาระสำคัญพอสังเขป (ไม่ควรบันทึกแผนการสอนอย่างละเอียดมาก ๆ เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย)

2. ความคิดรวบยอด (Concept) หรือหลักการสำคัญ ต้องเขียนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน ส่วนนี้ถือว่าเป็นหัวใจของเรื่อง ครูต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนจนสามารถเขียนความคิดรวบยอดได้อย่างมีคุณภาพ

3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ต้องเขียนให้สอดคล้อง กลมกลืนกับความคิดรวบยอด มิใช่เขียนตามอำเภอใจ มิใช่เขียนสอดคล้องเฉพาะเนื้อหาที่จะสอนเท่านั้นเพราะจะได้เฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้ความจำ สมรรถนะหรือการพัฒนาของนักเรียนจะไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

4. กิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดเทคนิคการสอนต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

5. สื่อที่ใช้ควรเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อดังกล่าวต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในหลักการได้ง่าย

6. วัดผลโดยคำนึงถึงเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและช่วงที่ทำการวัด (ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน) เพื่อตรวจสอบว่าการสอนของครูบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549 : 58) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้นๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอย่างไร หรือด้านใด)

2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบอบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)

3. กำหนดสื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)

4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น)

5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่สามรถกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)

6. มีความทันสมัย ทันท่วงที เหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จะสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่

7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนการจัดการเรียนรู้

8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2551:133) ได้สรุปลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตร และแนวการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการกระทรวง ศึกษาธิการ
2. นำไปใช้ได้จริง และมีประสิทธิภาพ
3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระจ่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

ชวลิต ชูกำแพง (2551 : 93) ได้สรุป ถึงลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ต้องประกอบไปด้วยลักษณะ ดังนี้

1. มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจน
2. กิจกรรมการสอนชัดเจน นำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. บทบาทและพฤติกรรมของครูในการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม การเรียน การสอนที่ชัดเจน
4. สื่อที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
5. วิธีการประเมินการเรียนรู้ที่ชัดเจนสอดคล้อง และมีความหลากหลาย

สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี เป็นแผนการสอนที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจน ทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา และได้เกิดทักษะกระบวนการสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้

6.7 รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการสอนมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนและความต้องการของสถานศึกษา รูปแบบแผนการสอนมีลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบเรียงหัวข้อ จะเรียงตามลำดับก่อนหลังโดยไม่ต้องตีตาราง (วิลลาร์ด สุนทรโรจน์.2545 : 299-300) ดังตัวอย่าง
แผนการสอน หน่วยที่
หน่วยย่อยที่.....ชั้น.....

เรื่อง.....เวลาเรียน.....คาบ

1. สาระสำคัญ.....
2. จุดประสงค์.....
 - 2.1 จุดประสงค์ปลายทาง
 - 2.2 จุดประสงค์นำทาง
3. เนื้อหา.....
4. กิจกรรมการเรียนการสอน.....
5. สื่อการเรียนการสอน.....
6. การวัดผลและประเมินผล.....
7. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม หรือภาคผนวก.....

2. แบบกึ่งตาราง รูปแบบนี้เขียนเป็นช่อง ๆ ตามหัวข้อที่กำหนด ถึงจะใช้เวลา ในการตีตารางแต่สะดวกในการอ่าน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้ออย่างชัดเจน (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 300 – 301) ดังตัวอย่าง

แผนการสอนกลุ่มวิชา.....ชั้น.....
 หน่วยที่.....เรื่อง.....เวลา.....คาบ วันที่.....
 สาระสำคัญ

จุดประสงค์ปลายทาง

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอน	การวัดและประเมินผล	หมายเหตุ
		1. <u>ขั้น</u> นำ 2. <u>ขั้น</u> สอน 3. <u>ขั้น</u> สรุป 4. <u>ขั้น</u> วัดผล			

3. แบบตาราง รูปแบบนี้เป็นช่อง ๆ คล้ายแบบกึ่งตาราง โดยนำหัวข้อสาระสำคัญมาไว้ในตารางด้วย (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 301 – 305) ดังตัวอย่าง

แผนการสอนกลุ่ม.....เรื่อง.....ชั้น.....เวลา.....คาบ

สาระสำคัญ	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน	สื่อการสอน	วัดผล

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ชวาล แพรัตกุล (2517 : 25) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพทางสมองในด้านต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับจากการสอนของครู

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 19 – 32) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า เป็นคุณลักษณะรวมถึงความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือมวลประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพทางสมอง หลังจากเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ แล้วผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนมาน้อยเพียงใด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในวิชานั้น ๆ เพียงใด จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ตามแนวคิดของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ เป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้างและมีความสามารถด้านใดมาน้อยเพียงใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่ามาน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมาย และลักษณะของวิชาที่เรียน คือ

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เป็นผลงานปรากฏออกมา ให้ทำการสังเกตและวัดได้ เช่น วิชา ศิลปศึกษา พลศึกษา งานช่าง การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test) ซึ่งการประเมินผลจะพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ (Procedure) และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน มีวิธีการสอบวัดได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การสอบปากเปล่า การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูแลเฉพาะอย่าง เช่น การสอบอ่านฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ ซึ่งต้องการดูการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและบุคลิกภาพต่าง ๆ

2.2 การสอบแบบให้เขียนความ เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ซึ่งมีการตอบอยู่ 2 รูปแบบ คือ

2.2.1 แบบไม่จำกัดคำตอบ ได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง

2.2.2 แบบจำกัดความ เป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบหรือกำหนดคำตอบออกมาให้เลือก ซึ่งมีรูปแบบของคำถามคำตอบ 4 รูปแบบ คือ แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง แบบจับคู่ แบบเติมคำและเลือกตอบ

อุทุมพร จามรมาน (2535: 38) อธิบายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการบอกความสามารถของผู้เรียน ในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ ความพยายามในการเรียน ทักษะในการศึกษาเล่าเรียนและการปฏิบัติ มีการเข้าห้องเรียน มีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ

สุวิทย์ ธีรณยภรณ์ และคณะ (2540 : 36) ได้กล่าวถึง ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ว่า หมายถึง ความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถหรือทักษะ หรือผลการเรียนการสอนหรือผลงานที่เด็กได้จากการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ

สมนึก ภัททิยธานี (2546 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้วว่ามีอยู่เท่าใด

Eysenck และคณะ (1972 : 75) สรุปไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากการทดสอบหรือจากกระบวนการอื่น เช่น การสังเกต การตรวจการบ้านหรืออาจได้ในรูปของเกรดจากโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อนและระยะเวลาานพอสมควร

Good (1973 : 254) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ คือ การทำให้สำเร็จ หรือประสิทธิภาพทางด้านการกระทำในทักษะที่กำหนดให้หรือในด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการได้รับความรู้ การพัฒนาทักษะในการเรียนโดยอาศัยความพยายามของผู้เรียนและแสดงออกในรูปของความสำเร็จ โดยสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ที่ผู้เรียนได้รับจากครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบไปด้วยตัวแปรด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียน ด้านผู้ปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนนิยมใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 20) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดเนื้อหาวิชา ที่เรียนผ่านมาแล้วว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถเพียงใด ดังเช่น การสอบวัดการเรียนในชั้นเรียนปัจจุบัน

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 53) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Reference Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้าง เพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดีเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบ ในแบบทดสอบประเภทนี้การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นิยมสร้างโดยยึดตามการจำแนกจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย ที่จำแนกจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)
3. การนำไปใช้ (Application)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การสังเคราะห์ (Evaluation)

สมนึก ภัททิยธนี (2546 : 73 - 82) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น ดังนี้

1. ข้อสอบแบบความเรียงหรืออัตนัย (Subjective or Essay) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน ข้อสอบแบบกาถูก - ผิด (True - False Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่ และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก - ผิด , ใช่ - ไม่ใช่ , จริง - ไม่จริง , เหมือนกัน - ต่างกัน เป็นต้น

2. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ เพื่อให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง

3. แบบทดสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Test) ข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกระชับรัดได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบความเรียงหรืออัตนัย

4. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่งโดยมีคำหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยี่น) จะคู่กับคำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

5. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไป คำถามแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำคำถาม (Stem) กับตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวงปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเดียวจากตัวลวงอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่ดี นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกันดูเผิน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมด แต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

ดังนั้นการที่ครูผู้สอนจะเลือกออกข้อสอบประเภทใดนั้นต้องพิจารณาข้อดี - ข้อจำกัด ความเหมาะสมของแบบทดสอบกับเนื้อหา หรือจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้รายงานเลือกใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ

7.3 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Harnischfeger และ Wiley (1978 : 82) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับอิทธิพลจากตัวแปร 5 ตัวแปร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านภูมิหลัง ได้แก่

1.1 ภูมิหลังของครู ประกอบด้วย ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม อายุ เพศ ระดับการศึกษา

1.2 ภูมิหลังของผู้เรียน ประกอบด้วย ภูมิหลังทางด้านครอบครัวและสังคม อายุ เพศ ความรู้เดิมและความถนัด

1.3 องค์ประกอบด้านสถาบันและหลักสูตร ประกอบด้วย คุณลักษณะของประเทศ ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียน เช่น ตัวหลักสูตร ความเจริญของท้องถิ่น ขนาดของโรงเรียน

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอนของครู ได้แก่ กิจกรรมของครูหรือการสอนของครูและกิจกรรมของผู้เรียน

Walberg (1990 : 254) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวนมากโดยวิธี Meta Analysis และนำเสนอเป็นทฤษฎีผลผลิตทางการศึกษา(A Theory of Educational Productivity) ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านจิตพิสัย (Affective)ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) และด้านพฤติกรรม (Behavior) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวแปรด้านความถนัด มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถของผู้เรียน พัฒนาการตามอายุ และแรงจูงใจ

2. กลุ่มตัวแปรด้านการเรียนการสอน มี 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของการเรียนการสอน

3. กลุ่มตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม มี 4 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อสารมวลชน

โดยทั้ง 9 ตัวแปรนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลผลิตทางการศึกษา ได้ร้อยละ 90 โดยตัวแปรพัฒนาการตามอายุสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลผลิตทางการศึกษา ได้ร้อยละ 80 สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 60 สิ่งแวดล้อมทางบ้านอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 40 คุณภาพของการเรียนการสอนอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 15 และแรงจูงใจอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10

Bloom (1982 : 52-53) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งพบว่า มี 3 ด้าน ได้แก่

1. ตัวแปรพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย หมายถึง ตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ความถนัดของผู้เรียน พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ประมาณร้อยละ 50

2. ตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับจิตใจ หรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะตอบสนองเมื่อเกิดการเรียนรู้ เช่น ความสนใจ เจตคติต่อเนื้อหาวิชา แรงจูงใจ ซึ่งสามารถอธิบายได้ประมาณร้อยละ 25

3. ตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพการสอน หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้เรียนได้รับที่มีผลต่อความเข้าใจจนเกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เช่น การได้รับคำชี้แนะที่ชัดเจนจากครู การกระตุ้นเสริมแรงจากครู การให้ข้อมูลย้อนกลับว่าผู้เรียนทำถูกต้องหรือไม่ และการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้เรียน ซึ่งสามารถอธิบายได้ประมาณร้อยละ 25

Bloom ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เมื่อนำตัวแปรพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่มีมาก่อนการเรียน รวมกับตัวแปรทางด้านคุณลักษณะด้านจิตพิสัย จะสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากกว่าร้อยละ 80 และถ้าอยู่ภายใต้สภาพการณ์ที่ดีพร้อมทุกอย่าง ตัวแปรพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะด้านจิตพิสัย และตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพการสอนจะสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 90

Gagne' และคณะ (1992 : 23) ได้ทำการวิจัยและพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงจากความถนัดของผู้เรียน สิ่งสนับสนุนการเรียน กระบวนการให้ความรู้ และการสอนของครู ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากด้านผู้เรียน ด้านสภาพครอบครัว ด้านโรงเรียน และด้านสภาพสังคม

GonZalez-Pienda และคณะ (2002 : 53) ได้ทำการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของตัวแปรด้านครอบครัว ด้านผู้เรียน ด้านโน้มนำแห่งตน และด้านความถนัดทางวิชาการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ตัวแปรที่ส่งทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียน ได้แก่ ด้านโน้มนำแห่งตน และด้านความถนัดทางวิชาการ ส่วนตัวแปรด้านครอบครัวและด้านผู้เรียนส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายตัวแปรด้วยกันได้แก่ ความถนัดของผู้เรียน สิ่งสนับสนุนการเรียน กระบวนการให้ความรู้ และการสอนของครู สภาพครอบครัว โรงเรียน และสภาพสังคม ซึ่งชุดการเรียนถือว่าเป็นสิ่งสนับสนุนทางการเรียนที่มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

8. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรบูรณาการ

8.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ (Satisfaction) มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

สลิต วงศ์สุวรรณค์ (2540 : 231) กล่าวถึง ความหมายของความพอใจ คือความรู้สึกที่ดีหรือความยินดี ซึ่งแบ่งเป็นความพอใจทางร่างกาย เช่น ความพอใจในการฟัง เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส และทางใจเป็นความพอใจในสิ่งของหรืออารมณ์มากระทบกับใจ สามารถให้เกิด ความร่าเริง ยินดีชื่นใจ หรือปิติปราโมทย์ เป็นที่ชื่นชอบของตนตรงกับความอยากหรือความประสงค์ ซึ่งเป็นแนวคิดของโธมัส ฮอบส์ นักปรัชญากลุ่มสสารนิยม

สุชา จันทร์เอม (2541 : 17) กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจว่า พฤติกรรมที่ กระตุ้นโดยแรงขับของแต่ละคน และมีแนวโน้มมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้เกิด ความต้องการ

ประสาธ อิศรปริดา (2541 : 300) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พลังที่เกิด จากพลังทางจิตที่มีผลไปสู่เป้าหมายที่ต้องการของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 775) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึงพอใจ ชอบใจ

นวนลภา คงสุข (2545 : 38) สรุปความหมายความพึงพอใจ ว่าหมายถึง ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับในสิ่งที่ต้องการ สำเร็จตามความมุ่งหมาย

กานดา จันทร์แย้ม (2546 : 79) ได้สรุป ความหมายของความพึงพอใจใน การทำงาน หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่องานในทางบวก

มยุรี เหมโส (2547 : 46) ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือ เจตคติ ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งซึ่งเป็นสภาพความรู้สึกชอบ อิ่มเอิบใจ มีความสุข ต้องการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวมุ่งสู่ความสำเร็จ

ศิริพร จินพละ (2547 : 90) ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง การเรียนและ ผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ ของชีวิตมาก น้อยเพียงใด นั่นคือ ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้าง ความพึงพอใจใน การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

สุพัตรา ใจกล้า (2547 : 34) ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการสนองตอบตามที่ตนต้องการก็จะเกิด ความรู้สึก ที่ดีในสิ่งนั้น ตรงกันข้าม หากความต้องการของตนไม่ได้รับการสนองตอบ ความไม่พึงพอใจ ก็เกิดขึ้น

กมลทิพย์ นันทจันทร์ (2549 : 49) ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ที่ชอบรู้สึกสมหวัง หรือพอใจ ซึ่งเกิดจากการได้รับการสนองตอบความต้องการทางด้านวัตถุและด้าน จิตใจ

จากข้อความที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นสามารถสรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ทำที่ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่เอนเอียงไปในทางบวก ซึ่งเป็นพฤติกรรม ที่บุคคลแสดงออกมา หลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งที่ตรงตามความต้องการ หรือเป็นความรู้สึกมี ความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนจึง หมายถึงความรู้สึก ของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

8.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

Barnard (สุพินญา คำขจร. 2550 : 50 ; อ้างอิงมาจาก Barnard. 1968 : 339) ได้เสนอไว้ว่า บุคคลจะมีความพึงพอใจต่อการทำงาน หรือกิจกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งจูงใจ 8 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงินทอง สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้
2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคล ได้แก่ ชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจพิเศษตำแหน่ง
3. สิ่งจูงใจเป็นสภาพ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
4. สิ่งจูงใจที่เป็นอุดมคติ ได้แก่ ความพึงพอใจของบุคคลที่ได้แสดงฝีมือ ความรู้สึกที่ได้ทำงานอย่างเต็มที่
5. สิ่งจูงใจที่เป็นความดึงดูดใจทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์อันมิตรในหมู่เพื่อนร่วมงาน การยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน
6. สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพการทำงาน ได้แก่ การปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถ และให้สอดคล้องกับทัศนคติของแต่ละบุคคล
7. สิ่งจูงใจที่เอื้อโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ได้แก่ การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมงานทุกชนิดที่หน่วยงานจัดขึ้น
8. สิ่งจูงใจเป็นสภาพการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความพอใจของบุคคล ที่ได้อยู่ร่วมกัน การรู้จักกันอย่างกว้างขวาง ความสนิทสนม กลมเกลียว ความร่วมมือในการทำงาน

8.3 ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจ

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียง คือ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarch of Needs) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน แต่ความต้องการนั้นเป็นลำดับขั้น ซึ่งเขาได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ (เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ และคณะ. 2550 : 205 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1970) ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการสิ่งใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่นอีกต่อไป ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองเท่านั้น ที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์ จะเรียงเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำ ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มี การตอบสนอง ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ มี 5 ขั้น ตามลำดับจากขั้นต่ำไปหาสูง ดังนี้

3.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่อง อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกาย จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็เมื่อความต้องการทั้งหมดยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3.2 ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security of Safety Needs) ถ้าความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นที่สูงต่อไป คือ เป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัย หรือต้องการความมั่นคงในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ

3.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belonging Needs) หลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้นอีก คือ ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่เข้าร่วมและการได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อน

3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่ให้คนอื่นยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตนเอง อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพ

3.5 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็น อยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดของตนหรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนั้น

Maslow (ทีศนา แชมมณี. 2550 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1962) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้นตอน คือ ขั้นความต้องการทางร่างกาย (Physical Need) ขั้นความต้องการความมั่นคง ปลอดภัย (Safety Need) ขั้นความต้องการความรัก (Love Need) ขั้นความต้องการยอมรับและการยกย่องจากสังคม (Esteem Need) และขั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self-actualization) หากความต้องการ ขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียงสำหรับตนในแต่ละขั้น มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้มาจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ สามารถช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของความต้องการของบุคคล

2. การที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เขาต้องการเสียก่อน

3. หากครูสามารถหาได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการอยู่ในระดับขั้นใดครูสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนนั้นเป็นแรงจูงใจ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

4. การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตน อย่างพอเพียง การให้อิสราภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง

Thorndike (ทฤษฎีบท แคมมณี. 2550 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Thorndike. 1993 : 56-57) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลาย รูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ กฎของ Thorndike สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือการกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจ จะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่น่าถาวรและในที่สุดอาจลืมได้

3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้

4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่ยอมทำซ้ำต่อไป ดังนั้น การได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

จากสาระสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน การมุ่งใจตามทฤษฎีนี้ จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป และความต้องการในแต่ละชั้น จะมีความสำคัญแก่บุคคลมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการในลำดับนั้น ๆ

8.4 การวัดความพึงพอใจ

เผซิณ กิจระการ (2542 : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Hatfield และ Human ที่ได้พัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำปัจจุบัน แบ่งเป็น ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ ความสนุกสนาน/ไม่สนุกสนาน สภาพโล่ง/สภาพสลับ ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย ความพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย ถือเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล มาก/น้อย ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม เป็นทางบวก/ทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบด้านการเลื่อนตำแหน่ง ประกอบด้วย ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้ เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านนิเทศ/ผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย อยู่ใกล้/อยู่ไกล ยุติธรรมแบบจริงจัง/ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร เหมาะสมทาง คุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน ตูน่าสนใจ/ดูเหน้อยหน้า

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 63-71) ได้เสนอเครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจ เช่น แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยชุดคำถามที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยกาเครื่องหมายหรือเขียนตอบ หรือกรณีทีกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ได้หรืออ่านยาก อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม นิยามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ของบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างแบบสอบถาม มีส่วนประกอบโครงสร้างของแบบสอบถาม 3 ส่วน คือ

1.1 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามเป็นส่วนแรกของการสอบถาม โดยระบุ จุดมุ่งหมายและความสำคัญที่ให้ตอบแบบสอบถาม คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถาม และวิธีตอบ พร้อมยกตัวอย่างประกอบและตอนสุดท้ายจะกล่าวขอบคุณล่วงหน้า แล้วระบุชื่อเจ้าของแบบสอบถาม

1.2 สถานภาพทั่วไป เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ การศึกษา

1.3 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะวัด ซึ่งอาจแยกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ แล้วสร้างข้อคำถามวัดพฤติกรรมย่อยๆ นั้น

2. รูปแบบของแบบสอบถาม ข้อคำถามในแบบสอบถามอาจมีลักษณะเป็นปลายเปิด หรือแบบปลายปิด แบบสอบถามฉบับหนึ่งอาจเป็นแบบปลายเปิดทั้งหมดหรือแบบผสมก็ได้ ดังนี้

2.1 ข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Form or Unstructured Questionnaire) เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้เลือกตอบ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ โดยใช้คำพูดของตนเอง

2.2 ข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) เป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้เขียนเขียนเครื่องหมายลงหน้าข้อความหรือตรงกับช่องที่เป็นความจริงหรือความเห็นของตน มีหลายแบบ ได้แก่

2.2.1 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนเพียงคำตอบเดียวจาก 2 คำตอบ

2.2.2 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนเพียงคำตอบเดียวจากหลายคำตอบ

2.2.3 แบบให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนได้หลายคำตอบ

2.2.4 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบ ตอบตามระดับความคิดเห็นของตน อาจจัดในรูปของตาราง

2.2.5 แบบผสม หมายถึง มีหลายแบบอยู่ด้วยกัน

2.2.6 แบบให้เรียงลำดับความสำคัญ โดยเขียนเรียงลำดับความชอบต่อสิ่งนั้น

2.2.7 แบบเติมคำสั้น ๆ ลงในช่องว่าง สิ่งที่เติมมีความเฉพาะเจาะจง

3. หลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนว่าต้องการถามอะไร

3.2 สร้างคำถามได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตรงหัวข้อที่ได้วางโครงสร้างไว้

3.4 ไม่ควรให้ผู้ตอบตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อหน่าย ไม่ให้ความร่วมมือหรือตอบโดยไม่ตั้งใจ

3.5 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้น ควรใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแต่กาตอบในแบบสอบถาม

3.6 สร้างข้อคำถามให้มีลักษณะที่ดี คือมีลักษณะ ดังนี้

3.6.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

3.6.2 ใช้ข้อความที่สั้นกะทัดรัด ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

3.6.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบโดยคำนึงถึงสติปัญญา ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

3.6.4 แต่ละข้อควรถามเพียงปัญหาเดียว

3.6.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง

3.6.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่าย ไม่รู้เรื่อง หรือไม่สามารตอบได้

3.6.7 หลีกเลี่ยงคำที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกันเช่น บ่อย ๆ เสมอ ๆ รวย โง่

ฉลาด

3.6.8 ไม่ใช่คำถามที่เป็นคำถามนำผู้ตอบให้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด

3.6.9 ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจหรืออึดอัดใจที่จะตอบ

3.6.10 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า

3.6.11 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

3.6.12 คำตอบที่ให้เลือกในข้อคำถามควรมีให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง ทุกคนสามารถเลือกตอบได้ ตรงกับความจริงตามความเห็นของเขา

4. มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นมาตรวัดชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือประเภทแบบสอบถาม แบบวัดด้านจิตพิสัย เช่น เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ฯ มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

4.1 มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผล สภาพความเป็นจริง ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป

4.2 ระดับที่เลือกอาจเป็นชนิดที่มีด้านบวกและด้านลบในข้อเดียวกัน หรือมีเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่อีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือระดับน้อยมาก

4.3 บางข้อมีลักษณะเชิงนิมาน (Positive Scale) บางข้อมีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative Scale)

4.4 สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ จึงสามารถวัดความคิดเห็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้ โดยใช้เกณฑ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

ข้อความที่กล่าวในเชิงนิมาน			ข้อคำถามที่กล่าวในเชิงนิเสธ		
มากที่สุด	5	คะแนน	มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน	มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน	ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน	น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน	น้อยที่สุด	1	คะแนน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนจึงเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน ความพึงพอใจในการเรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน การสร้างความพึงพอใจในการเรียน ควรให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในและในขณะเดียวกันในระหว่างการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่จะช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จต่อไป

9. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตร (E1/E2)

การคำนวณหาประสิทธิภาพ

เผชิญ กิจระการ (2544 : 44-51) ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนใดๆ ที่สร้างขึ้นมีกระบวนการสำคัญ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) และขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) ทั้งสองวิธีนี้ทำควบคู่กันไปจึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านมายังไม่สมบูรณ์ กระบวนการหาประสิทธิภาพที่จะเป็นที่ยอมรับได้ มีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร ดังนี้

$$CRV = \frac{2Ne}{N} - 1$$

เมื่อ	CRV แทน	ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)
	Ne แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panelists Who Had Agreement)
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (Total Number of Panelists)

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินสื่อการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นในลักษณะของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแทนค่าในสูตร สำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับดีมากขึ้นไป คือค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏของผู้เชี่ยวชาญ จึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดช่วยสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์เช่นจากแบบฝึกหัดหรือ

กระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$
 $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพของ E_1/E_2 มีความแตกต่างกันหลาย ในที่นี้จะยกตัวอย่าง
 $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำ
 แบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ
 ตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อย
 ละ 80 ส่วนการค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A}} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยรวมกัน
 A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยรวมกัน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum Y}{\frac{N}{B}} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum Y$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนร้อยละ 80
 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ
 นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบครั้งนั้น ได้คะแนนร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของ
 นักเรียนทั้งหมด คือ $N = 32$ คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1)
 ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลจากการสอบหลังเรียน นักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนร้อยละ 80

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของการสอบ 2 ครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้นค่าของ E_2 เท่ากับ $75/90 \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึงนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีข้อบกพร่อง

กล่าวโดยสรุปว่า เกณฑ์การหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนจะนิยมลักษณะตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 , 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา และเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะมาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน E_1 และ E_2 เป็นตัวเลขแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 1 มากเท่าไร ยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณารับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ส่วนแนวคิดในการหาประสิทธิภาพที่ควรคำนึง มีดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น ต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้
2. เนื้อของบทเรียนที่สร้างขึ้น ต้องผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน
3. แบบฝึกหัดและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการสอนตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ ส่วนความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบฝึกหัดและแบบทดสอบควรมีการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในแต่ละข้อคำถาม
4. จำนวนแบบฝึกหัด ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ และต้องมีแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบครอบคลุมทุกจุดประสงค์ของการสอน จำนวนแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบ ไม่ควรน้อยกว่าจำนวนจุดประสงค์

จะเห็นได้ว่าการคำนวณหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนนี้ เป็นผลรวมของการหาประสิทธิภาพ(Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้

สรุปว่าเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน จะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา และเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ ถ้าเป็นวิชาค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่าย ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 นอกจากนี้ยังตั้งเป็นเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่า ใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน จะมาจากผลลัพธ์ ของการคำนวณ E1 และ E2 เป็นตัวเลขตัวแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น

10. ดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร (EI)

เผชิญ กิจระการ (2544 : 30 – 60) ได้สรุปไว้ว่า ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) คือตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบกับคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนที่ทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการเรียนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะดูถึง ประสิทธิภาพของด้านการสอน และการวัดผลและประเมินผลทางสื่อ นั้น โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ คะแนนความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียน และคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือ เป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในการหาดัชนีประสิทธิผล มีสูตรดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ} \quad \frac{P_1 - P_2}{\text{Total} - P_1}$$

เมื่อ	E.I.	แทน	ดัชนีประสิทธิผล
	P_1	แทน	ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียนทุกคน
	P_2	แทน	ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียนทุกคน
	Total	แทน	ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนน

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์เพื่อประเมินผลสื่อโดยเริ่มจากทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดค่าผู้เรียนมีพื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดด้านความเชื่อ เจตคติและความตั้งใจของผู้เรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละ และหาคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ จากนั้นนำนักเรียนเข้ารับการทดลอง เสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยหาผลต่างระหว่างผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียนและผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน แล้วหารด้วยค่าที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถทำได้ และคะแนนทดสอบก่อนเรียน โดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับค่า E.I.

1. E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้ เพราะมีค่าต่ำกว่า - 1.00 ก็ได้ และถ้าเป็นค่าลบ แสดงว่าคะแนนผลสอบ ก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งมีความหมายว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อ ไม่มีคุณภาพ

1.1 ถ้าผลสอบก่อนเรียนของคะแนนนักเรียนทุกคน ได้คะแนนรวมเท่าไรก็ได้ (ยกเว้นได้คะแนนเต็มทุกคน) แต่ผลสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนทำถูกหมดทุกข้อ ค่า E.I. จะเป็น 1.00 สรุปได้ว่า ถ้าหลังเรียนได้คะแนนเต็มทุกคน ค่า E.I. จะเป็น 1.00 เสมอ ไม่ว่าผลการสอบก่อนเรียนจะเป็นเท่าไรก็ตาม (ยกเว้นได้คะแนนเต็มทุกคน) หรือกล่าวได้ว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในเรื่องที่เรียน คิดเป็นร้อยละ 100 หรือบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ

1.2 ถ้าผลสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ค่า E.I. จะเป็นลบ หรือต่ำกว่า -1.00 ก็ได้ ลักษณะเช่นนี้ถือได้ว่า ระบบการเรียนการสอนหลังการใช้สื่อล้มเหลว และเหตุการณ์เหล่านี้ไม่น่าจะเกิดขึ้น เพราะว่า E.I. ต่ำหรือเป็นลบ แสดงว่าคะแนนหลังสอนต่ำกว่าหรือน้อยกว่าก่อนสอน และก่อนจะหาค่า E.I. ต้องหา E_1/E_2 มาก่อน ค่า E_2 คือ คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นค่าเดียวกับคะแนนหลังเรียนของการหาค่า E.I. ดังนั้นหากคะแนนหลังสอนต่ำกว่าก่อนสอน ค่า E_2 จะไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แต่ถ้าปรับแผนหรือสื่อก่อน จนทำให้ค่า E_2 ถึงเกณฑ์ การหาค่า E.I. จะมีค่าสูง

1.3 การแปลความหมายของค่า E.I. ไม่น่าจะแปลความหมายเฉพาะค่าที่คำนวณได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการขึ้นเท่าไร หรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร แต่ควรจะดูข้อมูลเดิมประกอบด้วยว่า หลังเรียน นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่าไร ในบางครั้งคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นน้อยเป็นเพราะว่ากลุ่มนั้นมีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมากอยู่แล้ว ค่า E.I. ในแต่ละกลุ่มไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกัน เพราะไม่ได้เริ่มจากรากฐานความรู้ที่เท่ากัน ควรอธิบายพัฒนาการเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

2. การแปลงผลค่า E.I. มักใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I. ผิดจากความเป็นจริง เช่น E.I. เท่า 0.6240 ก็มักจะกล่าวว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6240 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40” ซึ่งในความเป็นจริงค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 เพราะคิดจากค่า E.I. สูงสุดเป็น 1.00 ดังนั้นถ้าคิดเทียบเป็นร้อยละก็คือ คิดเทียบจากค่าสูงสุดเป็น

1.00 E.I. จะมีค่าเป็น 62.40 จึงควรใช้ข้อความว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.6240 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6240 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.40”

3. ถ้าค่าของ E_1/E_2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อหา E.I. ด้วย พบว่ามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งที่ผู้วิจัยพอใจ หากคำนวณค่าความคงทนด้วย โดยใช้สูตร t – test (Dependent Samples) ก็ไม่ได้แปลว่าจะมีนัยสำคัญ (เพราะผู้วิจัยคาดหวังว่าหากสื่อหรือแผนการเรียนรู้อาจมีคุณภาพ ผลการเรียนการสอนเมื่อผ่านระยะหนึ่ง เช่น เมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ กับผลการเรียนหลังเรียนหลังเรียนจบ จะต้องไม่แตกต่างกัน)

สรุปได้ว่าค่า E.I. ที่เกิดจากนักเรียนแต่ละกลุ่มไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกัน เพราะไม่ได้เริ่มจากรากฐานความรู้ที่เท่ากันค่า E.I. ของแต่ละกลุ่มก็ควรอธิบายพัฒนาการเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

11. หลักสูตรสถานศึกษา(ฉบับปรับปรุง) โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ๔)

พุทธศักราช ๒๕๕๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ เพราะหลักสูตรมีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบ การศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติหลักสูตรสถานศึกษา(ฉบับปรับปรุง) โรงเรียนบ้าน ตะคร้อ(มิตรภาพ๔) พุทธศักราช ๒๕๕๕ นี้ จัดทำขึ้นสำหรับสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและ ทิศทางในการจัดทำหลักสูตรในกลุ่มสาระต่างๆและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับ การดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต

จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน

การขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดเน้นฯ โดยทุกภาคส่วนร่วมกันดำเนินการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดเน้นฯพัฒนาคุณภาพนักเรียนดังนี้

ระดับชั้น	ทักษะความสามารถ	คุณลักษณะ	
		จุดเน้นตามช่วงวัย	คุณลักษณะตามหลักสูตร
ม. 4 – 6	แสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะ การคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย	- มุ่งมั่นใน การศึกษาและ การทำงาน	๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย ๔. ใฝ่เรียนรู้
ม. 1 – 3	แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย	- อยู่อย่าง พอเพียง	๕. อยู่อย่างพอเพียง ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ
ป. 4 – 6	อ่านคล่อง เขียนคล่องคิดเลขคล่อง ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย	- ใฝ่เรียนรู้	
ป. 1 – 6	อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย	- ใฝ่ดี	

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ๔) พุทธศักราช ๒๕๕๕ นี้ จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์ ในปีการศึกษา ๒๕๕๕

มีมาตรฐานศึกษา ชุมชนร่วมคิด ลูกศิษย์มีคุณธรรม นำความรู้ สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อ การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง น้อมนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อัตลักษณ์ ประหยัด

เอกลักษณ์ ยิ้มง่าย ไหว้สวย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง)พุทธศักราช ๒๕๕๕ โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ๔) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมใน การใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคมรวมทั้งการเจรจา ต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆการเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อ ตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มา ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหาและความขัดแย้ง ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการ รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้าน ต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง)พุทธศักราช ๒๕๕๕ โรงเรียนบ้านตะคร้อ(มิตรภาพ๔) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

๑. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖)

ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน ๕ ชั่วโมง

๒. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓)

ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค

มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน ๖ ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ ๔๐ ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ ๑ หน่วยกิต (นก.)

๓. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖) จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค

มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน ๖ ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ ๔๐ ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ ๑ หน่วยกิต (นก.)

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง)

๑. โครงสร้างเวลาเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป. ๑	ป. ๒	ป. ๓	ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
●กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐
วิทยาศาสตร์๑	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐
<ul style="list-style-type: none"> ● ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ● หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ● เศรษฐศาสตร์ ● ภูมิศาสตร์ ● ประวัติศาสตร์ 						
สุขศึกษาและพลศึกษา						
ศิลปะ						
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี						
ภาษาต่างประเทศ	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐
●กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
กิจกรรมแนะแนว	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
กิจกรรมนักเรียน(ลูกเสือ/ยุวกาชาด)	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
ชุมนุม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์*	(๑๐)*	(๑๐)*	(๑๐)*	(๑๐)*	(๑๐)*	(๑๐)*
●รายวิชาเพิ่มเติม						
- ทักษะเพื่อการสื่อสาร	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐					

*กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ๑๐ ชั่วโมงในแต่ละระดับชั้น สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ/ยุวกาชาด/แนะแนว/ชุมนุม) และสาระการเรียนรู้)

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ๔) ดำเนินการ ดังนี้

ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตรเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ สถานศึกษาโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ๔) จัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพิ่มเติม ๔๐ ชั่วโมง และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพิ่มเติม ๔๐ ชั่วโมง

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีละ ๑๒๐ ชั่วโมง เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ๔) จัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป. ๑ - ๖) รวม ๖ ปี จำนวน ๖๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑		
รายวิชา / กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม. / ปี)	
รายวิชาพื้นฐาน	๘๕๐	
๓๑๑๑๐๑ ภาษาไทย	๒๐๐	
๓๑๑๑๐๑คณิตศาสตร์	๒๐๐	
๓๑๑๑๐๑วิทยาศาสตร์	๘๐	
๓๑๑๑๐๑สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	}	
*ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม		๘๐
* หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม		
* เศรษฐศาสตร์		
* ภูมิศาสตร์	๕๐	
๓๑๑๑๐๒ประวัติศาสตร์		
๓๑๑๑๐๑ สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐	
๓๑๑๑๐๑ ศิลปะ	๘๐	
๓๑๑๑๐๑ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๕๐	
๓๑๑๑๐๑ ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	๕๐	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	
๓๑๑๑๐๑ กิจกรรมแนะแนว	๕๐	
๓๑๑๑๐๑ กิจกรรมนักเรียน	๕๐	
ลูกเสือ / ยุวกาชาด	๕๐	
ชมรม ชุมนุ่ม	๕๐	
๓๑๑๑๐๑ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	*(๑๐)	
รายวิชาเพิ่มเติม	๘๐	
๓๑๑๑๐๑ ภาษาไทย(ทักษะการอ่าน - เขียน)	๕๐	
๓๑๑๑๐๑ ใจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์	๕๐	
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	๑.๐๕๐	

*กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ๑๐ ชั่วโมงในแต่ละระดับชั้น สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ/ยุวกาชาด/แนะแนว/ชุมนุม)

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒		
รายวิชา / กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม. / ปี)	
รายวิชาพื้นฐาน	๘๕๐	
๓๑๒๑๐๑ ภาษาไทย	๒๐๐	
๓๑๒๑๐๑คณิตศาสตร์	๒๐๐	
๓๑๒๑๐๑วิทยาศาสตร์	๘๐	
๓๑๒๑๐๑สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	}	
*ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม		๘๐
* หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม		
* เศรษฐศาสตร์		
* ภูมิศาสตร์	๕๐	
๓๑๒๑๐๒ประวัติศาสตร์		
๓๑๒๑๐๑ สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐	
๓๑๒๑๐๑ ศิลปะ	๘๐	
๓๑๒๑๐๑ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๕๐	
๓๑๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	๕๐	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	
๓๒ กิจกรรมแนะแนว	๕๐	
๓๒ กิจกรรมนักเรียน	๕๐	
ลูกเสือ / ยุวกาชาด	๕๐	
ชมรม ชุมนุม	๕๐	
๓๒ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	*(๑๐)	
รายวิชาเพิ่มเติม	๘๐	
๓๒- ทักษะเพื่อการสื่อสาร	๕๐	
๓๒-สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(๓๑๒๒๐๑)	๕๐	
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	๑.๐๕๐	

* กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ๑๐ ชั่วโมงในแต่ละระดับชั้น สอดแทรกอยู่ในกิจกรรม

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

12.1 งานวิจัยภายในประเทศ

จิรภา ชูช่วย (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหน่วย “ เกาะเสื่อบ้านเรา” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเกาะเสื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหน่วย “ เกาะเสื่อบ้านเรา” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเกาะเสื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนต้องการเรียนรู้เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเกาะเสื่อต้องการให้จัดรูปแบบกิจกรรม เนื้อหาสาระและ กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิต สังคม และภูมิหลังของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ที่มีความหมายและสัมพันธ์กัน รวมทั้งต้องรู้จริงในสิ่งที่เรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยใช้เนื้อหาองค์ความรู้ ชุมชนบ้านเกาะเสื่อ 2) หลักสูตรบูรณาการหน่วย “ เกาะเสื่อบ้านเรา” มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 3) คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งชั้นหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนของนักเรียนรายบุคคลทุกคนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และ 4) ผลประเมินการใช้หลักสูตรบูรณาการหน่วย “ เกาะเสื่อบ้านเรา” พบว่า นักเรียนทุกคนพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ทุกชั้น เพราะทำให้รู้จริงเรื่องหมู่บ้านเกาะเสื่อ ชอบการศึกษาในสถานที่จริงและการวาดภาพประกอบข้อความ สามารถนำความรู้ วัฒนธรรม ประเพณีไปใช้ในชีวิตประจำวันมีความรู้สึกรักหมู่บ้านของตนเองเพิ่มขึ้น และควรจัดกิจกรรมเช่นนี้อีก ความคิดเห็นของครูต่อการใช้หลักสูตรบูรณาการหน่วย “ เกาะเสื่อบ้านเรา” อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.8

พจมาน ชำนาญกิจ (2550 : 80-81) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1)หลักสูตร หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 รายวิชา และจำนวน 6 หน่วยใหญ่ 9 หน่วยย่อย ในรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2)ผลการใช้หลักสูตรพบว่า (1)นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 7.89 (2)ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก (3)นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 99.91 มีความพึงพอใจต่อการเรียน รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น(4)ผู้ปกครองมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน

หทัยรัตน์ หนูพรหม (2550 : 82-139) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ประเพณีทำบุญเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาน้อย จังหวัด

นครศรีธรรมราช ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาน้อย จำนวน 57 คนเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน แบบประเมินผลงานนักเรียน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน แบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีมากคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.33 ผลงานนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.10 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.68 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรนี้ในระดับมากทุกด้าน

วิไลรัตน์ หดย้อย (2551 : 74-138) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร แบบประเมินผลงานนักเรียน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตร และแบบประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อการใช้หลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสอดคล้องและเหมาะสมที่จํานำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินผลงานระหว่างเรียนผ่านเกณฑ์โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.61 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.87 ถือว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการในระดับดีมาก และครูผู้สอนมีความเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

รุสนา สดตะ (2552 :164-167) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่อง “วันอีดฟิฏริ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับบูรณาการเรื่อง “วันอีดฟิฏริ” 2)สร้างและทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการเรื่อง “วันอีดฟิฏริ” และ 3)ประเมินผลการใช้หลักสูตรบูรณาการเรื่อง “วันอีดฟิฏริ” ผลการศึกษาพบว่า 1)หลักสูตรบูรณาการเรื่อง “วันอีดฟิฏริ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.22/81.14 2)ผู้เรียนมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “วันอีดฟิฏริ” หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)ผู้เรียนมีคะแนนความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของ “วันอีดฟิฏริ” หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพิรุณ เปลียนเดชา (2552 : 87-88) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรื่อง ขนบจาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 2

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับปานกลาง มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

ดวงนภา จันคำ (2554 : 89-90) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รักเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รักเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรบูรณาการมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีองค์ประกอบครบถ้วนสอดคล้องกับโครงการการศึกษาพหุภาษาและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนหลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดีมาก 4) เจตคติเอกลักษณ์ไทยของนักเรียนหลังการเรียนหลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พลสุข บุญมี (2555 : 134-135) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ตำนานกระจัดบ้านเรา อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่อง ตำนานกระจัดบ้านเรา 2) ทดลองใช้หลักสูตร และ 3) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ตำนานกระจัดบ้านเรา 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินความสามารถ และ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างการจัดเวลาเรียน ขอบข่ายเนื้อหา แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ และ 3) การประเมินผลหลักสูตรบูรณาการ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินความสามารถในการแต่งกลอนแปด โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี การวัดความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรบูรณาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อุตตรา รุ่งเรือง (2556 : 162-163) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 วัดอุปประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ1)ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ 2)พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ4) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญา ผลการศึกษาพบว่า 1)ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ อยู่ในระดับมากที่สุด 2)ผลการนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้ผ่านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี พหุปัญญา พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.06/82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3)ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ มีค่าเท่ากับ 0.6644 4)ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ พบว่านักเรียนได้คะแนนระหว่างเรียนแต่ละแผนผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ร้อยละ 80 ขึ้นไป และได้รับการพัฒนาความสามารถทางปัญญาหรือพหุปัญญาของตนเองทั้ง 8 ด้าน โดยปัญญาที่ได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการเข้าใจตนเอง ได้รับการพัฒนามากที่สุด ร้อยละ 100 รองลงมาคือด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ร้อยละ 82.35 ด้านดนตรีร้อยละ 70.58 และด้านเข้าใจสภาพธรรมชาติ ร้อยละ 52.94

12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Laster (1996 : 9701002-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเขียน ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรบูรณาการ โดยทำการศึกษาการเขียนของนักเรียนปัญญาเลิศ จำนวน 25 คน ที่ให้เขียนกับครูคนเดียวถึง 3 ปี ซึ่งงานที่เขียนนั้นมีทั้งแบบที่มีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้างซึ่งบูรณาการกับวิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษา การดำเนินงานมีขั้นตอนการเขียน 4 ขั้นตอนและการศึกษาผลการเขียนในด้านพฤติกรรมเขียน การแต่งประโยคการเขียน ความยาวและรายละเอียด ผลการวิจัยพบว่า งานเขียนประสบความสำเร็จสูงกว่าตอนที่เขียนครั้งแรก ๆ และวิธีการเขียนแสดงให้เห็นว่าดีขึ้นกว่าเดิม

Andrews (1997 : 9729987-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การอ่านกับดนตรีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เจตคติต่อการอ่าน ผลสัมฤทธิ์ด้านดนตรี และเจตคติต่อดนตรีของนักเรียนเกรด 5 วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน และด้านดนตรี และเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการอ่านและดนตรีของนักเรียนเกรด 5 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 29 คน เป็นชาย 18 คน หญิง 11 คน ทั้งสองกลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการสอน ซึ่งใช้สอนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยสอนบูรณาการดนตรีเข้าไปในเวลาการสอนอ่าน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ด้านดนตรี และแบบทดสอบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการอ่านและดนตรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านและดนตรี เจตคติต่อการอ่านและดนตรีสูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังเน้นให้เห็นว่านักการศึกษาและนักวิจัย ให้ความสนใจที่จะนำการสอนดนตรีเข้าไปบูรณาการกับวิชาอื่น เพื่อช่วยทำให้การเรียนรู้เนื้อหาวิชาอื่น ๆ น่าสนใจมากขึ้น

Ford (2000 : 1728) ได้ทำการวิจัยแบบกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของการบูรณาการเนื้อหาในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคพหุปัญญา ในระดับเกรด 7 โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกจัดกิจกรรมการเรียนแบบปกติและกลุ่มที่สองจัดกิจกรรมการเรียนโดยบูรณาการเทคนิคพหุปัญญาประกอบกับการเรียนแบบบูรณาการ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา วิจัยดำเนินการวิจัยจัดให้ครูสอนวิชาดังกล่าวทั้ง 3 คน จัดการเรียนการสอนนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยมีผู้นิเทศคอยให้คำปรึกษาแนะนำและมีครูผู้ร่วมวิจัยที่เกี่ยวข้องอีก 5 คน โดยมีการทดสอบทักษะพื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ระยะเวลาทำการทดลอง 29 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนด้านความเข้าใจในการอ่านของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง ส่วนนักเรียนกลุ่มทดลองก็มีคะแนนรวมผลการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุม และผลการศึกษา ยังพบว่านักเรียนเพศหญิงมีคะแนนทักษะพื้นฐานทั้งก่อนและหลังเรียนสูงกว่าเพศชาย แต่ไม่มีนัยสำคัญของความแตกต่างในผลการวิจัยของนักเรียนที่จำแนกตามเชื้อชาติหรือตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปกครองนักเรียน

Mulin (2002 : 2731) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นในการสร้างหลักสูตรใหม่โดยการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนหลักที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จคือ ต้องมีการนำไปใช้ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ความพยายามในการนำหลักสูตรบูรณาการแบบข้ามวิชามากกว่า 2-3 วิชาไปใช้ในระดับเดียวกันเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งจะให้เห็นผลได้ชัดเจนเมื่อเวลาผ่านไป 1-2 ปี

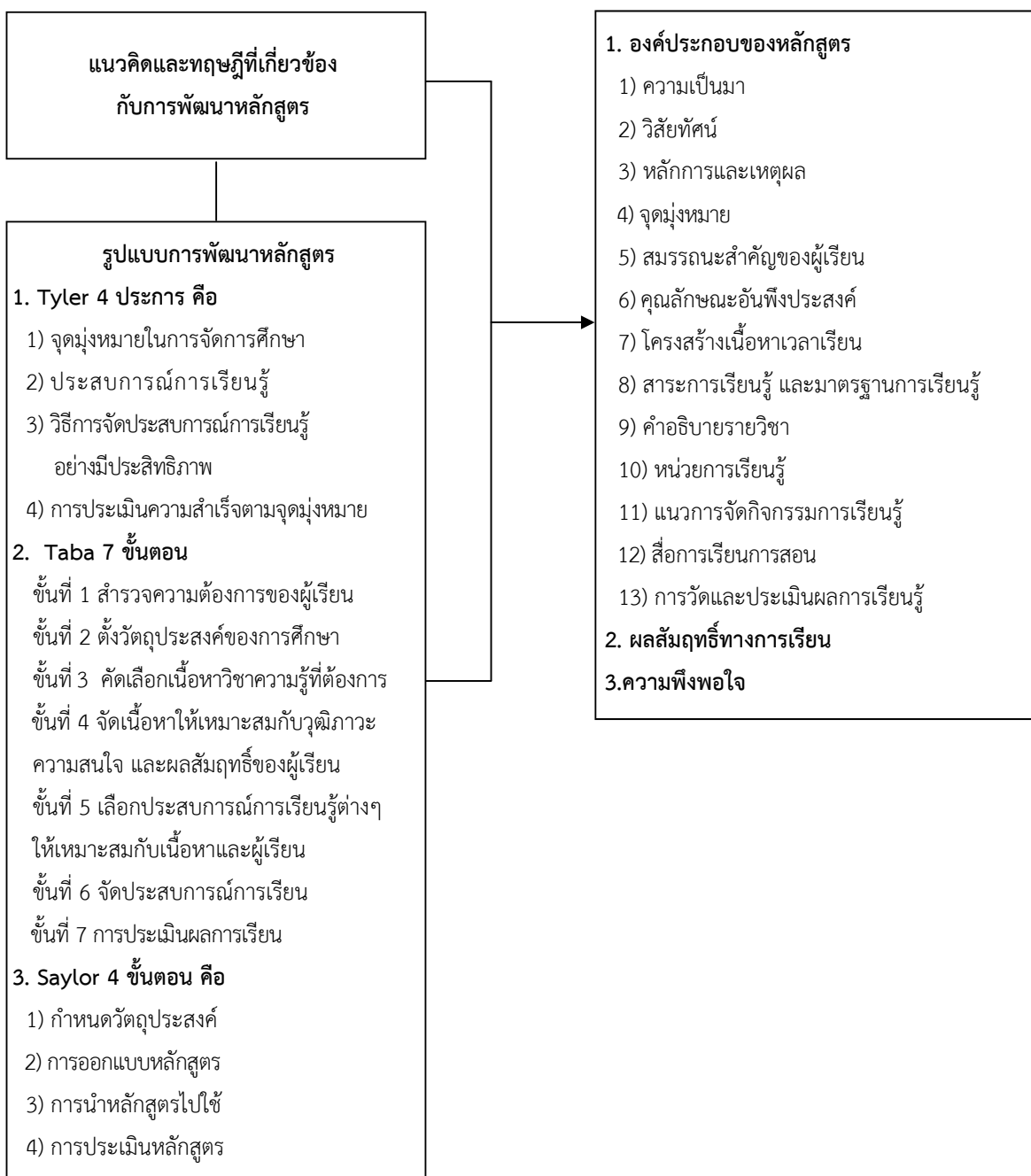
Bennett (2009 : 28) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตร พบว่าครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้นในด้านการเสนอแนวความคิด มีการนำผลการวิจัยและผลงานทางการศึกษามาใช้กันอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ปี 1915-1940 เริ่มจากการสร้างหลักสูตร มีการใช้อุปกรณ์การสอนมากขึ้น และยังได้เสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นมืออาชีพและความเป็นประชาธิปไตย สร้างวิสัยทัศน์โดยการให้ครูได้ศึกษาการทำวิจัย และมีการคัดเลือกตัวแทนครูที่มีแนวคิดไปปฏิบัติจริง จัดหาที่ปรึกษา และจัดหาแหล่งสร้างความเป็นมืออาชีพ

Adamson (2009 : 4664-A) ได้ศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการระหว่างวิชาคณิตศาสตร์กับวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสำรวจผลกระทบของการใช้หลักสูตรบูรณาการระหว่างวิชาคณิตศาสตร์กับวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์กับวิทยาศาสตร์และผลการปฏิบัติงานดีกว่านักเรียนกลุ่มปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สรุปได้ว่า 1)การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเป็นการนำเอาวิชา หรือกลุ่มสาระตั้งแต่ 2 วิชาหรือ 2 กลุ่มสาระที่มีลักษณะเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันนำมาบูรณาการกันทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความสนุกสนานและมีคุณค่าต่อนักเรียน 2)การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือในการปฏิบัติและช่วงเวลาในการเรียนมีความยืดหยุ่นทำให้นักเรียนได้เรียนตามความสนใจเป็นอย่างดี 3)ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการใช้หลักสูตรบูรณาการและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการส่วนใหญ่ นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับดีถึงดีมากและนักเรียนส่วนใหญ่ชอบวิธีการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่าครู และผู้ปกครองยังชอบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอีกด้วย

13. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

โดยมีรายละเอียดขั้นตอนและระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้เป็นการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สภาพปัญหา ตลอดจนศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสร้างแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 104 ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน ประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร จากโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 35 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 คน ประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้มีบทบาทสำคัญและเป็นกลุ่มที่มีความสอดคล้องตามประเด็นความ

จุดมุ่งหมายของเรื่องวิจัย กล่าวคือ ผู้ปกครองนักเรียนและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน สามารถรู้พฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการเรียนรู้ของนักเรียน ประชาชน ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนไฟร์และแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยขั้นตอนนี้ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	9	
ประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา	20	
ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	6	
รวม	35	

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความต้องการและความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา และแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 สร้างแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลด้านต่างๆในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเพื่อจัดเตรียมโครงร่าง โดยใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ชุด โดยมีวัตถุประสงค์ของการสอบถาม ดังนี้

ชุดที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 9 คน

ชุดที่ 2 สอบถามข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับประชาชนชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 20 คน

ชุดที่ 3 สอบถามข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 6 คน

2.2 เพื่อศึกษาข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้ชุมชนไพรในท้องถิ่น และปราชญ์ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรในท้องถิ่น

2.3 ศึกษาเนื้อหาและองค์ความรู้ด้านสมุนไพรในท้องถิ่นจากปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสาร ตำรา และวารสารที่เกี่ยวข้อง

2.4 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยศึกษาจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง สาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เวลาเรียน ตลอดจนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ในส่วนของเนื้อหาสาระที่ต้องการบรรจุในหลักสูตร วิธีการ ระยะเวลา ในการจัดการเรียนการสอนและส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.6 ศึกษารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คู่มือการจัดกิจกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.7 สังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัย ได้สังเคราะห์จากรูปแบบการสอนในแบบต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.8 กำหนดแนวทางการปฏิบัติและการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และทักษะปฏิบัติพร้อมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกผลการปฏิบัติและแบบประเมินที่ใช้ในการวิจัย

2.9 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบวัดพฤติกรรมรายบุคคล และแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานระหว่างการเรียนรู้

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานงานผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปราชญ์ชุมชนด้านสมุนไพร และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามเป้าหมายที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยขั้นนี้ เป็นการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นเพื่อนำมาใช้เป็นหลักการและเหตุผลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเท่านั้น ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้การแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และเสนอการวิเคราะห์แบบบรรยายข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างหลักสูตรฉบับร่าง รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่าง ด้วยการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการตรวจหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และหาคุณภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ

1.3 ศึกษาเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องกับการพืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการสร้างหลักสูตร และกำหนดเนื้อหาสาระ

1.4 สร้างและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ยกร่างหลักสูตรโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการยกร่างหลักสูตรบูรณาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมในการร่างหลักสูตรบูรณาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 ประชากรผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 105 คน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และครูในกลุ่มโรงเรียนบริบทเดียวกัน จำนวน 24 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 20 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ครูโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และครูในกลุ่มโรงเรียนบริบท

เดียวกันที่มีความรู้ด้านสมุนไพร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสอดคล้องตามประเด็นความมุ่งหมายของเรื่องวิจัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1) ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำนวน 1 คน

2) ตัวแทนครูที่สอนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 5 คน

3) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 5 คน

4) ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 9 คน

1.4.2 ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ยกร่างหลักสูตรโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR) เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการยกร่างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมในการร่างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีกระบวนการวิจัย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) ขั้นเตรียมการ โดยผู้วิจัยดำเนินการสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนศึกษาแหล่งเรียนรู้พืชสมุนไพรในชุมชน ศึกษาข้อมูลต่างๆ เช่น ด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ การสื่อสาร ต่อจากนั้นจึงตัดสินใจเลือกแหล่งเรียนรู้พืชสมุนไพรในชุมชน รวมทั้งการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ หรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชสมุนไพร

2) ขั้นลงปฏิบัติ โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน กำหนดปัญหา ออกแบบยกร่างหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประเมินทรัพยากรพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย ดำเนินการศึกษาและระดมความคิดเห็นร่วมกันผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมออกแบบ ร่วมกำหนดกรอบทิศทางกรยกร่างหลักสูตร กำหนดองค์ประกอบหลักสูตร

3) ขั้นพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร มีดังนี้

องค์ประกอบของหลักสูตร

- 1) หลักการ
- 2) จุดมุ่งหมาย
- 3) โครงสร้างเนื้อหา
- 4) เวลาเรียน
- 5) คำอธิบายรายวิชา
- 6) แนวทางการจัดการเรียนรู้
- 7) กิจกรรมการเรียนรู้
- 8) สื่อ/แหล่งเรียนรู้
- 9) การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ขอข่ายเนื้อหาของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

- หน่วยที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
- หน่วยที่ 2 เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค
- หน่วยที่ 3 เรื่อง พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย
- หน่วยที่ 4 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร
- หน่วยที่ 5 เรื่อง การอนุรักษ์พืชสมุนไพร

1.5 นำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบความสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.6 นำหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองนำร่องใช้

2. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรมาตรฐานและตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขภาพและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2.2 ศึกษาการเขียนหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ เอกสารทางวิชาการคู่มือครูในประเด็น สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องด้านการพิษสุนัขไปร

2.4 สร้างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

2.4.1 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย คำนำ จุดประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจง สำหรับครู คำชี้แจงสำหรับนักเรียน แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมเฉลย ใบความรู้ ใบงาน พร้อมเฉลย

2.4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.5 นำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณา และตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

2.6 นำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุง และแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง และนำมา ปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปใช้ทดลองจริง

3. สร้างแบบประเมินคุณภาพหลักสูตร ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสม องค์ประกอบของหลักสูตร และแบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบหลักสูตรโดยดำเนินการ สร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรและสร้างแบบ ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตรแบบมาตราส่วน 5 ระดับ คือ เหมาะสมที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 สร้างแบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบ แบบพิจารณาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) คือ กำหนดคะแนนเป็น + 1 เมื่อมีความเห็นว่ายสอดคล้อง กำหนดคะแนน เป็น 0 เมื่อมีความเห็น ไม่แน่ใจว่ายสอดคล้องหรือไม่ และกำหนดคะแนนเป็น - 1 เมื่อมีความเห็นว่าย ไม่สอดคล้อง

3.3 นำแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและ ประเมินผล พิจารณาแล้วตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการประเมินหลักสูตรรวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตามวัตถุประสงค์ เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร และตรวจสอบความเหมาะสมของเอกสารหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ นางสาวประทุมวัน ดอมไธสง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ นายศิลป์ประสิทธิ์ กรวยสวัสดิ์ ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ เชี่ยวชาญ โรงเรียนบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการวัดผลประเมินผล จำนวน 2 คน ได้แก่ รองศตรารจารย์ ดร.จำลอง อรุณเลิศอารีย์ สังกัดคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และอาจารย์ ดร.นิวัฒน์ สาระพันธ์ สังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ได้แก่ ผู้ช่วยศตรารจารย์ ดร.นพรัตน์ พบลาภ สังกัดคณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร

4. การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินคุณภาพหลักสูตร จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำข้อมูลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้ค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 121-122)

มีความเห็นว่า	เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5
มีความเห็นว่า	เหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น	4
มีความเห็นว่า	เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
มีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น	2
มีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1

จากนั้นคำนวณคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	แปลความว่า	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	แปลความว่า	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	แปลความว่า	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	แปลความว่า	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	แปลความว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลนี้ ใช้หลักการปิดทศนิยมเพื่อให้การแปลความหมายใกล้เคียงค่าที่ควรจะเป็น จะเห็นว่าช่วงระดับคะแนนมากที่สุดกับน้อยที่สุดจะมีน้อยกว่าระดับอื่น โดยช่วงคะแนนมากที่สุดและน้อยที่สุดมีครึ่งคะแนน (0.5) หรือมีประมาณครึ่งคะแนน ขณะที่ระดับอื่นๆ มี 1 คะแนนหรือประมาณ 1 เช่น ค่าเฉลี่ย 4.25 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.80 จะแปลความหมายว่าอยู่ในระดับน้อย (บุญชม ศรีสะอาด. มปป : 67)

การกำหนดคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม คือ ถ้าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสม ในเบื้องต้นไม่ต้องทำการปรับปรุงสำหรับข้อใดที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.50 ให้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป และหากมีข้อเสนอแนะต่างๆนอกเหนือจากชุดคำถามในแบบประเมิน เมื่อผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไปมีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยพิจารณาเพิ่มเติมข้อเสนอแนะไว้ในหลักสูตรโดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียน

5. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ และ 15 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

นำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 การทดลองครั้งที่ 1 แบบเดี่ยว (1:3) โดยการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 3 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนทั้ง เก่ง ปานกลาง อ่อน ใกล้เคียงกันอย่างละ 1 คน แล้วดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นตอน เพื่อศึกษาความเหมาะสมของภาษา สื่อการเรียนการสอน เวลา สภาพทั่วไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำคะแนนที่ได้ มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ E1/E2 ได้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 85.17/72.22 (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 338-341)

5.2 การทดลองครั้งที่ 2 แบบกลุ่มเล็ก (1 : 9) โดยการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 9 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนทั้ง เก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน ทำการทดลองเช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ E1/E2 ได้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 85.78/77.78 (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 342-345)

5.3 นำหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองศึกษานำร่อง

6. การสร้างและการหาคุณภาพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สอนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

6.1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพีชสมุนไพรรในท้องถิ่นมาตรฐาน การเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พีชสมุนไพรรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2

6.2. สร้างตารางวิเคราะห์จุดประสงค์กับพฤติกรรมเพื่อที่จะได้ทราบความสัมพันธ์ ระหว่างจุดประสงค์กับพฤติกรรมที่จะวัดเพื่อนำไปเป็นกรอบการออกข้อสอบ

6.3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พีชสมุนไพรรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ครอบคลุมเนื้อหา/จุดประสงค์ จำนวน 40 ข้อ แบบทดสอบเป็นชนิดปรนัยมี 3 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ให้ 1 เมื่อตอบถูก ให้ 0 เมื่อตอบผิด

6.4. ตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับการสะกดคำ สำนวนภาษาและจัดพิมพ์แบบทดสอบ

6.5. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประเมินหาความ ตรงของเนื้อหาาระหว่างจุดประสงค์เนื้อหาข้อสอบ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) หากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ คำถามและวัตถุประสงค์เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา ถ้าดัชนีความ สอดคล้องต่ำกว่า 0.6 แสดงว่าควรปรับปรุงข้อคำถาม และพิจารณาความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6.6. ผลการวิเคราะห์ความตรงของเนื้อหาซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน ได้ตรวจสอบ ผล ปรากฏว่าข้อสอบทั้ง 40 ข้อ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ ยอมรับได้ 30 ข้อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบไว้ทั้ง 30 ข้อ

6.7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ตำบลเทพาลัย อำเภอลำปาง จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและได้เรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว โดยใช้เวลาสอบ 1 ชั่วโมง

6.8. นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ โดยวิเคราะห์หา ค่า อำนาจจำแนก (r) ตามวิธีของ Brennan (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 98) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า อำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 เอาไว้ โดยมีจำนวนข้อครบบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.66

6.9 นำข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ในการหาค่าความยากง่ายที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.43 – 0.77 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรตามวิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 112-113) พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของข้อสอบได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 363-364)

6.10 นำแบบทดสอบหลังหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 5 หน่วย ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ตำบลเทพาลัย อำเภอดงบัง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและได้เรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว โดยใช้เวลาสอบ 1 ชั่วโมง แล้ว นำคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ ที่ได้จากการทดลอง (Try out) นำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้วิธีของ แบรินแนน (Brennan) และค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีของโลเวต (Lovett) สรุปได้ว่า

แบบทดสอบหน่วยที่ 1 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.43-0.77

ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.24-0.70 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

แบบทดสอบหน่วยที่ 2 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.30-0.70

ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.24-0.75 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85

แบบทดสอบหน่วยที่ 3 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.43-0.80

ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27-0.75 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83

แบบทดสอบหน่วยที่ 4 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.46-0.80

ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.28-0.75 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

แบบทดสอบหน่วยที่ 5 มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.46-0.76

ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.31-0.65 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

(รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 339-358)

6.11 พิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพแล้วเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

7. การสร้างและการหาคุณภาพแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 อันดับจำนวน 20 ข้อ

การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มีขั้นตอนดังนี้

7.1 ศึกษาเอกสารของ ศุภสิริ โสมาเกตุ (2544 : 52) ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow. 1970 : 69-80) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจและกำหนดประเด็นที่ต้องการวัด

7.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ มี 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดระดับคะแนนของความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความพึงพอใจดังต่อไปนี้

(บุญชม ศรีสะอาด 2545 ก : 103)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลนี้ จะเห็นว่าช่วงระดับคะแนนมากที่สุดกับน้อยที่สุดจะมีน้อยกว่าระดับอื่น โดยช่วงคะแนนมากที่สุด และน้อยที่สุดช่วงละประมาณ 0.5 แต่ในช่วงอื่น ๆ ประมาณ 1 จะเห็นว่า คะแนนเฉลี่ย 1.80 ก็จะตกอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพิเศษ

7.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านความพึงพอใจ แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกแบบประเมินความพึงพอใจ ที่มี ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งได้คัดเลือกแบบประเมินความพึงพอใจ ที่สมบูรณ์จำนวน 20 ข้อ ได้ ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 380-381)

7.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความพึงพอใจ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการใช้ภาษาที่ทำให้นักเรียนเกิดความไม่เข้าใจ หรือไม่สามารถตอบได้

7.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบ

ประเมินความพึงพอใจ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's coefficient of alpha) (พิสนุ พงศรี. 2552 : 202-203) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 383)

7.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 20 ข้อ ไปจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และ โรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำนวน 22 คน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นไปประเมินหาประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษานำร่อง (Pilot study)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษานำร่อง (Pilot study) เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง การดำเนินการในขั้นนี้จะทดลองสอนทุกหน่วยการเรียนรู้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตรก่อนการนำไปใช้จริงในด้านความเหมาะสมและความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมในเรื่องเวลาและกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนในการศึกษานำร่องด้วยตนเอง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานำร่อง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัดสังข์สิตำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่อง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านวัดสังข์สิตำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สิน พันธุ์พินิจ 2547. 129)

2. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการศึกษานำร่องไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการนำหลักสูตรไปใช้จริง การทดลองใช้หลักสูตรในขั้นนี้เป็นการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยมีวิธีการดำเนินดังนี้

ผู้วิจัยนำเสนอหลักสูตรแบบบูรณาการ และเอกสารประกอบหลักสูตร ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 6 เพื่อขออนุญาตใช้หลักสูตรการเรียนการสอน และบรรจุ หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองและมีบางครั้งที่เชิญปราชญ์หรือวิทยากรภายนอกมา บรรยาย โดยใช้เวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง) ใช้สอนในชั่วโมงซ่อมเสริม สัปดาห์ละ 2 วันๆ ละ 1 ชั่วโมงในเวลาราชการ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 5 คน และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 17 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 รวมนักเรียนที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น จำนวน 22 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สิน พันธุ์พินิจ 2547: 129)

ทดลองสอนในภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 22 คน ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 5 คน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้สถานที่โรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่งเป็นสถานที่เรียน โดยผู้วิจัยนำนักเรียนเดินทางไป เรียนที่โรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่งซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน

2.2 เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรและเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร

หน่วยที่ 2 เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค

หน่วยที่ 3 เรื่อง พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย

หน่วยที่ 4 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร

หน่วยที่ 5 เรื่อง การอนุรักษ์พืชสมุนไพร

2) หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาในขั้นตอนที่ 2

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาในขั้นตอนที่ 2

4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาในขั้นตอนที่ 2

2) หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินการสร้างในขั้นตอนที่ 2

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ดำเนินการสร้างในขั้นตอนที่ 2

4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ดำเนินการสร้างในขั้นตอนที่ 2

2.4 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตรดังนี้

1) แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541: 34) มีลักษณะดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
X	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการสอนกับกลุ่มทดลองโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
T ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

2) ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้สอนจริง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยใช้เวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง)

หน่วยที่ 1	เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยที่ 2	เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยที่ 3	เรื่อง พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย	จำนวน 4 ชั่วโมง
หน่วยที่ 4	เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยที่ 5	เรื่อง การอนุรักษ์พืชสมุนไพร	จำนวน 3 ชั่วโมง

3) ทำการทดสอบหลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ในขั้นตอนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมิน และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ขั้นที่ 1 ประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมิน ได้แก่

1.1 หาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

1.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีเกณฑ์ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างน้อยที่ .01

1.3 ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น โดยมีเกณฑ์ว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 ดำเนินการดังนี้

2.2.1 คำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละ จากการทำกิจกรรมในใบงานและคะแนนจากการทดสอบในแต่ละหน่วยเป็น E_1

2.2.2 คำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละของการสอบด้วยแบบทดสอบหลังเรียนเป็น E_2
แปลผลประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และนำไปเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนรวมเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมและคะแนนสอบในระหว่างเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนรวมเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ภายหลังจากเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สถิติทดสอบที (T-Test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ นั้นผู้วิจัยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีสูตรในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ E_1/ E_2 ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 จากสูตร

$$E_1 = \frac{\sum X_1 / N}{A} \times 100$$

เมื่อ	$\sum X_1$	แทน	คะแนนรวมของทุกคนจากแบบฝึกหัดย่อยแต่ละชุดหรือ จากผลการปฏิบัติแต่ละครั้ง
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	A	แทน	ผลรวมคะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือการฝึกปฏิบัติ ย่อยๆทุกครั้ง

$$E_2 = \frac{\sum X_2 / N}{B} \times 100$$

เมื่อ $\sum X_2$ แทน คะแนนรวมของทุกคนจากแบบทดสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนนักเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหรือแบบฝึกปฏิบัติ
 หลังการเรียน

4. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้
 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบความพร้อม
 ด้านสติปัญญาทางการเรียนโดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 132)

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก
 U แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก (โดยใช้เกณฑ์
 80/80)
 L แทน จำนวนไม่ผู้รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 n₁ แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์
 n₂ แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

5. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามวิธีของ Lovett หาได้จากสูตร ดังนี้
 (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. 2539 : 199)

$$r_c = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

เมื่อ r_c แทน ค่าความเชื่อมั่น
 x แทน คะแนนของแต่ละคน
 k แทน จำนวนข้อสอบ
 c แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

6. การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Item-Objective Congruence Index : IOC) เกณฑ์การผ่าน ต้องได้ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .60 ขึ้นไป (ปกรณั ประจัญบาน, 2552 : 162)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (t-test dependent) ซึ่งใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีสูตรในการวิเคราะห์ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2550 : 24)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ

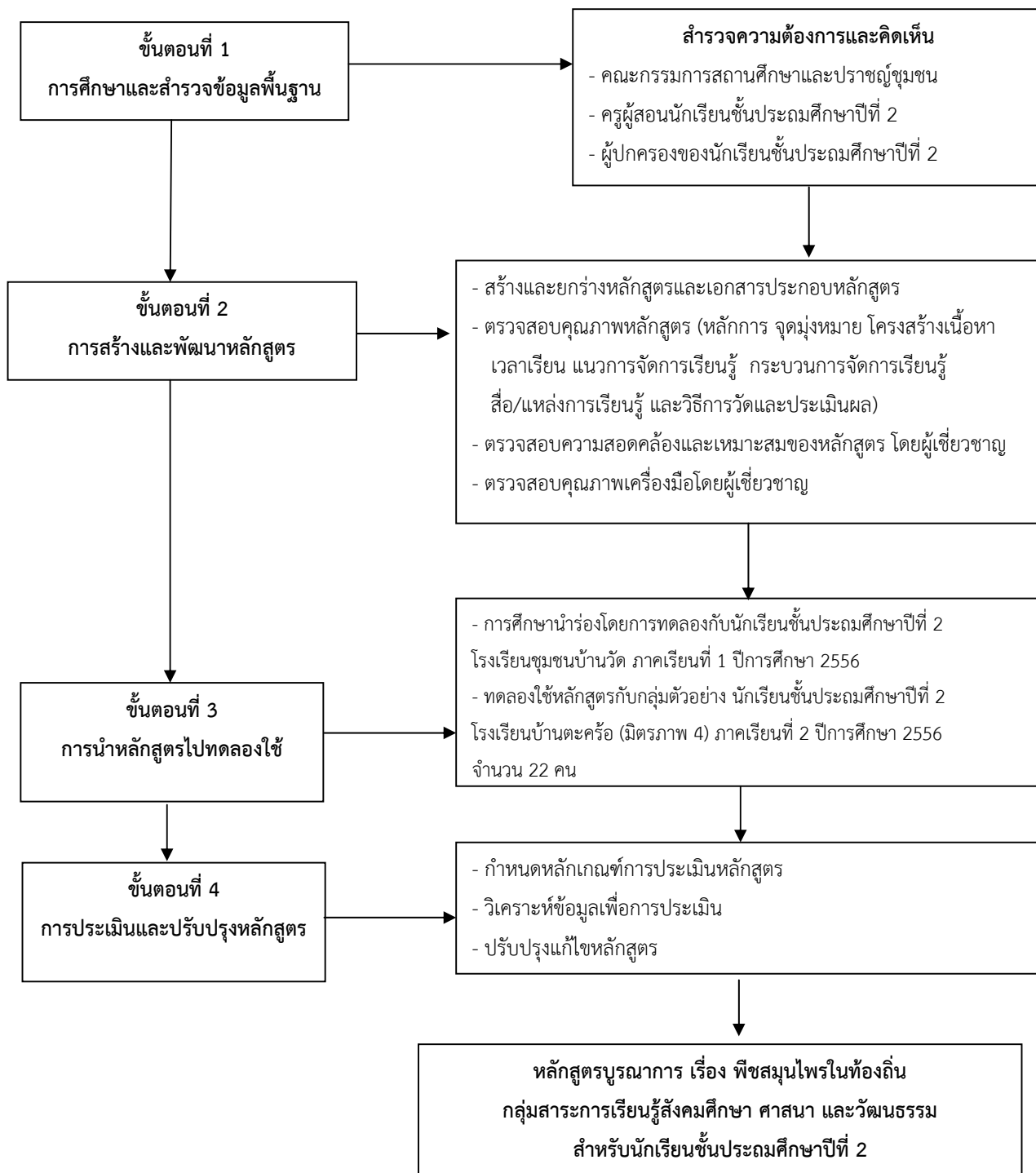
t แทน ค่าวิกฤติที่ใช้แทนในการพิจารณาการแจกแจงแบบที

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างจากการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองแต่ละตัวด้วยยกกำลังสอง

n แทน จำนวนนักเรียน

สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร
- ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร
- ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้
- ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนหน่วยย่อยคิดเป็นร้อยละ
E_2	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ
ΣX	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้
ΣF	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
n	แทน	จำนวนนักเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังจบบทเรียนแต่ละหน่วย
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังจบบทเรียนแต่ละหน่วย
t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยสอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและจากการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตร พบว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับห้องเรียนเป็นบทบาทของสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสำรวจข้อมูลเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานและการศึกษาความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการและมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น (จำนวน 9 คน)

N = 9		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	3	33.33
หญิง	6	66.67
2. อายุ		
31-40 ปี	2	22.23
41-50 ปี	4	44.44
51 ปีขึ้นไป	3	33.33

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานการสอบถามนักเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เพศหญิง จำนวน 6 คน ร้อยละ 66.67 สำหรับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.23 และอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
(ปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 20 คน)

N = 20

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. อาชีพ		
รับราชการ	2	10.00
เกษตรกร	13	65.00
ค้าขาย	3	15.00
รับจ้าง	2	10.00
2. เพศ		
ชาย	13	65.00
หญิง	7	35.00

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า มีอาชีพรับราชการจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 อาชีพเกษตรกร จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 อาชีพค้าขาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และอาชีพรับจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และแยกเป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 เพศหญิง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร
บูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ครูจำนวน 6คน)

N = 6

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	1	16.67
หญิง	5	83.33
2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้		
ภาษาไทย	1	16.67
คณิตศาสตร์	1	16.67
วิทยาศาสตร์	1	16.67
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	1	16.67
สุขศึกษาและพลศึกษา	1	16.66
ศิลปะ	-	-
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1	16.66
ภาษาต่างประเทศ	-	-
3. ประสบการณ์ที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2		
11-15 ปี	1	16.67
16-20 ปี	2	33.33
21 ปี ขึ้นไป	3	50.00

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 เพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 1 คน แต่ไม่มีครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศและกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และประสบการณ์ที่สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า สอน 11-15 ปี มีจำนวน 1 คน ซึ่งมีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 16.67 รองลงมา 16-20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ และสอน 21 ปีขึ้นไป มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่เคยรับประทานสมุนไพร

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เคยรับประทาน	9	100
ไม่เคยรับประทาน	0	0

จากตารางที่ 4.4 ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 9 คนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ทุกคนเคยรับประทานสมุนไพร คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นว่าเป็นชุมชนมีพืชสมุนไพร

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
มี	9	100
ไม่มี	0	0

จากตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่มีความคิดเห็นว่าเป็นชุมชนมีพืชสมุนไพร พบว่า ผู้ปกครองตอบมี คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้บอกว่า พืชสมุนไพรในชุมชนพบได้ทั่วไปตามบ้านเรือนของคนในชุมชน แต่พบมากที่สุดที่แหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการให้บุตรหลานศึกษาเรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่น

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	9	100
ไม่ต้องการ	0	0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการให้บุตรหลานศึกษาเรื่องพืชสมุนไพร คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้เหตุผลว่า เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมจากในห้องเรียน อยากให้นักเรียนได้นำความรู้เรื่องพืชสมุนไพร อยากให้นักเรียนได้นำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันและหันมารับประทานพืชผักสมุนไพรมากขึ้น

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นว่าพืชสมุนไพรในท้องถิ่นสามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ได้	9	100
ไม่ได้	0	0

จากตารางที่ 4.7 ผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นว่า เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่นสามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาให้นักเรียนได้ศึกษาจากสถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียนและเป็นสถานที่จริง และจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ด้วย

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่ต้องการให้บรรจุเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่นไว้ในหลักสูตรบูรณาการ

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพืชสมุนไพร	9	100.00
2. พืชสมุนไพรใกล้ตัว	9	100.00
3. คุณค่าของพืชสมุนไพร	9	100.00
4. การตลาดและการจัดจำหน่าย	9	100.00
5. อื่นๆ	9	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ปกครอง มีความต้องการบรรจุเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่นไว้ในหลักสูตรบูรณาการ โดยเนื้อหาสาระที่ต้องการให้บรรจุลงในหลักสูตรบูรณาการ คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพืชสมุนไพร พืชสมุนไพรใกล้ตัว คุณค่าของพืชสมุนไพร การตลาดและการจัดจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทุกเรื่อง ส่วนเรื่องอื่นๆที่ต้องการให้บรรจุลงในหลักสูตรอีก เช่น การแปรรูปสมุนไพร

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองในการศึกษาหลักสูตรบูรณาการเกี่ยวกับ
พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ด้านวัตถุประสงค์

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	9	100.00
2. เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	9	100.00
3. เพื่อให้บุตรหลานรู้คุณค่าของพืชสมุนไพร	8	88.88
4. เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	9	100.00
5. อื่นๆ	4	44.44

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เหตุผลที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียน เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มากที่สุด คือ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทุกประเด็น รองลงมา ได้แก่ เพื่อให้บุตรหลานรู้คุณค่าของพืชสมุนไพร จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88 และอื่นๆ ได้แก่ การนำความรู้ไปเผยแพร่ แก่ผู้อื่น เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย น้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้
เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เชิญวิทยากรหรือปราชญ์ภูมิปัญญาด้านพืชสมุนไพรมาให้ความรู้	8	88.88
2. นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร	9	100.00
3. อื่นๆ	4	44.44

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ปกครองที่ต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น ด้วยวิธีนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น มากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา ได้แก่ เชิญวิทยากรหรือปราชญ์ภูมิปัญญาด้านพืชสมุนไพรในท้องถิ่น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88 และอื่นๆ เช่น จัดทำโครงการ น้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละความต้องการของนักเรียนในการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น

N = 9

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การปฏิบัติจริง	9	100.00
2. การทดสอบ	9	100.00
3. การตรวจสอบ	8	88.88
4. การสอบถาม	8	88.88
5. การสัมภาษณ์	5	55.55
6. การสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน	9	100.00
7. แฟ้มสะสมผลงาน	6	66.66
8. นักเรียนประเมินตนเอง	8	88.88
9. ผู้ปกครองและเพื่อนเป็นผู้ร่วมประเมิน	6	66.66

จากตารางที่ 4.11 พบว่า นักเรียนต้องการให้มีการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการปฏิบัติจริง การทดสอบ และการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน มากที่สุดเท่ากันทั้ง 3 ประเด็น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา ได้แก่ การตรวจสอบ การสอบถาม และนักเรียนประเมินตนเอง พบเท่ากันคือ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88 ผู้ปกครองและเพื่อนเป็นผู้ร่วมประเมินและวิธีการทำแฟ้มสะสมงาน พบเท่ากัน คือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ส่วนการสัมภาษณ์พบน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.55

ตารางที่ 4.12 ระดับความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร
แบบบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
(ปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา)

N = 20

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน	4.80	0.41	มากที่สุด
2	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน	4.90	0.31	มากที่สุด
3	หลักสูตรบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.55	0.51	มากที่สุด
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรักท้องถิ่น	4.70	0.47	มากที่สุด
5	หลักสูตรบูรณาการเน้นพัฒนากระบวนการคิดเกี่ยวกับทรัพยากรในท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักชุมชนตามสภาพจริง	4.60	0.50	มากที่สุด
6	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นสามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในด้านการเป็นวิทยากรและสื่อการเรียนรู้	4.75	0.44	มากที่สุด
7	การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นทำให้นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	4.85	0.37	มากที่สุด
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ห่วงแหน และเห็นความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น	4.75	0.44	มากที่สุด

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
9	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	4.70	0.47	มากที่สุด
10	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลักสูตรบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้	4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.72	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความต้องการและความคิดเห็นพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = .22) เมื่อพิจารณาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แยกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.13 ระดับความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

N = 6

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจะต้องมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	4.67	0.52	มากที่สุด
2	หลักสูตรบูรณาการจะต้องมีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นโดยเฉพาะเจาะจง	4.83	0.41	มากที่สุด
3	หลักสูตรบูรณาการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบ ต่อการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยการร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.83	0.41	มากที่สุด
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.67	0.52	มากที่สุด
5	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการนำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.50	0.55	มากที่สุด
6	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะการฝึกปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่มของผู้เรียน	4.83	0.41	มากที่สุด
7	หลักสูตรบูรณาการเป็นการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันจะทำให้ นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด	4.83	0.41	มากที่สุด

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 9

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการที่ทำให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก รัก ห่วงแทนและภาคภูมิใจเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.83	0.41	มากที่สุด
9	ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นบูรณาการมีบทบาทสำคัญใน การร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่องพืชสมุนไพรในท้องถิ่น	4.83	0.41	มากที่สุด
10	แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้	4.67	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.75	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความต้องการและความคิดเห็นพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.75, S.D.=.15) เมื่อพิจารณาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แยกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร

ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ยกร่างหลักสูตรบูรณาการโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) เพื่อประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการยกร่างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในการยกร่างหลักสูตร จำนวน 20 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ศึกษานิเทศก์ 2) ตัวแทนครูที่สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 3) ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และ 4) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า สมุนไพรที่พบในชุมชน ซึ่งพบมากที่แหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย

ควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เยาวชนรู้จักพืชสมุนไพร เห็นความสำคัญของพืชสมุนไพร และสามารถนำเอาพืชสมุนไพรไปประกอบอาหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพได้

วัดเทพาลัยได้รับการคัดเลือกเป็นวัดโครงการสวนสมุนไพรดีเด่นระดับชาติในปีพ.ศ. 2551 ด้านการเผยแผ่พระศาสนา ได้ตั้งสถานวิทยุเผยแผ่ธรรมะ ปี พ.ศ. 2547 และวิทยุออนไลน์ทางระบบอินเทอร์เน็ตเป็นศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรและภูมิปัญญาชาวบ้าน ดำเนินกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถนำไปใช้ในชุมชน เช่น ทำน้ำมันใบโอดีเซล ทำน้ำส้มควันไม้ การเพาะชำกล้าไม้ ทำปุ๋ยชีวภาพหลากหลายสูตร ปลูกป่า มีผู้สนใจไปศึกษาดูงานสม่ำเสมอ ดังนั้นหากพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้สมุนไพรในชุมชนผสมผสานกับศาสตร์ต่างๆ จะสามารถทำให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้อย่างลึกซึ้ง นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนมากขึ้นได้

องค์ประกอบของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย

1. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นไปตามแนวนโยบาย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยปรับปรุงรายละเอียดของเนื้อหาได้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ได้บูรณาการเนื้อหาสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นแกนหลัก และบูรณาการร่วมกับอีก 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรบูรณาการฉบับนี้ไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ใช้สาระท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้คือ “พืชสมุนไพรในท้องถิ่น” เป็นแกนการสอน โดยนำสาระการเรียนรู้ตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เข้ามาผนวกในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามสาระแกนหลักของหลักสูตรนี้จะเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมีการเชื่อมโยงกับสาระอื่น

2. เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นจากผลการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้สมุนไพรในวัดเทพาลัยเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลเทพาลัย อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้เรื่องสมุนไพรในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร

3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ รวมตลอดถึงทักษะที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสมุนไพรในท้องถิ่น และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

4. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรบูรณาการนี้ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นจึงกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับสมุนไพรในท้องถิ่น
2. นักเรียนมีทักษะในการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรในท้องถิ่น
3. นักเรียนนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม
4. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีจากการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ความผูกพันต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองอันก่อให้เกิดการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ต่อไป
6. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้
7. นักเรียนเข้าใจหลักภาษาไทย สามารถอ่าน และเขียนอธิบายกิจกรรมต่างๆในหน่วยการเรียนรู้ และสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้
8. นักเรียนเข้าใจศัพท์ภาษาอังกฤษ สามารถสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้

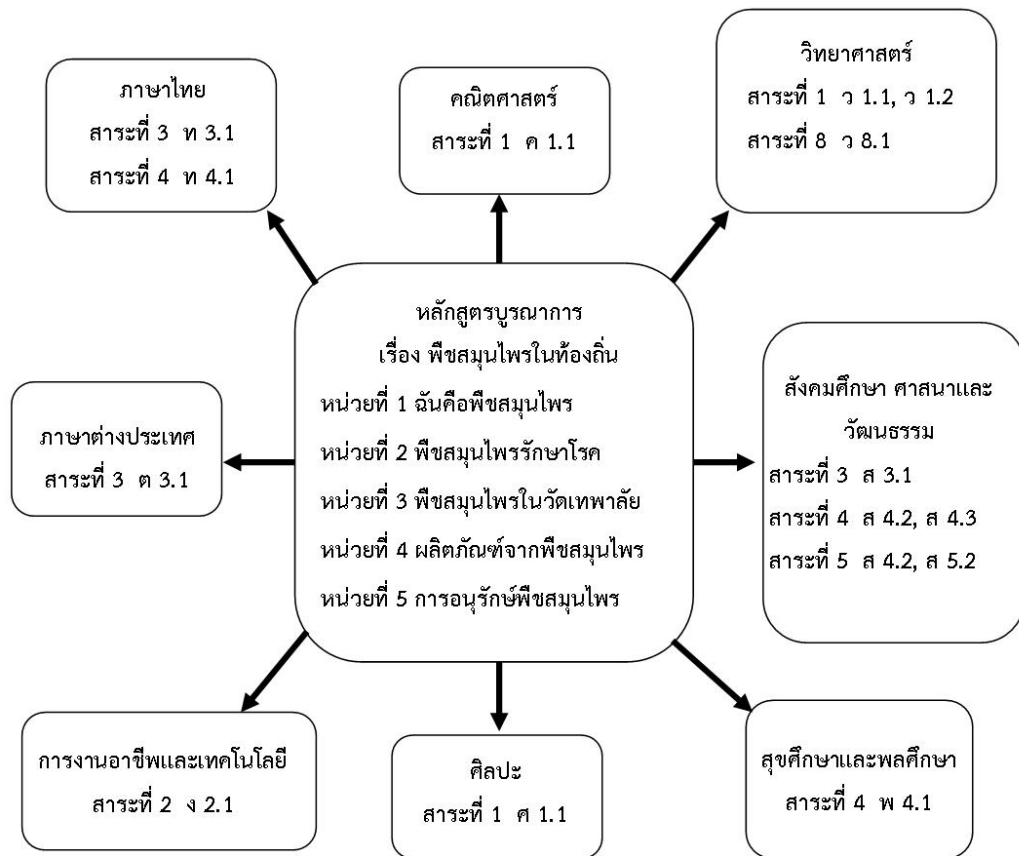
3. สารระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรบูรณาการเรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นำเนื้อหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งก็คือ พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เป็นฐานในการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูสามารถที่จะนำกลุ่มสาระ การเรียนรู้ทั้ง 8 สารระตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เข้ามาผนวก ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนได้ อย่งไรก็ตามสารระแกน หลักของหลักสูตรบูรณาการนี้จะเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ดังนี้

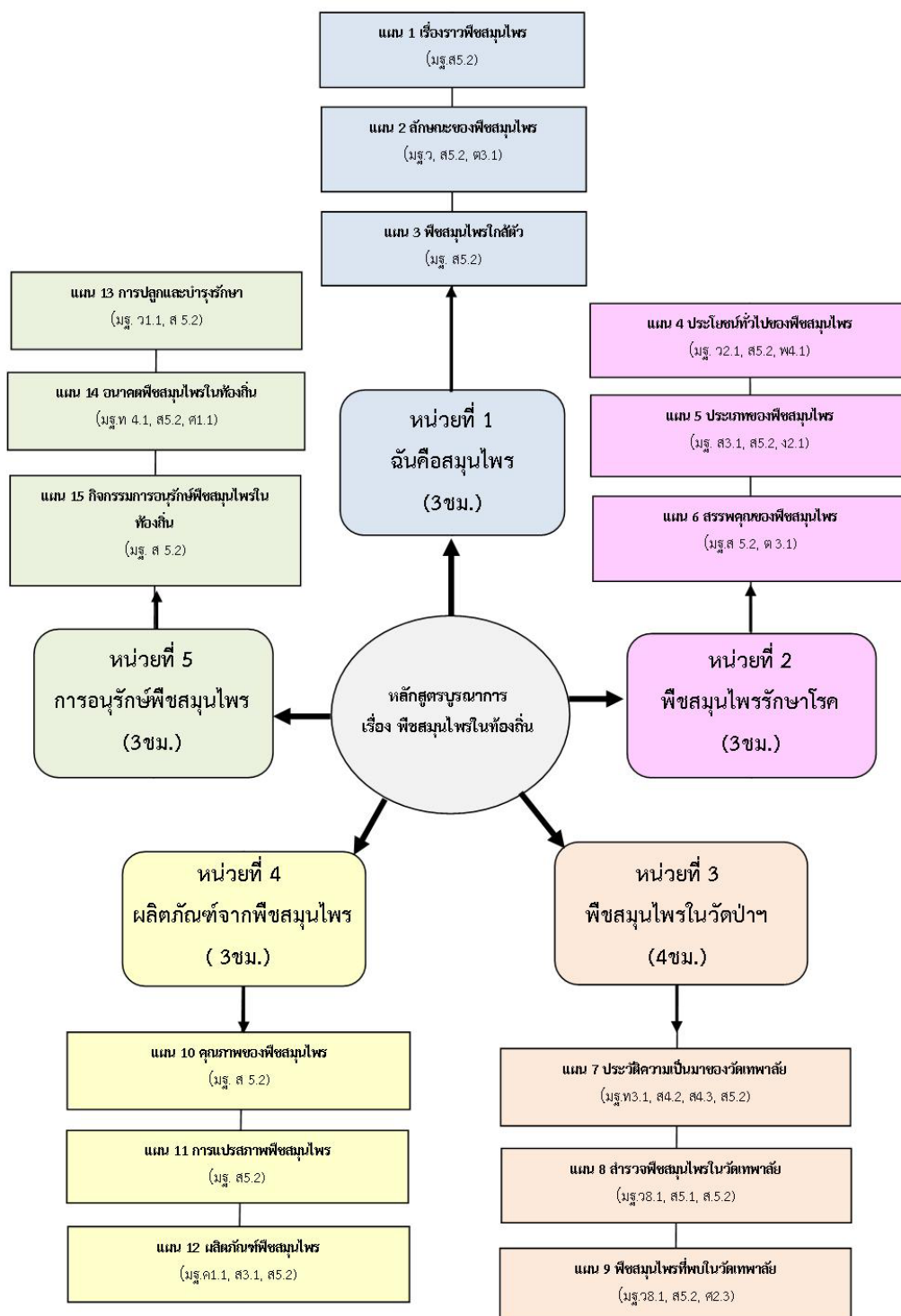
1. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพราะมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องอาศัย ทักษะทางภาษา เช่น การเขียนข้อความในใบงานและการนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับพืชสมุนไพร
2. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในเรื่องการวาดภาพพืชสมุนไพร และการจัดป้าย นิทรรศการให้ชุมชนเข้าถึงความรู้ ความสำคัญและประโยชน์ของพืชสมุนไพร
3. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในการจัดการ การทำงาน เป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องาน
4. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อส่งเสริมในการให้ความสำคัญ และประโยชน์ของการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในการรักษาสุขภาพอนามัย
5. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในการระบุตัวอักษร เสียงตัวอักษรที่ เป็นคำศัพท์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

4. โครงสร้างเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นชุดกิจกรรมที่ได้พัฒนาขึ้น โดยปรับเนื้อหาโครงสร้างให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ที่เน้นกระบวนการสร้างสรรค์และบูรณาการ ความรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระ อื่นๆอีก 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและ พลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดเวลาเรียนทั้งหมด 18 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียด ดังภาพที่ 4.1 และ ตารางที่ 4.2 ดังนี้

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรมในท้องถิ่น

ภาพที่ 4.2 แผนผังหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

5. อัตราเวลาเรียน

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กำหนดให้ใช้เวลาเรียน จำนวน 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน) ซึ่งกำหนดอัตราเวลาเรียนไว้ดังตาราง นี้

ตารางที่ 4.14 อัตราเวลาเรียนหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	อัตราเวลาเรียน (ชั่วโมง)
แบบทดสอบก่อนเรียน	-	-
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉันทคือพืชสมุนไพร	แผน 1 เรื่องราวพืชสมุนไพร แผน 2 ลักษณะของพืชสมุนไพร แผน 3 พืชสมุนไพรใกล้ตัว	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค	แผน 4 ประโยชน์ทั่วไปของพืชสมุนไพร แผน 5 ประเภทของพืชสมุนไพร แผน 6 สรรพคุณของพืชสมุนไพร	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาจารย์	แผน 7 ประวัติความเป็นมาของวัดเทพาจารย์ แผน 8 สำรวจพืชสมุนไพรในวัดเทพาจารย์ แผน 9 พืชสมุนไพรที่พบในวัดเทพาจารย์	4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร	แผน 10 คุณภาพของพืชสมุนไพร แผน 11 การแปรรูปพืชสมุนไพร แผน 12 ผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร	แผน 13 การปลูกและบำรุงรักษา แผน 14 อนาคตพืชสมุนไพรในท้องถิ่น แผน 15 การอนุรักษ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	3
แบบทดสอบหลังเรียน	-	1
รวม		18

6. คำอธิบายรายวิชา รหัสวิชา ส12201

คำอธิบายหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยได้บูรณาการเนื้อหา สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยหลักสูตรบูรณาการนี้จะเพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้ยความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม และทักษะกระบวนการที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดหลักสูตรบูรณาการ

นอกจากนั้นผู้สอนได้จัดทำนวัตกรรมขึ้นเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร บูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มี 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การอนุรักษ์พืชสมุนไพร

ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผน รวมเวลา 18 ชั่วโมง

7. แนวการจัดการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้ ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงสภาพปัญหาความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้
2. การจัดตารางเรียน ครูสามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสมตามเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้ง
3. การจัดการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสภาพจริง มีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง และทักษะของการทำงานร่วมกัน
4. การจัดการเรียนรู้สามารถใช้ภาษาถิ่นได้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนอย่างลึกซึ้งและตรงประเด็น
5. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เน้นความประหยัด มีอยู่ในท้องถิ่นและมีความปลอดภัยในการใช้งาน

6. ควรเชิญวิทยากรหรือผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีความชำนาญเรื่องสมุนไพรมาสาธิตให้ความรู้และนำนักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งจะเป็นผลดีให้นักเรียนรู้สึกสนใจจากการได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้นักเรียน
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิจารณ์และประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน
8. ครูควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความอดทน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นในการสอนแต่ละครั้ง
9. ควรมีการจัดแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง
10. ทางโรงเรียนควรต้องมีการประสานกับชุมชนเพื่อที่จะขอความร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนรู้ในเรื่องนี้ให้กับนักเรียน ขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็ควรปรับตารางสอนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถออกไปศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ได้
11. โรงเรียนและชุมชนควรได้ร่วมกันติดตามผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลการทดลองมาปรับปรุงการเรียนการสอน และร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลที่ได้มาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร

8. แหล่งการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น นักเรียนและครูสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านด้านพืชสมุนไพร
2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย ตำบลเทพาลัย อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา
3. แหล่งวิทยากรต่างๆ เช่น ห้องสมุด
4. สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เอกสารตำรา แผ่นพับ วารสาร หนังสือพิมพ์
5. สื่อเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์

9. แนวการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน ที่ครอบคลุมด้านความรู้/ทักษะกระบวนการ/คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม โดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน

1.1 ทดสอบก่อนเรียน เป็นการประเมินผลความรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนซึ่งจะนำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการเปรียบเทียบผลการเรียน ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม การเรียน การวางแผนจัดการเรียนรู้

1.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

2. การประเมินผลระหว่างเรียน

2.1 การประเมินผลปฏิบัติ เป็นการประเมินที่ใช้แนวทางการประเมินให้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยเลือกวิธีการประเมินที่หลากหลายตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นรายบุคคล/กลุ่ม และประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ แบบสังเกตพฤติกรรม

2.3 กำหนดเกณฑ์การประเมิน ต้องมีการปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียน และต้องปฏิบัติผ่านไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3. การประเมินผลหลังเรียน

3.1 ทดสอบหลังเรียน เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่ได้เรียนจบแล้วเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนแล้วทำให้ทราบถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (ใช้เครื่องมือชุดเดียวกันกับการประเมินก่อนเรียน) และแบบวัดความพึงพอใจหลังเรียน

3.3 กำหนดเกณฑ์การประเมิน ต้องผ่านร้อยละ 80 ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน และเจตคติผ่านร้อยละ 80

เกณฑ์การวัดผลประเมินผล

ด้านความรู้ (K)

วิธีการและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. การทำแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
2. สังเกตจากคำถามและการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะและการอภิปรายร่วมกัน	แบบประเมินพฤติกรรม ข้อมูลการนำเสนอ	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป
3. ตรวจสอบผลงานการสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติเรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	แบบประเมินการทำงานกลุ่ม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (A)

วิธีการและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. สังเกตความสนใจและความตั้งใจ	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป
2. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้าน ความรับผิดชอบ ความรอบคอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา	แบบประเมินพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

วิธีการและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. สังเกตขณะทำกิจกรรม	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงานตามใบกิจกรรม	แบบฝึกกิจกรรม	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
3. สังเกตพฤติกรรมการนำไปใช้ประโยชน์	แบบประเมินพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

การประเมินหลักสูตรบูรณาการโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก หน้า 373-374) เป็นผู้ประเมิน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร สำหรับผลการศึกษานำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ใช้การศึกษานำร่องแบบกลุ่มเดี่ยว (1:1) กลุ่มเล็ก (1:9) และการศึกษานำร่องภาคสนาม (1:30) โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 เป็นกลุ่มที่ใช้ศึกษานำร่อง ได้ผลดังต่อไปนี้

1. การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร

การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น ได้ผลการประเมิน ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

N = 5

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปัญหาและความจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5.00	.00	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	4.80	0.45	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	4.60	0.55	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	4.80	0.45	มากที่สุด
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	4.80	0.45	มากที่สุด
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.83	0.20	มากที่สุด
7.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1			
7.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
7.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
7.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	4.40	0.55	มากที่สุด
7.4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับการประเมิน	4.80	0.45	มากที่สุด
7.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.60	0.40	มากที่สุด

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

N = 5

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2			
8.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
8.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
8.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	5.00	0.00	มากที่สุด
8.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
เฉลี่ย	4.72	0.23	มากที่สุด
9.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3			
9.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
9.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
9.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
9.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	4.80	0.45	มากที่สุด
9.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.76	0.09	มากที่สุด
10.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4			
10.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
10.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
10.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
10.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	4.40	0.55	มาก
10.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.63	0.11	มากที่สุด

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

N = 5

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
11.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5			
11.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
11.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
11.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	5.00	0.0	มากที่สุด
11.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	4.60	0.55	มากที่สุด
11.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
เฉลี่ย	4.72	0.23	มากที่สุด
หลักสูตรทั้งฉบับมีค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบ	4.72	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการใช่วิธีประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เมื่อนำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรทั้งฉบับ ผลการศึกษา พบว่า ค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรทั้งฉบับ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.=.014) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$, S.D.=.207) และเมื่อแยกพิจารณาความสอดคล้องภายในของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พบว่า ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=.09) รองลงมา ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค ($\bar{X}=4.72$, S.D.=.23) และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร ($\bar{X}=4.72$, S.D.=.23) สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร ($\bar{X}=4.63$, S.D.=.11) และหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉนั้นคือพืชสมุนไพร ($\bar{X}=4.60$, S.D.=.40)

2. การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการประเมิน ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรบูรณาการ

เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร				
1	ระบุความจำเป็น	4.80	0.45	มากที่สุด
2	ระบุปัญหาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม	4.80	0.45	มากที่สุด
3	ความสมเหตุสมผลของความจำเป็นของหลักสูตรกับปัญหาและความต้องการของสังคม	4.80	0.45	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.80	0.30	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร				
1	มีความเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
2	มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.80	0.45	มากที่สุด
3	มีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานรองรับการกำหนดหลักการ	4.40	0.55	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.60	0.15	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร				
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรชัดเจนเข้าใจง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4	จุดมุ่งหมายส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ	4.20	0.45	มาก
	เฉลี่ย	4.70	0.11	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
4. เนื้อหาของหลักสูตร				
	หน่วยที่ 1 ฉันทิพิชสมุนไพโร			
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับพฤติกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะ กับระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ	4.40	0.55	มาก
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สนองผล การเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาใน การสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.73	0.25	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
4. เนื้อหาของหลักสูตร				
หน่วยที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค				
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจ ง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัย ของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับพฤติกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
3	สาระการเรียนรู้มีความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะ กับระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	4.40	0.55	มากที่สุด
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.77	0.15	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. เนื้อหาของหลักสูตร				
	หน่วยที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย			
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับพฤติกรรม	4.40	0.55	มาก
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจน ไม่สับสน น่าสนใจ	4.40	0.55	มาก
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สนองผล การเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.73	0.19	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. เนื้อหาของหลักสูตร				
	หน่วยที่ 4 ผลสัมฤทธิ์จากพืชสมุนไพร			
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับพฤติกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจน ไม่สับสน น่าสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สนองผล การเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.80	0.22	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. เนื้อหาของหลักสูตร				
หน่วยที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร				
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับพฤติกรรม	4.80	0.45	มากที่สุด
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เหมาะกับระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจน ไม่สับสน น่าสนใจ	4.80	0.45	มากที่สุด
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สนองผล การเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อช่วยประหยัดเวลาในการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.63	0.27	มากที่สุด
5. แนวทางการจัดการเรียนการสอน				
1	วิธีการจัดการเรียนการสอนที่นำเสนอมีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
2	เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
3	กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
4	ใบความรู้และใบงานมีความเหมาะสมในการนำไปใช้	4.80	0.45	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.80	0.11	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
6. แนวทางในการประเมินผลของหลักสูตร				
1	การประเมินเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
2	การวัดผลสัมฤทธิ์ตรงตามผลการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
3	การประเมินตรงตามหลักการพุทธิพิสัยจิตพิสัยและทักษะพิสัย เครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสมกับการประเมิน	4.80	0.45	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.73	0.43	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.73	0.06	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการใช่วิธีประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เมื่อนำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเหมาะสม ที่แยกเป็นรายด้าน คือ ด้านปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร ด้านหลักการของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอน และ ด้านแนวทางในการวัดและประเมินผล ผลการศึกษา พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D.=.06) แยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.=.30) ด้านหลักการของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=.15) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D.=.11) ด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D.=.11) และ ด้านแนวทางในการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D.=.43)

สำหรับการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเหมาะสมด้านเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5 พบว่า ทุกหน่วยการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่า ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลผลิตภัณฑจากพืชสมุนไพร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.=.19) รองลงมาได้แก่หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D.=.15) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉันทคือพืชสมุนไพรและหน่วยที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพลีลย์ มีความเหมาะสมเท่ากัน ($\bar{X} = 4.73$, S.D.=.25) และ ($\bar{X} = 4.73$, S.D.=.19) ตามลำดับ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.=.27)

3. ผลการวิเคราะห์การศึกษานำร่องหลักสูตรแบบบูรณาการ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรบูรณาการที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองศึกษานำร่อง (Pilot study) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้จริง ตลอดจนเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 ได้ผลการศึกษา ดังนี้

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการนำไปทดลองศึกษานำร่องกับนักเรียนที่กำลังศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ตำบลเทพาลัย อำเภอดงบัง จังหวัดสุพรรณบุรี เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยทำการทดลองกับกลุ่มทดลองจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) กลุ่มทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:9) กลุ่มทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (1:30)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษา ทฤษฎีแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการประเมินโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าได้หลักสูตรมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, $S.D = 0.14$) (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 387) และหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $S.D = 0.06$) (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 388)

จากนั้นได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) โดยทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน ทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน และทดลองแบบกลุ่มใหญ่ภาคสนาม (Field Testing) จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ 85.17/72.22, 85.78/77.78, 86.03/80.22 ตามลำดับ (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 3338-351) ผลการศึกษานำร่องโดยทดลองแบบกลุ่มใหญ่ภาคสนาม (Field Testing) จำนวน 30 คน ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวนนักเรียน 30 คน (การศึกษานำร่อง)

N = 30

หน่วย ที่	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนระหว่างการใช้				คะแนนจากการทดสอบ		
		หลักสูตร				หลังใช้หลักสูตร		
		คะแนน เต็ม(40)	คะแนน ที่ได้	\bar{X}	E ₁	คะแนน เต็ม	\bar{X}	E ₂
1	30	1,200	954	31.80	79.50	10	7.53	75.33
2	30	1,200	1,008	33.60	84.00	10	8.16	81.67
3	30	1,200	1,041	34.70	86.75	10	8.43	84.33
4	30	1,200	1,068	35.60	89.00	10	8.53	85.33
5	30	1,200	1,091	36.37	90.92	10	8.87	88.67
รวม		6,000	5,162	172.07	430.17	50	41.53	415.33
		รวมเฉลี่ย	1,032.40	34.41	86.03	10	8.31	83.07
		ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				30	24.03	80.22

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 หน่วย มีค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างการใช้หลักสูตร มีค่า 31.80- 36.37 คิดเป็นร้อยละ 79.50-90.92 และค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตร เท่ากับ 24.03 คิดเป็นร้อยละ 80.22 นั่นคือ หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 86.03/80.22 หากพิจารณาคะแนนระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นรายหน่วยจะเห็นว่า มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยเฉพาะหน่วยที่ 3 (90.92) ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยที่ 3 เป็นการสำรวจพิษสมุนไพรรักษาในวัดเทพาลัย นักเรียนได้เห็นพิษสมุนไพรรักษาจริงในแหล่งเรียนรู้ชุมชน ทำให้มีความสนใจใฝ่เรียนรู้มากขึ้น นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายจึงทำให้มีคะแนนระหว่างเรียนสูง ซึ่งค่า E₁ หรือ E₂ ที่คำนวณได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ มีค่าใกล้เคียงกันและเป็นไปตามเกณฑ์ค่าความคลาดเคลื่อนที่ตั้งไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 ซึ่งเป็นตัวชี้ที่จะยืนยันได้ว่า นักเรียนได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นหรือไม่ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นสุดท้าย หรืออีกนัยหนึ่งต้องประกันได้ว่านักเรียนมีความรู้จริง ไม่ใช่ทำกิจกรรมหรือทำข้อสอบและใบงานได้เพราะการเดา

ดังนั้นจึงถือได้ว่าหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปทดลองใช้ได้

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 5 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง จำนวน 17 คน โดยทั้ง 2 โรงเรียนนี้อยู่ในกลุ่มพื้นที่การศึกษาเดียวกัน และตั้งอยู่บริเวณบริเวณแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 สอนในโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่งและแหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยทำการสอนด้วยตัวเอง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการทดลองใช้หลักสูตร ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)

N = 22

หน่วย ที่	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนระหว่างการใช้ หลักสูตร				คะแนนจากการทดสอบ หลังใช้หลักสูตร		
		คะแนนเต็ม (40)	คะแนน ที่ได้	\bar{X}	E_1	คะแนน เต็ม	\bar{X}	E_2
1	22	880	730	33.18	82.95	10	8.14	83.48
2	22	880	760	34.55	86.36	10	8.55	86.67
3	22	880	773	35.14	87.84	10	8.86	87.58
4	22	880	810	36.82	92.05	10	8.95	92.88
5	22	880	828	37.64	94.09	10	9.27	94.55
รวม		4,400	3,901	177.33	443.29	50	43.77	445.16
		รวมเฉลี่ย	780.20	35.47	88.66	10	8.75	89.03
		ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				30	25.91	86.36

จากตารางที่ 4.18 พบว่า จากการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 88.66/86.36 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ คือ 80/80

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 22 คน โดยให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน แล้วดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แล้วจึงทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วทำการเปรียบเทียบตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทดสอบการแจกแจงปกติเพื่อเลือกใช้สถิติทดสอบ t-test หรือ NPar Tests (Nonparametric Test)

ผลจากการทดสอบการแจกแจงปกติของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการทดสอบการแจกแจงปกติ (Test of Normality) ด้วย Parametric Test ของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 22 คน

การทดสอบการแจกแจงปกติ Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
หลังเรียน	.167	22	.114	.926	22	.102
ก่อนเรียน	.182	22	.057	.929	22	.119

a. Lilliefors Significance Correction

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ค่า Sig ก่อนเรียน ($0.057 > 0.05$) เป็นการแจกแจงที่ปกติ ซึ่งถ้าพิจารณาจากกราฟจุดบนกราฟแล้วพบว่าไม่ค่อยเบนออกจากเส้น และ Sig หลังเรียน ($0.114 > 0.05$) เป็นการแจกแจงที่ปกติ ซึ่งถ้าพิจารณาจากกราฟจุดบนกราฟแล้วพบว่าไม่ค่อยเบนออกจากเส้น เช่นเดียวกัน (รายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 395-397)

เนื่องจากค่า Sig มากกว่า .05 ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ค่าสถิติทดสอบ t-test เป็นการทดสอบสถิติใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขั้นที่ 2 เมื่อทราบว่าเป็นการแจกแจงที่ปกติแล้ว เลือกใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples) ด้วย Paired Samples Test หาค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤต เพื่อให้ทราบค่าความมีนัยสำคัญได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คะแนน	N	\bar{X}	S.D.	t	P
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	22	14.00	1.45	41.625	.000
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	22	25.91	1.19		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ค่า p (Sig.=0.000) มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ คือ $\alpha = .05$ ดังนั้นคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 หมายความว่า นำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ที่พัฒนาขึ้นมา ใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ (95%) (รายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 398)

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

การวัดความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อต้องการสำรวจระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งความพึงพอใจเป็นส่วนหนึ่งที่บ่งบอกว่านักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น อย่างไรในแต่ละด้าน ทั้งนี้เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปพัฒนา และทำการปรับปรุงต่อไป ซึ่งแบบวัดความพึงพอใจที่นำมาใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมาแล้วและมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.82 (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 380-383) เมื่อนำแบบวัดความพึงพอใจมาใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้วรวบรวมข้อมูลที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจภายหลังการใช้

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมทางสถิติวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

N = 22

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D	ระดับของความพึงพอใจ
	ด้านสภาพแวดล้อม			
1	การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้	4.64	0.49	มากที่สุด
2	หลักสูตรบูรณาการทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น	4.73	0.46	มากที่สุด
3	สภาพของชุมชนมีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรให้นักเรียนได้ศึกษา	4.55	0.51	มากที่สุด
4	เนื้อหาที่จัดให้นักเรียนมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.68	0.48	มากที่สุด
5	เนื้อหาที่จัดให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.91	0.29	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.70	0.16	มากที่สุด

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

N = 22

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D	ระดับของ ความพึงพอใจ
	ด้านปัจจัย			
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน	4.68	0.48	มากที่สุด
7	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้สอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ของหลักสูตร	4.59	0.59	มากที่สุด
8	วิทยากรและครูผู้สอนหลักสูตรบูรณาการมีความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอน	4.77	0.43	มากที่สุด
9	เอกสารความรู้มีจำนวนเพียงพอและง่ายต่อการศึกษา	4.86	0.35	มากที่สุด
10	อัตราเวลาเรียนมีความเหมาะสม	4.95	0.21	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.77	0.15	มากที่สุด
	ด้านกระบวนการ			
11	การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการเน้นให้ นักเรียนได้ประโยชน์	4.73	0.46	มากที่สุด
12	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น	4.91	0.29	มากที่สุด
13	นักเรียนมีการวางแผนการทำงานแล้วจึง ลงมือปฏิบัติงาน	4.82	0.39	มากที่สุด
14	นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	4.64	0.49	มากที่สุด
15	นักเรียนประเมินผลงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	4.50	0.51	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.72	0.23	มากที่สุด

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

N = 22

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D	ระดับของความพึงพอใจ
	ด้านผลผลิต			
16	นักเรียนได้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.59	0.50	มากที่สุด
17	นักเรียนได้ความรู้ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.68	0.48	มากที่สุด
18	นักเรียนได้ความรู้วิธีการวางแผนและการแก้ปัญหาในการทำงาน	4.50	0.51	มากที่สุด
19	นักเรียนได้ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม	4.73	0.46	มากที่สุด
20	นักเรียนมีทักษะในการศึกษาพืชสมุนไพรได้อย่างถูกต้อง	4.91	0.29	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.68	0.17	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.72	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.21 เป็นการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่นผู้วิจัยทำการสอบถามนักเรียนภายหลังการเรียนจบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีอ่านคำถามให้นักเรียนฟังและอธิบายเพิ่มเติมหากนักเรียนไม่เข้าใจคำถาม ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72, S.D = 0.13$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ทุกด้านในระดับมากที่สุด โดยพบว่าด้านปัจจัยนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77, S.D = 0.15$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.72, S.D = 0.23$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.70, S.D = 0.16$) และ ด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68, S.D = 0.17$) (รายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 399)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ตามเกณฑ์ 80/80 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น และ 4) เพื่อศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากการเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นหลักสูตรที่ได้บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ได้แก่ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน อาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยมีสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระหลัก บรรจุลงในหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม

ในการพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง ในการทดลองใช้หลักสูตร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 5 คน และโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 17 คน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 รวม นักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการ และความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร 2) หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) แบบประเมิน หลักสูตร 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น และ 5) แบบสอบถาม ความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. ได้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอดคล้องหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เกิดจาก การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหาและอัตราเวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย และใช้ประกอบแผนการจัดการ เรียนรู้ จำนวน 15 แผน

หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้งฉบับเท่ากับ 4.73 แปลตามความหมายการประเมิน หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด และมีค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร ทั้งฉบับ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, $S.D.=.14$) ขอบเขตของเนื้อหาของหลักสูตร บูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบ่งออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้ประกอบแผนการจัดการ เรียนรู้ 15 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน)

โดยมีหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉันทพืชสมุนไพร หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลิตภัณฑ์ จากพืชสมุนไพร และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร

2. ผลการนำหลักสูตรบูรณาการไปศึกษานำร่องกับกลุ่มทดลอง (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) โดยทดลองศึกษานำร่องกับนักเรียนที่กำลังศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ตำบลเทพาลัย อำเภอดงบัง จังหวัดสุพรรณบุรี เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยทำการทดลองกับกลุ่มทดลองจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) กลุ่มทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:9) กลุ่มทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (1:30) โดยมีเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ 85.17/72.22, 85.78/77.78, 86.03/80.22 ตามลำดับ

การทดลองนำร่องกับนักเรียนกลุ่มใหญ่ (ภาคสนาม) จำนวน 30 คน โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 มีค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างการใช้หลักสูตรเท่ากับ 86.03 ซึ่งมี คะแนนอยู่ในช่วง 79.50 – 90.92 และค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ หลักสูตร เท่ากับ 24.03 คิดเป็นร้อยละ 80.22 นั่นคือ หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มี ประสิทธิภาพ อยู่ในเกณฑ์ 86.03/80.22 ซึ่งถือได้ว่าหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปทดลองใช้ต่อไปได้

3. ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 5 คน และ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง จำนวน 17 คน โดยทั้ง 2 โรงเรียนนี้อยู่ในกลุ่มพื้นที่การศึกษาเดียวกัน และตั้งอยู่บริเวณบริเวณแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 สอนในโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่งและแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่ามีประสิทธิภาพ 88.66/86.36 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

4. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ผลการวิเคราะห์พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนมีความพึงพอใจในหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ฉบับสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้ต่อไป ทั้งนี้เพราะ ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำรา การพัฒนาหลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้การประเมินผล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พร้อมทั้งดำเนิน การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แล้วนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาเป็นฐานในการร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยบรรจุสาระที่จำเป็น และสอดคล้องกับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การทำงานและนำร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน เพื่อปรับปรุง ดังนั้นผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงหรือดีมาก มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีโครงสร้างและองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรครบถ้วนทั้งนี้เป็น เพราะ

1. การสร้างหลักสูตรในครั้งนี้ ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามรูปแบบหรือทฤษฎี การวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร โดยได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากเอกสารของ นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรหลายๆท่าน นำความรู้และส่วนที่เหมาะสมมาสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ทาบา (Taba,1962 อ้างถึงใน รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 61-64) มาประยุกต์เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตร เพราะมีจุดเด่นตรงที่รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา เป็นการเริ่มต้นมาจากในชั้นเรียน และ เน้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร ได้แก่ จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา กระบวนการ เรียนการสอน และการประเมินผล ที่มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 8 ขั้นตอน คือ 1) วินิจฉัยความต้องการ ด้วยการศึกษาระดับพื้นฐานของหลักสูตรสถานศึกษา นักเรียน โรงเรียนและชุมชน พร้อมทั้ง สร้างแบบสอบถามในประเด็นของการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลการสำรวจ 2) นำข้อมูลที่ได้ จากการวิเคราะห์ผลการสำรวจมาใช้เป็นแนวทางในการปรับเพิ่มขยาย กำหนดเป็นจุดประสงค์เฉพาะ ของหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) คัดเลือกเนื้อหา สารจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เรียน และท้องถิ่น 4) นำเนื้อหา สารที่ได้คัดเลือกไว้มาจัดลำดับเนื้อหาสาระทำเป็นโครงสร้างเนื้อหาและอัตราเวลาเรียน 5) จัดลำดับ กิจกรรม 6) กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลด้วยการทดสอบประเมินผลการปฏิบัติ และ การสังเกตพฤติกรรม โดยกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และสร้างเครื่องมือประเมินผลให้ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม 8) นำหลักสูตรฉบับโครงสร้างไป ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องกับองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 10) ที่กล่าวว่า รูปแบบ ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรที่มี ประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ดีในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศตามจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนานับแต่การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็น กระบวนการที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายอย่างกว้างขวางที่สามารถพัฒนาได้ทั้งกระบวนการ นับแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล หลักสูตร และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2. ผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจะนำหลักสูตรไปทดลองใช้ผลปรากฏว่า หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้งฉบับเท่ากับ 4.73 ซึ่งสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยได้นำบุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจัง และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาสืบทอดเชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สืบทอดต่อไปอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ

ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 24-25) เริ่มจากการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 คน สอบถามปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 20 คน และสอบถามครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านสังคมด้านเศรษฐกิจด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น โดยศึกษามาจากภูมิปัญญาด้านสรรพคุณของพืชสมุนไพรรักษาโรค จากนั้นถอดองค์ความรู้ และศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์มาประมวลความรู้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฉบับร่าง มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ด้านภาษา เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาหลักสูตร แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ หลังจากนั้นนำไปศึกษานำร่องก่อนการทดลองใช้จริงกับกลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยเชิญวิทยากรที่เป็นผู้ชำนาญจากภูมิปัญญาชาวบ้าน มาช่วยสอนเกี่ยวกับเนื้อหาพืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย ร่วมกับผู้วิจัย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ให้นักเรียนศึกษาในสถานการณ์จริง สืบหาข้อมูลสมุนไพรในแหล่งเรียนรู้จริง คือ สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย มีการทำงานเป็นกลุ่ม ได้ฝึกทักษะการทำงานให้นักเรียนซึ่งสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้ (กระทรวงศึกษา. 2551: 4-5)

3. หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชุมชน แล้วนำมาจัดทำสาระต่างๆที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน และโรงเรียน เพื่อจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัว ซึ่งตรงตามแนวนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 1-3) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุง แก้ไขจุดที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้นบนฐานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยอาศัยแนวคิด วิธีการ รูปแบบ และกระบวนการ (Paradigm shift) จากกรอบแนวคิดเดิมสู่ปรัชญาแนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่ วิธีการบริหารจัดการและแนวปฏิบัติใหม่ๆ ซึ่งต้องมีความเกี่ยวเนื่องกันหลายระดับ ตลอดจนการสร้างหลักสูตรใหม่ขึ้นมา เป็นกระบวนการที่เรียกว่า “การพัฒนาหลักสูตร” ซึ่งสามารถนำไปใช้กับการพัฒนาหลักสูตรได้ทุกระดับ จะมีความแตกต่างบ้างในบางส่วนที่เป็นรายละเอียดขึ้นอยู่กับผู้เสนอแนวคิด การพัฒนาหลักสูตรแต่ละรูปแบบนั้นมีความเชื่อหรือยึดสิ่งใดเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีรัตน์ หนูพรหม (2550 : 82-139) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ประเพณีทำบุญเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนวัดเขาน้อย จำนวน 57 คนเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน แบบประเมินผลงานนักเรียน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน แบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีมากคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.33 ผลงานนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.10 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.68 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรนี้ในระดับมากทุกด้าน

4. ผลการสร้างและทดลองผลใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งสร้างจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในชั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

4.1 การสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และได้สอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสารจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและดำเนินการร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

- หลักการของหลักสูตร
- จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- โครงสร้างเนื้อหา
- อัตราเวลาเรียน
- คำอธิบายรายวิชา
- แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- สื่อและแหล่งเรียนรู้
- แนวการวัดและประเมินผล

ในการกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าว ผู้วิจัยได้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรจากนักวิชาการหลายท่านดังเช่น สำลี รักสุทธี (2544 : 10-11) ได้กล่าวว่าหลักสูตร โดยรวมจะประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้คู่มือการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับ สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545 : 35) พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตร

ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ดังนั้นการร่างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการร่างหลักสูตรบูรณาการตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้แล้วนั้น เนื้อหาสาระของหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบน่าจะสอดคล้องสัมพันธ์โดยตลอด เริ่มจากส่วนที่ใหญ่ที่สุดในหลักสูตร ได้แก่ หลักการของหลักสูตร และนำลงสู่การปฏิบัติ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวเนื่องกันสัมพันธ์กันทั้งสิ้นส่งผลให้ที่ได้จากการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรโดย ผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และมีความสอดคล้องกับเกณฑ์ที่วางไว้ สอดคล้องกับ พงมาน ชำนาญกิจ (2550 : 80-81) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตร หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 รายวิชา และ จำนวน 6 หน่วยใหญ่ 9 หน่วยย่อย ในรายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ผลการใช้หลักสูตรพบว่า (1) นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 7.89 (2) ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก (3) นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 99.91 มีความพึงพอใจต่อการเรียน รายวิชาสังคมเพื่อเสริมสร้างชีวิต : ตัวเราและสิ่งอื่น(4) ผู้ปกครองมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ อุตตรา รุ่งเรือง (2556 : 162-163) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ 2) พัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ 4) ศึกษาผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ แผนการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญา ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการจัดการศึกษามีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตร

บูรณาการ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้ผ่านแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.06/82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ มีค่าเท่ากับ 0.6644

4) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ พบว่า นักเรียนได้คะแนนระหว่างเรียนแต่ละแผนผ่านเกณฑ์การประเมินคือ ร้อยละ 80 ขึ้นไป และได้รับการพัฒนาความสามารถทางปัญญาหรือพหุปัญญาของตนเองทั้ง 8 ด้าน โดยปัญญาที่ได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกาย และการเคลื่อนไหว ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการเข้าใจตนเอง ได้รับการพัฒนามากที่สุด ร้อยละ 100 รองลงมาคือด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ร้อยละ 82.35 ด้านดนตรีร้อยละ 70.58 และด้านเข้าใจสภาพธรรมชาติ ร้อยละ 52.94

4.2 ผลการทดลองใช้หลักสูตร ดังนี้

1) ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการประเมินระหว่างเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ ทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 88.66 และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ดังนั้นหลักสูตรบูรณาการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.66/86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนที่บางเรื่องยังไม่รู้และเกิดความสนใจอยากรู้ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นหลักสูตรบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบใยแมงมุม (Webbed Model) โดยอาศัยหัวเรื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนแล้วโยงความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขภาพและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ให้ความรู้และทักษะการปฏิบัติ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ ความคิด ประสพการณ์ ความสามารถ และทักษะต่างๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการและสาระที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับ ดวงนภา จันคำ (2554 : 89-90) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รักเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่ม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รักเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรบูรณาการมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีองค์ประกอบครบถ้วนสอดคล้องกับโครงการการศึกษาพหุภาษาและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนหลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดีมาก 4) เจตคติเอกลักษณ์ไทยของนักเรียนหลังการเรียนหลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากหลักสูตร โดยครู ปรากฏหรือวิทยากรท้องถิ่น มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาและแหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน อีกทั้งกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ที่จากห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และคุ้นเคยกับสถานที่อย่างแท้จริง รวมทั้งอาจเป็นการเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เป็นแต่ในห้องเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีชีวิตชีวาและมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคลภายนอกโรงเรียนตลอดจนทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเองพร้อมกับเรียนเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของใจทิพย์ เข็วรัตน์พงษ์ (2539 : 34) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือให้นักเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว ควบคู่ไปกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ ซึ่งการเลือกใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการสอน และเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน จะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติไปยังผู้เรียน ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

จากผลการทดลองใช้หลักสูตร จะเห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนมีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติได้ในระดับดี และนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของนักเรียนและหลักสูตรได้ ทั้งนี้เพราะ

5.1 หลักสูตรเกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพราะหลักสูตรที่นำมาทดลองใช้ได้ดำเนินการวินิจฉัยความต้องการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลขั้นพื้นฐานของนักเรียนและโรงเรียน ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และศึกษาหลักสูตรการแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสำรวจความคิดเห็นในการสร้างหลักสูตร ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลของชุมชนและโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นทั้งความต้องการที่มีอยู่เดิมผสมผสานเข้ากับความต้องการใหม่แล้วสรุปเป็น

ความเห็นเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกันแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ อ่าง บัวศรี (2542: 153-159) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้องทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปรากฏชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา ครูในโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด คือนักเรียนควรได้เรียนรู้พืชสมุนไพรซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติสำคัญในท้องถิ่น และคิดว่าการเรียนรู้เรื่องพืชสมุนไพรสามารถนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องราวของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อีกทั้งควรนำเรื่องพืชสมุนไพรมาสร้างเป็นหลักสูตรบูรณาการ อำเภอคง และควรนำแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืชสมุนไพรเพื่อเป็นแบบอย่าง การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 9) ที่ได้ให้ความคิดเห็นถึงเนื้อหาที่ควรบรรจุไว้ในหลักสูตรว่า ควรเป็นเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและชุมชนนั้น

5.2 หลักสูตรบูรณาการ ต้องการให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่างๆอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามความเหมาะสมของเนื้อหา และกระบวนการในสาระวิชาต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านพุทธรพัสย์ ทักษะพิสัย และจิตพิสัยที่เป็นไปตามสภาพจริงของสังคม ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2552: 145-146) ได้สรุปไว้ว่า การบูรณาการเป็นการนำเนื้อหาสาระที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์กันให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนาธิป พรกุล (2544: 57-58) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้ในแนวนอนระหว่างหัวข้อและเนื้อหาต่างๆที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธรพัสย์ ทักษะพิสัยและจิตพิสัย

ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบบูรณาการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เป็นการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระแกนหลักและบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นอีก 7 กลุ่มสาระ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ โดยจัดให้เรียนตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดีอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และบรรลุเป้าหมายของการศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการบูรณาการ เป็น การนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงเป็นการจำเป็นนำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน

มาผสมผสานกัน การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จะเน้นองค์รวมเนื้อหา มากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นถึงการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู ถือได้ว่าเป็นความสำคัญของการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ว่า ศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เช่นเดียวกับวิถีชีวิตของคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวม การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ฝึกทักษะหลายๆ ทักษะอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะทำให้การเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การสอนหลักสูตรบูรณาการในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น ได้เน้นทักษะกระบวนการเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้ศึกษาในสถานที่จริง ในแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ให้สอดคล้องกับความต้องการเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการด้านต่างๆของผู้เรียน ซึ่งพอสรุปหลักสูตรบูรณาการที่ควรพัฒนาและนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยและติดตามผลนักเรียนที่เข้าเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการในระยะยาว เพื่อจะได้ทราบผลการเปลี่ยนแปลงในด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การแปรรูปพืชสมุนไพร ในกลุ่มโรงเรียนที่โรงเรียนสังกัดอยู่ เนื่องจากมีบริบทเดียวกันในด้านแหล่งพืชสมุนไพรชนิดเดียวกันที่สามารถนำมาใช้เพื่อบำบัดโรค เพื่อขับไล่และฆ่าแมลง และเพื่อทำปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาการค้นคว้าพืชสมุนไพรชนิดอื่นๆ ที่มีประโยชน์เพิ่มเติมขึ้นมาใช้อีก

2.3 ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสรรพคุณทางยาของพืชสมุนไพรชนิดอื่นๆ ในท้องถิ่นให้มากขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปพืชสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เพื่อสะดวกใช้และจำหน่ายในราคาถูกลงสำหรับโรงเรียนและชุมชน เพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว และสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่สอนให้คนไทยรู้จักความพอเพียงหรือเพียงพอ มีเหตุผลในการทำงาน รู้จักสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองและครอบครัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ นันทจันทร์. (2549). การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องชีวิตสัตว์
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กรมวิชาการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542**
พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กานดา จันทร์แย้ม. (2546). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. 2543. **ปฏิรูปการเรียนรู้
ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิรภา ชูช่วย. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการหน่วย “ เกาะเสือบ้านเรา ” ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเกาะเสื่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง.**
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์. (2543). **การพัฒนาหลักสูตร :** หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : อีสัน เพรส.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์อีสันเพรส.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2555). **การวิจัยหลักสูตรและการสอน.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร.** มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชวลิต ชูกำแพง และประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2549). **การพัฒนาและการจัดการหลักสูตร.**
มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- ชวาล แพร์ตกุล. (2517). **เทคนิคการเขียนข้อสอบ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ชาญชัย วงศ์สามัญ. (2543). **การวางแผนการสอน.** ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- ชาญวิทย์ กรวยทอง. (2547). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการฝึกทักษะ
การแก้โจทย์ปัญหา เรื่องจำนวนและการบวก การลบ การคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- ชีวิรัตน์ สาลีประเสริฐ. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถาน
โบราณวัตถุ อำเภออุ้มถ่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ดวงนภา จันทน์คำ. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เรื่อง รักเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัย
และพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.**

- ทิตินา แชมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แชมมณี. (2550). **รูปแบบการเรียนการจัดการเรียนรู้ : ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพมหานคร : บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2539). **เอกสารประกอบการสอน 366513 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร
- จำรง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- จำรง บัวศรี. (2531). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : เอราวิณการพิมพ์.
- ธีระชัย บุรณโชติ. (2544). "โครงการงานวิทยาศาสตร์ : การวิจัยทางวิทยาศาสตร์เบื้องต้น", **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 1**. กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด
- นวนลภา คงสุข. (2545). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องกระบวนการดำรงชีวิตของพืช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4 MAT**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิคม ชมพูหลง. (2545). **วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา และหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2541 (ฉบับปรับปรุง 2533) และหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). **การพัฒนาการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : 2020 เวิร์ลมีเดีย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (มปป.). **การแปลผลเมื่อใช้ข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า**. ภาควิชาการวิจัย และพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุญเลี้ยง หุมทอง. (2553). **การพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : แอคทีฟ พริน จำกัด.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2548). **การสอนแบบบูรณาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อ.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). **หลักสูตรการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2541). **จิตวิทยาการเรียนรู้อกับการสอน**. กรุงเทพมหานคร : กราฟิคอาร์ต.

- เผชิญู กิจระการ. (2544). **การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E₁/E₂)**
การวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 7 : 44-51 : กรกฎาคม.
- เผชิญู กิจระการ. (2542). **ดัชนีประสิทธิผล**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พจมาน ชำนาญกิจ. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และภาษาไทยระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. : เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพิรุณ เปลี่ยนเดชา. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรื่อง
ขนมจาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 2 พระยาศรีสุนทร
โวหาร (น้อย อาจารย์ยางกูร)**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). **การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชมน โสมาบุตร. (2550). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2546). **แนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็น
ศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พูลสุข บุญมี. (2555). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ตำนานกระเจียนบ้านเรา อำเภอกู่ทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. : ลพบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). **สอนเขียนแผนบูรณาการบนพื้นฐานเด็กเป็น
สำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังวานิช. (2525). **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2540). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา
พานิช. สุวีริยาสาส์น.
- ภานิดา สิทธิหาโคตร, ประสพสุข ฤทธิเดช, และณัฐพงษ์ ฉลาดแย้ม. (2557). **การพัฒนาหลักสูตร
บูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา.
วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท, 5(10), 354-364.**
- ภานิดา สิทธิหาโคตร. (2556). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม ; มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

- มนตรี วงษ์สะพาน. (2554). เอกสารประกอบการสอน วิชา 0506701 การพัฒนาหลักสูตร.
มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- มยุรี เหมโส. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาริยา เถาอินปาก. (2550). หลักสูตรและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. เลย : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย.
- เมธาวี อุดมธรรมานภาพ และคณะ. (2550). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง. (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ยุพดี พรหมทา. (2546). การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยเน้นคำถามแบบ
กว้างวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง บรรยากาศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
สามัคคีสาร.
- รุสนา สแต. (2552). ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่อง “วันอีดฟิฏรี” สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2538). เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาการเรียนการสอน.
มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). นวัตกรรมตามแนวคิด Back ward Design. มหาสารคาม ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2554). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

- วีไลรัตน์ หทย้อย. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา.** ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศิริพร จินพละ. (2547). **การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเรียนโดยโครงการวิทยาศาสตร์ ระหว่างการแบ่งกลุ่มตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกลุ่มตามความสนใจ.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). **มาตรฐานครุวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2540). **ปรัชญาเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.
- สมทรง สุวพานิช. (2549). **เอกสารการสอนรายวิชา 1025300 การพัฒนหลักสูตรและการเรียน การสอน.** มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). **การวัดผลการศึกษา.** กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สำลี รักสุทธี. (2544). **เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร.** กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- สิน พันธ์พินิจ. (2547). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ : วิจัยพัฒนา
- สุชา จันทรหอม. (2541). **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนิศา โชติกลาง. (2547). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประเภทกลุ่มแข่งขัน (TGT) เรื่องสารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนหลักสูตร.** เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- สุพัตรา ใจกล้า. (2547). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องสัตว์กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2536). **หลักการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์.

- สุพินญา คำขจร. (2550). การเปรียบเทียบผลการเรียนด้วย CIPPA กับ CIPPA ที่จัดกลุ่มแบบ TAI ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2549). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เน้นการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ หิรัญยกานต์ และคณะ. (2540). พจนานุกรมศัพท์ทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไอ. คิว. บัค เซนเตอร์.
- หทัยรัตน์ หนูพรหม. (2550). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ประเพณีทำบุญเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อนงค์ ราชศรี. (2554). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องการนวดแผนไทย กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านป่าผาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อุดม คำชาติ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านผาสุกอำเภอ สูงเม่น จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุตตรา รุ่งเรือง (2556). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทุมพร จามรمان. (2535). หลักสูตรวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. เอกสารการสอนชุดการพัฒนาแบบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Adamson, Karen.(2009). “The Impact of an Intregarated Math and Science Curriculum on Thirf Grade Students’ Measurement Achievement,” **Dissertation Abstracts International**. 69 (12) : 4664-A ; June.
- Andrews, P.W. 1997. “Effects of an Integrated Reading and Music Instruction Approach on Fifth – Grade Students’ Reading Achievement, Reading Attitude, MusicAchievement, and Music Attitude.” **Dissertation Abtracts**. (AAC 9729987).
- Bennett, Raiph M. (2009). **Teacher participation in Curriculum Development: a history of the idea and practice 1890-1940**. June 28.

- Bloom, B. S. (1982). **Human Characteristics and School Learning**. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.
- Eysenck, H. J., W. Arnold and Meili. (1972). **Encyclopedia of Psychology Vol 1**. London : Herder and Herder.
- Ford, D. Michale. (2000). "A Study of the Effects of implementation of MultipleIntelligences Techniques and Integrated thematic Instruction on Seven- Grade Students," **Dissertation Abstracts International**. 61(10) :1728- A ; November.
- Gagne', R., L. Briggs and W. Wager. (1992). **Principles of Instructional Design**. 4th ed. Fort Worth, TX : HBJ College Publishers.
- GonZalez-Pienda, J. A., J. C. Nunez and S. GonZalez-Pumariega. (2002). **A Structural Equation Model of Parental Involvement, Motivation and Aptitudinal Characteristics, and Achievememt : Strutural Equation Modeling**. New Jersey : s.n.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York : McGraw -Hill.
- Harnischfeger, A., and D. E. Wiley. (1978) "Conceptual Issues in Model of School; Learning," **Journal of Curriculum Studies**. 10 : 215-231.
- Laster, M. T. 1996. "The Development of student Writing in Middle School (Integrated Curriculum)." **Dissertation Abstracts**. Gorge Mason university. In UMI. 1997. UMI -ProQuest Direct. (AAC 9701002).
- Mulin, Johnnie-Danne Sardella. (2002) "A Case Study of First-Year Teachers Integrating Technology into Curriculum Instruction and Assessment," **Dissertation Abstracts International**. 62 (8) : 2731-A ; February.
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace and World, Inc.
- Walberg, J. H. (1990). "Psychological Model of Educational Performance : A Theoretical Synthesis if Constructs," **In the Theoretical and Conceptual of Instructinal Design**. New York: Nichols Publishing Co.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1	รศ.ดร.จำลอง อรุณเลิศอารีย์	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ สังกัด คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2	ผศ.ดร.นพรัตน์ พบลาก	ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัด คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร
3	อ.ดร.นิวัฒน์ สาระขันธุ์	ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัด คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
4	นางสาวประทุมวัน ดอมไธสง	ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6
5	นายศิลป์ประสิทธิ์ กรวยสวัสดิ์	ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ เชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัด โรงเรียนบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ที่ ศธ 04067.047/109

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

21 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.จำลอง อรุณเลิศอารีย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ

เรื่อง พิชสมุนไพรมะเขือเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ด้วยนางรัชนิกร ณะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ได้จัดทำการวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พิชสมุนไพรมะเขือเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำกรวิจัยดังกล่าว ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยดังกล่าว โปรดให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือวิจัยถูกต้องเหมาะสมสำหรับการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/110

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

21 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.นพรัตน์ พบลาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ

เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ด้วยนางรัชนิกรณ ณะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ได้จัดทำกรวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำกรวิจัยดังกล่าว ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยดังกล่าว โปรดให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือวิจัยถูกต้องเหมาะสมสำหรับการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/111

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

21 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อ.ดร.นิวัฒน์ สาระขันธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ

เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ด้วยนางรัชนิกรณัฏฐ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ได้จัดทำกรวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำกรวิจัยดังกล่าว ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยดังกล่าว โปรดให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือวิจัยถูกต้องเหมาะสมสำหรับใช้ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรยงค์ คุรุกิจำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/112

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

21 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวประทุมวัน คอมโงสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ

เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ด้วยนางรัชนิกร ณะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ได้จัดทำกรวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำกรวิจัยดังกล่าว ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยดังกล่าว โปรดให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือวิจัยถูกต้องเหมาะสมสำหรับการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ ครูกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/113

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

21 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายศิลปประสิทธิ์ กรวยสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ

เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาท้องถื่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ด้วยนางรัชนิกรณัฏฐ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ได้จัดทำกรวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาท้องถื่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำกรวิจัยดังกล่าว ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยดังกล่าว โปรดให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เครื่องมือวิจัยถูกต้องเหมาะสมสำหรับใช้ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รายชื่อครู ประกอบด้วย

1. นางฤทัยทิพย์ พันธุ์เสนีย์
2. นางระวีวรรณ พวงสมบัติ
3. นางรำไพ พันธสูตร
4. นางจิราพร มอมขุนทด
5. นางระพีพรรณ ราชตราชู

2. รายชื่อกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. นายนำโชค มะโนแก้ว
2. นางละม่อม ช่างพะเนาวิ
3. นายเรรัมย์ พิรักษา
4. นายพิสุทธิ พร้อมจะบก
5. นางละออ นอสูงเนิน

3. รายชื่อผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย

1. นางอารีย์ พิรักษา ผู้ปกครอง
2. นางสมหมาย มะโนแก้ว
3. นางกาญจนา ศรีนอก
4. นางวาสนา พิรักษา
5. นางรำไพ ปุยนอก
6. นางอุษา เคล้ากลาง
7. นายสวัสดิ์ ไพรแดน
8. นายอนันต์ สنداเถร
9. นางประกอบ คำสุข

4. รายชื่อศึกษานิเทศก์ ได้แก่

1. ประทุมวัน ดอมไธสง

ที่ ศธ 04067.047/118

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการ
เรียน นางฤทัยทิพย์ พันธุ์เสนีย์
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชณีภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ
(มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและ
มีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำ
หลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น.
ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรยงค์ คุรุกิจจําจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/119

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นางระวีวรรณ พวงสมบัติ
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ หนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสุมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/120

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นางรำไพ พันธสุตร
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/121

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางจิราพร มอมขุนทด

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ ครูกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/122

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นางระพีพรรณ ราชตราชู
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/123

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นายนำโชค มะโนบัว
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรยงค์ ครูกิจกำจร)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ
โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/124

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางละม่อม ช่างพะเนาวิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาท้องอืด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/125

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นายเรวัช พิทักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรม์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงศ์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/126

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นายพิสุทธิ พร้อมจะบก
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/127

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางละออ นอสูงเนิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/128

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นางอารีย์ พิรัชชา ผู้ปกครอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/129

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางสมหมาย มะโนบัว

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/130

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางกาญจนา ศรีนอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/131

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นางวาสนา พิทักษ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรม์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ
โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/132

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางรำไพ ปุยนอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรม์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/133

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางอุษา เกล็กกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/134

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นายสวัสดิ์ ไปรแดน
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ ครูกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/135

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น
เรียน นายอนันต์ สุนดาเร
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรยงค์ คุรุกิจกำจร)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ
โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/136

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางประกอบ คำสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/137

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

17 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการระดมความคิดเห็น

เรียน นางสาวประทุมวัน ดอมไธสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ด้วย นางรัชนิภรณ์ ณะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) กำลังทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการดังกล่าว โดยมีกำหนดการประชุม ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2556 เวลา 08.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร
- หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
- แบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ
- ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนา
 หลักสูตรบูรณาการเรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ผู้ปกครองนักเรียน)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความต้องการและความคิดเห็น ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร มาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือนักเรียนให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองนักเรียน

ส่วนที่ 2 ความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในการศึกษาเรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง ให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างแต่ละข้อของแบบสอบถาม

1. เพศ
2. อายุ ปี

ส่วนที่ 2 ความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้ผู้ปกครองนักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูล
ไปวางแผนพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมต่อไป
โดยให้ผู้ปกครองนักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงใน () ตรงกับความเป็นจริงและความต้องการ

1. ผู้ปกครองเคยรับประทานพืชสมุนไพร หรือไม่

() เคย () ไม่เคย

2. พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการ ได้หรือไม่

() ได้

เพราะ

.....

() ไม่ได้

เพราะ

.....

3. ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร หรือไม่ เพราะอะไร

() ต้องการ

เพราะ

.....

() ไม่ต้องการ

เพราะ

.....

.....

4. พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้หรือไม่

() ได้

เพราะ

.....

.....

() ไม่ได้

เพราะ

.....

.....

5. เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น ที่ต้องการให้บรรจุลงในหลักสูตรบูรณาการ
ควรรักษาในเรื่องใดได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพืชสมุนไพร

() พืชสมุนไพรใกล้ตัว

() คุณค่าของพืชสมุนไพร

() การแปรรูปสมุนไพร

() อื่นๆ ระบุ

6. ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้เรียนเกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในด้านใด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

() เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

() เพื่อให้บุตรหลานรู้คุณค่าของพืชสมุนไพร

() เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

() อื่นๆ ระบุ

7. ผู้ปกครองต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในท้องถิ่น โดยวิธีใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เชิญวิทยากรหรือปราชญ์ภูมิปัญญาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร มาให้ความรู้
- นำนักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร
- อื่นๆ ระบุ

8. ผู้ปกครองต้องการให้มีการวัดผลประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

ในท้องถิ่น อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การปฏิบัติจริง
- การทดสอบ
- การตรวจผลงาน
- การสอบถาม
- การสัมภาษณ์
- การสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
- แฟ้มสะสมงาน
- นักเรียนประเมินตนเอง
- ผู้ปกครองและเพื่อนเป็นผู้ร่วมประเมิน

แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการศึกษา)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และปราชญ์ภูมิปัญญา มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ซึ่งความรู้นี้จะเกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระโดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระหลัก ข้อมูลที่ได้จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ความต้องการให้โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น คือ พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย / ลงใน () เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อาชีพ

() รัฐบาล

() เกษตรกร

() ค้าขาย

() รับจ้าง

() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 ความต้องการและความคิดเห็นให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

คำชี้แจง

1. ให้ท่านอ่านข้อความในช่องรายการ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างขวามือที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ต้องการมาก

คะแนน 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ต้องการน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

2. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง
พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตร การเรียนการสอนในปัจจุบัน					
2	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการเรียน การสอนในปัจจุบัน					
3	หลักสูตรบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรใน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน					
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และรักท้องถิ่น					
5	หลักสูตรบูรณาการเน้นพัฒนากระบวนการคิดเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักชุมชนตามสภาพจริง					
6	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นสามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในด้านการเป็น วิทยากรและสื่อการเรียนรู้					

ข้อที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
7	การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นทำให้นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น					
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและหวงแหน และเห็นความสำคัญของพืชสมุนไพรในท้องถิ่น					
9	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น					
10	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลักสูตรบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้					

ส่วน 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

**แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอน
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (สำหรับครูผู้สอน)**

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนซึ่งความรู้นี้จะเกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อีก 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นการบูรณาการความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับความต้องการของ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ความต้องการให้มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มาเชื่อมโยงกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้

() ภาษาไทย

() คณิตศาสตร์

() วิทยาศาสตร์

() สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

() สุขศึกษาและพลศึกษา

() ศิลปะ

() การงานอาชีพและเทคโนโลยี

() ภาษาต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 ความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาท้องถื่น

คำชี้แจง

1. ให้ท่านอ่านข้อความในช่องรายการ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างขวามือ
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยการพิจารณาดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ต้องการมาก

คะแนน 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ต้องการน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

2. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง
พิชสมุนไพรรักษาท้องถื่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจะต้องมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์ สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถื่น					
2	หลักสูตรบูรณาการจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับ แหล่งเรียนรู้ ในท้องถื่นโดยเฉพาะเจาะจง					
3	หลักสูตรบูรณาการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กร ท้องถื่นเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยการร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถื่น					
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิด การพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
5	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนา กระบวนการคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถื่นและการนำ ภูมิปัญญาท้องถื่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					

ข้อที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
6	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่มของผู้เรียน					
7	หลักสูตรบูรณาการเป็นการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันจะทำให้ให้นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด					
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการที่ทำให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก รัก ห่วงแหนและภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น					
9	ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น					
10	แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้					

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญและความจำเป็น

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับการศึกษาที่ได้พระราชทานไว้ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2523 ความว่า “...วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นคืออย่างไร กล่าวโดยรวบยอดก็คือ การทำให้บุคคลมีปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอ ทั้งในส่วนตัว ความรู้ ส่วนความคิด วินิจฉัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทน และความสามารถในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้ได้จริงๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขความเจริญมั่นคง และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย...” การที่จะนำทรัพยากรมนุษย์ไปสู่ตรงจุดนี้ได้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่เรียกว่า “การศึกษา” ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่อารมณ์ชีวิตในสังคม หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตนและประกอบอาชีพ การงานร่วมกับมนุษย์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาตามความหมายนี้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการอบรมบ่มนิสัย การกล่อมเกลาทางสังคม การเตรียมตัวเพื่อให้บุคคลมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต จึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้าง สะสมพลังของชาติ ชาติใดมี “ทุนทางสังคม” จะแข็งแกร่ง มีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใด มีปริมาณมากแค่ไหน ย่อมขึ้นกับคุณภาพของระบบการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยความมุ่งหมายที่กล่าวมาจำเป็นต้องอาศัยหลักการจัดการศึกษา/แนวการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันเพื่อก้าวไปสู่สังคมที่เข้มแข็งเปี่ยมไปด้วยประชากรที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการศึกษาของประเทศ

ปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายประการ และได้เสนอประเด็นที่เน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มีลักษณะเป็นการปฏิรูปการศึกษา โดยกล่าวถึง ความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประเด็นที่กฎหมายระบุนี้ถือว่าครอบคลุมสาระเนื้อหาที่จำเป็นในการจัดการศึกษามากอยู่แล้ว และผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษามีภาระในการขยายความหรือลงรายละเอียดภาคปฏิบัติเพื่อนำไปดำเนินการให้เกิดผล โดยผ่านการจัดทำหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับเพราะเป็นโครงร่างกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นแนวทางในการให้การศึกษานี้ให้วิชาความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การปลูกฝังเจตคติ และค่านิยม การสร้างความเจริญเติบโตความสมบูรณ์ทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนด ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้ชัดเจน ถูกต้อง เพื่อสามารถนำความรู้เรื่องเหล่านี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยที่หลักสูตรเป็นผลผลิตของสังคมในแต่ละช่วงระยะเวลาและการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม โดยที่การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) การเปลี่ยนแปลง ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และ 2) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เช่น พัฒนาการของความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ หรือการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ดังนั้นหลักสูตรเป็นเสมือนแผนการเดินทางและตารางที่ยืดหยุ่นได้ และขึ้นอยู่กับบริบทสังคมของประเทศนั้นๆ ซึ่งจากที่กล่าวมาถือว่าเป็นหลักการสำคัญของหลักสูตรบูรณาการซึ่งก็คือการจัดการศึกษาที่ใช้หลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของสถานศึกษานั้นๆ

หลักสูตรบูรณาการปรากฏความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 27 ความว่า “กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษา ต่อ ให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

และเมื่อวิเคราะห์หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วจะพบว่าส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรบูรณาการมีดังนี้

ในมาตรา 29 “กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน”

ในมาตรา 23 “กำหนดจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เน้นความสำคัญของความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ เรื่องเกี่ยวกับชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และทักษะในการประกอบอาชีพ”

นั่นหมายความว่าสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า **“หลักสูตรบูรณาการ”** ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น

“สวนสมุนไพร่วัดเทพาลัย” เป็นสวนสมุนไพร่ในท้องถิ่นตั้งอยู่ที่วัดเทพาลัย ตำบลเทพาลัย อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จำนวนพื้นที่ 10 ไร่ โดยมีการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร่ทั้งเพื่อการอุปโภคและบริโภค มีการเพาะพันธุ์ขยายพันธุ์และแจกจ่ายพันธุ์สมุนไพร่ มีสถานที่พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร่เพื่อการค้าและแจกจ่าย รวมตลอดถึงมีการบริการให้ความรู้เรื่องสมุนไพร่ผ่านการอบรมและบริการห้องสมุดแก่สมาชิกในท้องถิ่นอีกด้วย โดยผ่านการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมระหว่างภาคีในชุมชน ซึ่งได้แก่ วัด หน่วยงานราชการและเอกชน โรงเรียน และประชาชนในท้องถิ่น

จึงกล่าวได้ว่าการดำเนินงานสวนสมุนไพร่ในท้องถิ่นถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแห่งการพึ่งตนเองด้านสมุนไพร่ที่เป็นการสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นภูมิปัญญาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในระบบนิเวศน์ท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเกี่ยวกับสมุนไพร่ในท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร่ในท้องถิ่นของตน ซึ่งนอกจากจะเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วยังส่งเสริมให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

หลักการ

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรบูรณาการฉบับนี้ไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ใช้สาระท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้คือ “พืชสมุนไพรในท้องถิ่น” เป็นแกนการสอน โดยนำสาระการเรียนรู้ตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เข้ามาผนวกในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามสาระแกนหลักของหลักสูตรนี้จะเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมีการเชื่อมโยงกับสาระอื่น
2. เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นจากผลการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้สมุนไพรในวัดเทพาลัยเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้เรื่องสมุนไพรในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร
3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทักษะที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสมุนไพรในท้องถิ่น และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม
4. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาที่สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่งและคนดี จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้แก่นักเรียนดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับสมุนไพรในท้องถิ่น
2. นักเรียนมีทักษะในการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรในท้องถิ่น
3. นักเรียนนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม
4. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีจากการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ความผูกพันต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองอันก่อให้เกิดการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ต่อไป
6. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

การจัดทำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิชิตมนุไพรในท้องถิ่น มุ่งพัฒนานักเรียนให้
มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
 - ตัวชี้วัด
 - 1.1 เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ
 - 1.2 ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย
 - 1.3 ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
 - 1.4 เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
 - ตัวชี้วัด
 - 2.1 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งกาย และวาจา ใจ
 - 2.2 ประพฤติตรงตามเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้ง กาย วาจา ใจ
3. มีวินัย
 - ตัวชี้วัด
 - 3.1 ประพฤติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
4. ใฝ่เรียนรู้
 - ตัวชี้วัด
 - 4.1 ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.2 แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
5. อยู่อย่างพอเพียง
 - ตัวชี้วัด
 - 5.1 ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
 - 5.2 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
 - ตัวชี้วัด
 - 6.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน

6.2 ทำงานด้วยเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย

7. รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

- 7.1 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทยและมีความกตัญญู กตเวทิต์
- 7.2 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

8. มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด

- 8.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
- 8.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกเป็น 8 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรบูรณาการเรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นำเนื้อหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งก็คือ พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เป็นฐานในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูสามารถที่จะนำกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เข้ามาผนวกในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนได้ อย่างไรก็ตามสาระแกนหลักของหลักสูตรบูรณาการนี้จะเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ดังนี้

1. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพราะมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยทักษะทางภาษา เช่น การเขียนข้อความในใบงานและการนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับพืชสมุนไพร
2. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในเรื่องการวาดภาพพืชสมุนไพร และป้ายนิทรรศการให้ชุมชนเข้าถึงความรู้ ความสำคัญและประโยชน์ของพืชสมุนไพร

3. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในการจัดการการทำงาน เป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องาน
4. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในการให้ความสำคัญและประโยชน์ของการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในการรักษาสุขภาพอนามัย
5. เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในการระบุตัวอักษร เสียง ตัวอักษร ที่เป็นคำศัพท์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 แสดงไว้ได้ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ จำนวน 67 มาตรฐาน ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาระดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่าง มีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง ความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 6 สาระดังนี้

สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้
จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและ
ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่างๆ และใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.4 เข้าใจระบบจำนวนและนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้

สาระที่ 2 การวัด

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัด และคาดคะเนขนาดของสิ่ง
ที่ต้องการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด

สาระที่ 3 เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

มาตรฐาน ค 3.2 ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ
(spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหา

สาระที่ 4 พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และ
ฟังก์ชัน

มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิง
คณิตศาสตร์ (mathematical model) อื่นๆ แทนสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและ
นำไปใช้แก้ปัญหา

สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

มาตรฐาน ค 5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นใน
การคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจ
และแก้ปัญหา

สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 8 สาระดังนี้

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจจุดพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศและโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้าง และแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยา มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง และมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 เข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซีและเอกภพ การปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะ และผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ การสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศ และทรัพยากรธรรมชาติด้านการเกษตรและการสื่อสาร มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

5 สาระดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬา

สากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 3 สาระดังนี้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าของนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ สากล

7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 4 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ กระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และ ทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้ เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการ สืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงาน อาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย 4 สาระดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูด และการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา และตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้

- **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม
- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝัง ค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก
- **เศรษฐกิจศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- **ประวัติศาสตร์** เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปล และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย
- ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

- ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้

- ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น และประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
- เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ	◆ พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย
	2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➤ สรุปรูปพุทธประวัติ ◆ ประสูติ <ul style="list-style-type: none"> ○ เหตุการณ์หลังประสูติ ○ แรกนาขวัญ ○ การศึกษา ○ การอภิเษกสมรส ○ เทวทูต 4 ○ การออกผนวช
	3. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	◆ สามเณรราहुล ◆ วรุณชาดก ◆ วานรินทชาดก ◆ สมเด็จพระญาณสังวร (ศุข ใก่เถื่อน) ◆ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)
	4. บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรม	➤ พระรัตนตรัย ◆ ศรัทธา

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	<p>โอวาท 3 ในพระพุทศาสนา หรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด</p>	<p>➤ โอวาท 3</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ไม่ทำชั่ว <ul style="list-style-type: none"> ○ เบญจศีล ◆ ทำความดี <ul style="list-style-type: none"> ○ เบญจธรรม ○ หิริ-โอตตปปะ ○ สังคหวัตถุ 4 ○ ขรവാสธรรม 4 ○ กตัญญูกตเวทิต่อครู อาจารย์ และโรงเรียน ○ มงคล 38 <ul style="list-style-type: none"> - กตัญญู - สงเคราะห์ญาติพี่น้อง ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) <p>➤ พุทธศาสนสุภาษิต</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ นิमित्त สาธูรปานัน กตญญู กตเวทิตา ความกตัญญู กตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี ◆ พรหมาติ มาตาปิตโร มารดาบิดาเป็นพรหมของบุตร
	<p>5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคล ในครอบครัวและในโรงเรียน ตามหลัก ศาสนา</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ตัวอย่างการทำความดีของตนเอง และบุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน (ตามสาระในข้อ 4)
	<p>6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แม่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุท- ศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทาง ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแม่เมตตา ◆ รู้ความหมายและประโยชน์ของสติและสมาธิ ◆ ฝึกสมาธิเบื้องต้น ◆ ฝึกสติเบื้องต้นด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวย่างมีสติ ◆ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		การคิด การถาม และการเขียน
	7. บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่นๆ	<p>➤ ชื่อศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ พระพุทธศาสนา <ul style="list-style-type: none"> ○ ศาสดา : พระพุทธเจ้า ○ คัมภีร์ : พระไตรปิฎก ◆ ศาสนาอิสลาม <ul style="list-style-type: none"> ○ ศาสดา : มุฮัมมัด ○ คัมภีร์ : อัลกุรอาน ◆ คริสต์ศาสนา <ul style="list-style-type: none"> ○ ศาสดา : พระเยซู ○ คัมภีร์ : ไบเบิล ◆ ศาสนาฮินดู <ul style="list-style-type: none"> ○ ศาสดา : ไม่มีศาสดา ○ คัมภีร์ : พระเวท พราหมณะ อุปนิษัท อารันยกะ
	2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สรุปรูปพุทธประวัติ (ทบทวน) ◆ ตรัสรู้ ◆ ประกาศธรรม ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ○ โปรดชฎิล ○ โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ○ พระอัครสาวก ○ แสดงโอวาทปาฏิโมกข์

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ <ul style="list-style-type: none"> ◆ การพนมมือ ◆ การไหว้ ◆ การกราบ ◆ การนั่ง ◆ การยืน การเดิน
	2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรม ที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา ◆ ระเบียบพิธีการบูชาพระรัตนตรัย ◆ การทำบุญตักบาตร
	2. อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิถีชีวิตของพระภิกษุ ◆ บทบาทของพระภิกษุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การแสดงธรรม ปาฐกถาธรรม การประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง ◆ การเข้าพบพระภิกษุ ◆ การแสดงความเคารพ การประนมมือ การไหว้ การกราบ การเคารพพระรัตนตรัย การฟังเจริญพระพุทธมนต์ การฟังสวดพระอภิธรรม การฟังพระธรรมเทศนา
	3. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อเพื่อนตามหลักพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
4. จัดพิธีกรรม และปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การจัดโต๊ะหมู่บูชา แบบ หมู่ 4 หมู่ 5 หมู่ 7 หมู่ 9 ◆ การจัดรูปเทียน การจัดเครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา 	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	5. อธิบายประวัติ ความสำคัญ และ ปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา ที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด ได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ คำอาราธนาต่างๆ ◆ ประวัติและความสำคัญของวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ ◆ ระเบียบพิธี พิธีเวียนเทียน การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ
	1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเป็นลูกที่ดี ตามหลักทศเปื้องหน้า ในทศ 6
	2. มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การต้อนรับ (ปฏิสันถาร) ◆ มารยาทของผู้เป็นแขก ◆ ฝึกปฏิบัติระเบียบพิธี ปฏิบัติต่อพระภิกษุ การยืน การให้ที่นั่ง การเดินสวน การสนทนา การรับสิ่งของ ◆ การแต่งกายไปวัด การแต่งกายไปงานมงคล งานอวมงคล
	3. วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การทำบุญตักบาตร ◆ การถวายภัตตาหารสิ่งของที่ควรถวาย และสิ่งของต้องห้ามสำหรับพระภิกษุ ◆ การถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน ◆ การถวายผ้าอาบน้ำฝน ◆ การจัดเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน ◆ การกรวดน้ำ ◆ การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า
	4. อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ หลักธรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา ◆ วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ ◆ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		ในวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ
	5. อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธีพิธีกรรม ตาม แนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน	◆ ศาสนพิธี/พิธีกรรม แนวปฏิบัติของศาสนาอื่นๆ

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	◆ ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ
	2. ปฏิบัติตนตนตามมารยาทไทย	◆ มารยาทไทย เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การทักทาย การรับประทาน
	3. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ	◆ การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม ในเรื่อง ความคิด ความเชื่อ ความสามารถและการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่ ต่างต่าง กัน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - บุคคลย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล - การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมตามความ เชื่อของบุคคล - บุคคลย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน - ไม่พูดหรือแสดงอาการดูถูกรังเกียจผู้อื่น ในเรื่องของรูปร่างหน้าตา สีผม สีผิว ที่แตกต่างกัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สิทธิส่วนบุคคล เช่น <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิแสดงความคิดเห็น - สิทธิเสรีภาพในร่างกาย - สิทธิในทรัพย์สิน

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	◆ ความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน
	2. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน	◆ ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น ดินสอและกระดาษที่ผลิตจากไม้ รวมทั้งเครื่องจักรและแรงงานการผลิต ◆ ผลของการใช้ทรัพยากรในการผลิตที่หลากหลายที่มีต่อราคา คุณค่าและประโยชน์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		ของสินค้าและบริการ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม
	2. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การประกอบอาชีพของครอบครัว ◆ การแสวงหารายได้ที่สุจริตและเหมาะสม ◆ รายได้และรายจ่ายในภาพรวมของครอบครัว ◆ รายได้และรายจ่ายของตนเอง
	3. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอย่างง่าย ◆ รายการของรายรับที่เป็นรายได้ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ◆ รายการของรายจ่ายที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม
	4. สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่มาของรายได้ที่สุจริต ◆ การใช้จ่ายที่เหมาะสม ◆ ผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้ ◆ การออมและผลดีของการออม ◆ การนำเงินที่เหลือมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือสาธารณกุศล

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ◆ ลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยไม่ใช้เงิน รวมทั้ง การแบ่งปัน การช่วยเหลือ ◆ ลักษณะการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยการใช้เงิน
	2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ผู้ชาย	<p>ผู้ชาย ผู้ผลิตและผู้บริโภคพอสังเขป</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ทำให้สังคมสงบสุข และประเทศมั่นคง

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	<ul style="list-style-type: none"> ◆ คำที่แสดงช่วงเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เช่น วันนี้ เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ เดือนนี้ เดือนหน้า เดือนก่อน ◆ วันสำคัญที่ปรากฏในปฏิทินที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในอดีตและปัจจุบัน ◆ ใช้คำบอกช่วงเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต แสดงเหตุการณ์ได้
	2. ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีการสืบค้นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว โดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพถ่าย ◆ สุนัขบัตร ทะเบียนบ้าน ◆ ใช้คำที่บอกช่วงเวลาแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตตนเอง ◆ ใช้เส้นเวลา (Time Line) ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีการสืบค้นข้อมูลอย่างง่าย ๆ เช่น การสอบถามพ่อแม่ ผู้รู้ ◆ วิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ การแต่งกาย การสื่อสาร ประเพณีในชุมชนจากอดีต ถึงปัจจุบัน ◆ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน
	2. อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนในชุมชนทางด้านต่างๆ ◆ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ บุคคลในท้องถิ่นที่ให้คุณประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และความมั่นคงของท้องถิ่น และประเทศชาติ ในอดีตที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง ◆ ผลงานของบุคคลในท้องถิ่นที่น่าภาคภูมิใจ
	2. ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ตัวอย่างของวัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น การทำความเคารพ อาหารไทย ภาษาไทย ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ ◆ คุณค่าของวัฒนธรรม และประเพณีไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<p>ที่มีต่อสังคมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่นของนักเรียน

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. ระบุสิ่งต่างๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน	◆ สิ่งต่างๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน
	2. ระบุตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย	◆ ตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ อากาศ ทะเล
	3. อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์	◆ ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฤดูกาลต่างๆ

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด
การสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ในการประกอบอาชีพ ◆ คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น สิ่งปลูกสร้างเพื่อการดำรงชีพ
	2. แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปและที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ◆ ประเภททรัพยากรธรรมชาติ <ul style="list-style-type: none"> - ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ - ใช้แล้วไม่หมด เช่น บรรยากาศ น้ำ - ใช้แล้วมีการเกิดขึ้นมาทดแทนหรือรักษาไว้ได้ เช่น ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า - วิธีใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
	3. อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	◆ ความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์
	4. มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ◆ การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

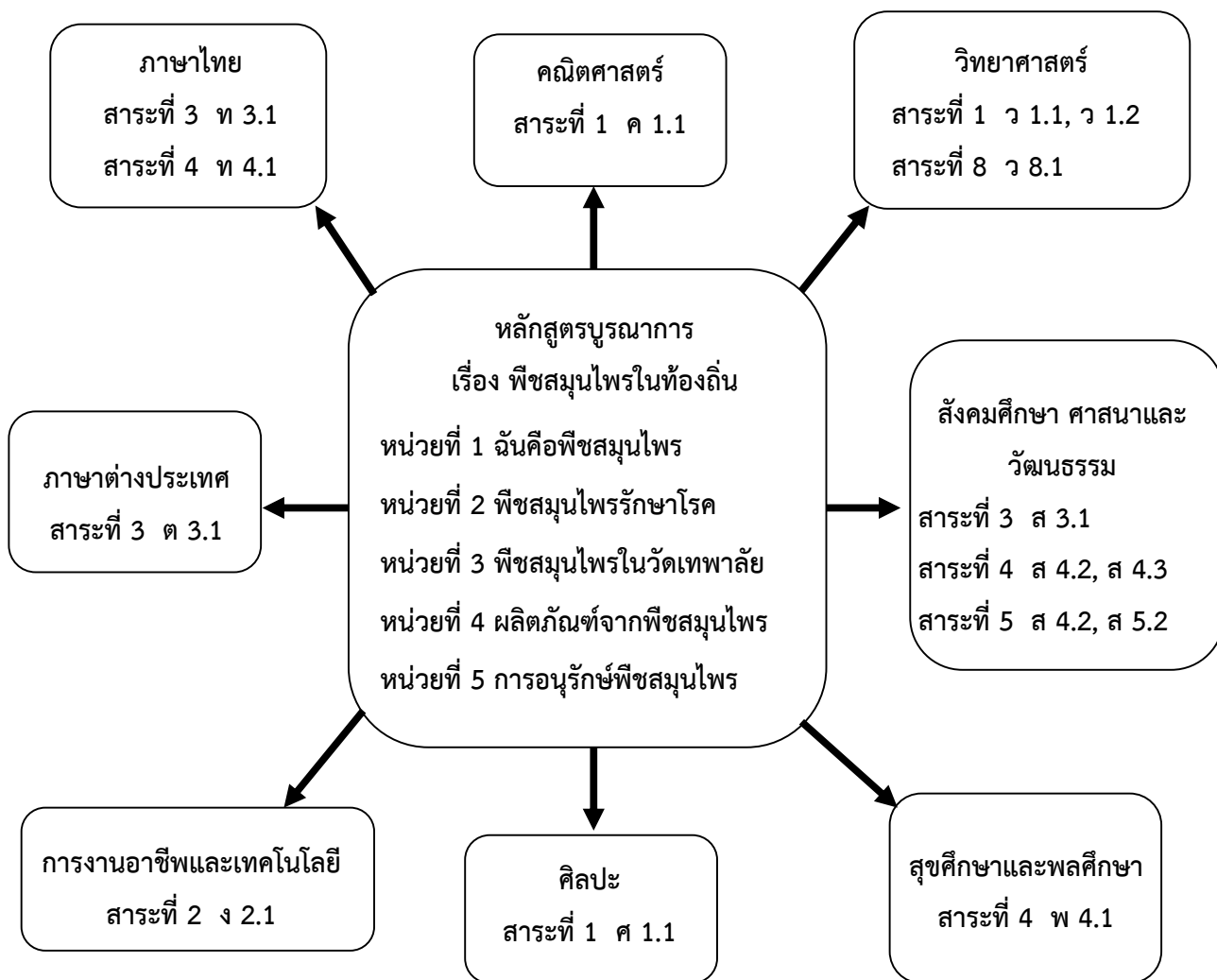
โครงสร้างเนื้อหาและอัตราเวลาเรียน

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นชุดกิจกรรมที่ได้พัฒนาขึ้น โดยปรับเนื้อหาโครงสร้างให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ที่เน้นกระบวนการสร้างสรรค์และบูรณาการความรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระอื่นๆอีก 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

โดยกำหนดเวลาเรียนทั้งหมด 18 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	อัตราเวลาเรียน (ชั่วโมง)
แบบทดสอบก่อนเรียน	-	-
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉันทอ์พืชสมุนไพร	แผน 1 เรื่องราวพืชสมุนไพร แผน 2 ลักษณะของพืชสมุนไพร แผน 3 พืชสมุนไพรใกล้ตัว	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค	แผน 4 ประโยชน์ทั่วไปของพืชสมุนไพร แผน 5 ประเภทของพืชสมุนไพร แผน 6 สรรพคุณของพืชสมุนไพร	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาถัย	แผน 7 ประวัติความเป็นมาของวัดเทพาถัย แผน 8 สำรวจพืชสมุนไพรในวัดเทพาถัย แผน 9 พืชสมุนไพรที่พบในวัดเทพาถัย	4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร	แผน 10 คุณภาพของพืชสมุนไพร แผน 11 การแปรสภาพพืชสมุนไพร แผน 12 ผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร	แผน 13 การปลูกและบำรุงรักษา แผน 14 อนาคตพืชสมุนไพรในท้องถิ่น แผน 15 กิจกรรมการอนุรักษ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	3
แบบทดสอบหลังเรียน	-	1
รวม		18

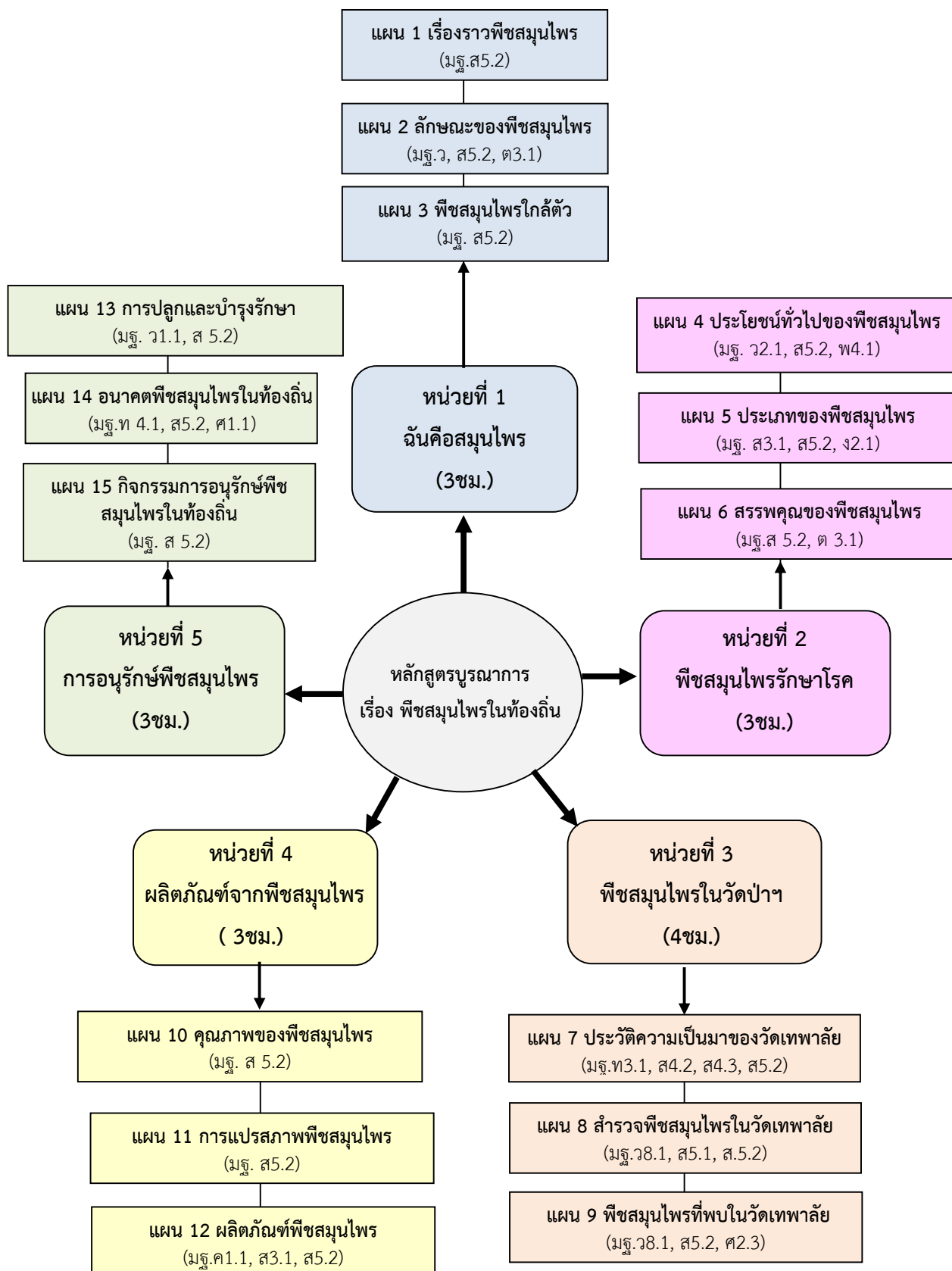
การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง “พืชสมุนไพรในท้องถิ่น” กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หลักสูตรบูรณาการ และ แผนการจัดการเรียนรู้	กลุ่มสาระการเรียนรู้																				
	ภาษาไทย		คณิตศาสตร์			วิทยาศาสตร์				สังคมศึกษา					สุขศึกษา		ศิลปะ		การงานฯ		ต่างประเทศ
	ท	ท	ค	ว	ว	ว	ส	ส	ส	ส	ส	ส	ส	ส	พ	ศ	ง	ต			
	3.1	4.1	1.1	1.1	1.2	8.1	3.1	4.2	4.3	5.1	5.2	4.1	1.1	2.1	3.1						
2/4	2/3	2/2	2/2	2/1	2/1	2/7	2/8	2/1	2/2	2/1	2/1	2/2	2/4	2/4	2/3	2/4	2/1	2/1			
หน่วยที่ 1 ฉันทิคือพืชสมุนไพร																					
แผนที่ 1 เรื่องราวพืชสมุนไพร												✓									
แผนที่ 2 ลักษณะของพืชสมุนไพร					✓								✓						✓		
แผนที่ 3 พืชสมุนไพรใกล้ตัว												✓									
หน่วยที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค																					
แผนที่ 4 ประโยชน์ทั่วไปของพืชสมุนไพร					✓							✓		✓							
แผนที่ 5 ประเภทของพืชสมุนไพร								✓				✓					✓				
แผนที่ 6 สรรพคุณของพืชสมุนไพร												✓							✓		
หน่วยที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพลี																					
แผนที่ 7 ประวัติความเป็นมาของวัดเทพลี	✓								✓	✓		✓									
แผนที่ 8 สำนวนพืชสมุนไพรในวัด						✓	✓				✓	✓									
แผนที่ 9 พืชสมุนไพรที่พบในวัดเทพลี					✓	✓	✓					✓			✓						
หน่วยที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร																					
แผนที่ 10 คุณภาพของพืชสมุนไพร												✓									
แผนที่ 11 การแปรรูปพืชสมุนไพร												✓									
แผนที่ 12 ผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพร			✓					✓				✓									
หน่วยที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร																					
แผนที่ 13 การปลูกและบำรุงรักษา				✓								✓									
แผนที่ 14 อนาคตพืชสมุนไพรในท้องถิ่น		✓	✓										✓			✓					
แผนที่ 15 กิจกรรมการอนุรักษ์พืชสมุนไพรในท้องถิ่น												✓	✓								

แผนผังหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง “พืชสมุนไพรในท้องถิ่น”
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม รหัสวิชา ส12201

คำอธิบายหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยได้บูรณาการเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยหลักสูตรบูรณาการนี้จะเพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้ยความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม และทักษะกระบวนการที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรบูรณาการ

นอกจากนั้นผู้สอนได้จัดทำนวัตกรรมขึ้นเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มี 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การอนุรักษ์พืชสมุนไพร

ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผน รวมเวลา 18 ชั่วโมง

แนวการจัดการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้ ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงสภาพปัญหาความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้
2. การจัดตารางเรียน ครูสามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสมตามเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้ง
3. การจัดการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสภาพจริง มีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง และทักษะของการทำงานร่วมกัน
4. การจัดการเรียนรู้สามารถใช้ภาษาถิ่นได้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนอย่างลึกซึ้งและตรงประเด็น
5. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เน้นความประหยัด มีอยู่ในท้องถิ่นและมีความปลอดภัยในการใช้งาน

6. ควรเชิญวิทยากรหรือผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีความชำนาญเรื่องสมุนไพรมาสาธิตให้ความรู้และนำนักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งจะเป็นผลดีให้นักเรียนรู้สึกสนใจจากการได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้นักเรียน
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิจารณ์และประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน
8. ครูควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความอดทน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นในการสอนแต่ละครั้ง
9. ควรมีการจัดแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง
10. ทางโรงเรียนควรต้องมีการประสานกับชุมชนเพื่อที่จะขอความร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนรู้ในเรื่องนี้ให้กับนักเรียน ขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็ควรปรับตารางสอนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถออกไปศึกษาในแหล่งการเรียนรู้ได้
11. โรงเรียนและชุมชนควรได้ร่วมกันติดตามผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลการทดลองมาปรับปรุงการเรียนการสอน และร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลที่ได้มาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร

แหล่งการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น นักเรียนและครูสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านด้านพืชสมุนไพร
2. แหล่งเรียนรู้พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย
3. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ สวนสมุนไพรวัดเทพาลัย ตำบลเทพาลัย อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา
4. แหล่งวิทยากรต่างๆ เช่น ห้องสมุด
5. สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เอกสารตำรา แผ่นพับ วารสาร หนังสือพิมพ์
6. สื่อเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์

แนวการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน ที่ครอบคลุมด้านความรู้/ทักษะกระบวนการ/คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม โดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน

1.1 ทดสอบก่อนเรียน เป็นการประเมินผลความรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนซึ่งจะนำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการเปรียบเทียบผลการเรียน ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม การเรียน การวางแผนจัดการเรียนรู้

1.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

2. การประเมินผลระหว่างเรียน

2.1 การประเมินผลปฏิบัติ เป็นการประเมินที่ใช้แนวทางการประเมินให้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยเลือกวิธีการประเมินที่หลากหลายตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับกิจกรรม ที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นรายบุคคล/กลุ่ม และประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ แบบสังเกตพฤติกรรม

2.3 กำหนดเกณฑ์การประเมิน ต้องมีการปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลา เรียนและต้องปฏิบัติผ่านไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3. การประเมินผลหลังเรียน

3.1 ทดสอบหลังเรียน เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่ได้เรียนจบแล้ว เพื่อ ตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผล การประเมินก่อนเรียนแล้วทำให้ทราบถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้

3.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน(ใช้เครื่องมือชุดเดียวกันกับ การประเมินก่อนเรียน) และแบบวัดความพึงพอใจหลังเรียน

3.3 กำหนดเกณฑ์การประเมิน ต้องผ่านร้อยละ 80 ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน และเจตคติผ่านร้อยละ 80

เกณฑ์การวัดผลประเมินผล

ด้านความรู้ (K)

วิธีการและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. การทำแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
2. สังเกตจากคำถามและการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะและการอภิปรายร่วมกัน	แบบประเมินพฤติกรรม ข้อมูลการนำเสนอ	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ เฉลี่ย 2 ขึ้นไป
3. ตรวจสอบผลงานการสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติเรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	แบบประเมินการทำงานกลุ่ม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ เฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (A)

วิธีการและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. สังเกตความสนใจและความตั้งใจ	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ เฉลี่ย 2 ขึ้นไป
2. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้าน ความรับผิดชอบ ความรอบคอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา	แบบประเมินพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ เฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

วิธีการและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. สังเกตขณะทำกิจกรรม	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ เฉลี่ย 2 ขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงานตามใบกิจกรรม	แบบฝึกกิจกรรม	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
3. สังเกตพฤติกรรมการนำไปใช้ประโยชน์	แบบประเมินพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพ เฉลี่ย 2 ขึ้นไป

โครงสร้างและเวลาเรียน
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้	เวลาเรียน	
แบบทดสอบก่อนเรียน	1	ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ฉันทิอพืชสมุนไพร	3	ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค	3	ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย	4	ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร	3	ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร	3	ชั่วโมง
แบบทดสอบหลังเรียน	1	ชั่วโมง
รวม	18	ชั่วโมง

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

วัน เวลา	08.30 - 09.30	9.30 - 10.30	10.30 - 11.30	11.30 - 12.30	12.30 - 13.30	13.30 - 14.30	14.30 - 15.30
	จันทร์				พักกลางวัน		
อังคาร							
พุธ							พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น
พฤหัสบดี							พืชสมุนไพร ในท้องถิ่น
ศุกร์							

* หมายเหตุ วันพุธที่ 4 ธันวาคม 2556 เรียนเวลา 14.30 - 16.30 น.

กำหนดการจัดการเรียนรู้
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
1	6 พ.ย. 2556		แบบทดสอบก่อนเรียน	1
2	7 พ.ย. 2556	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	1
3	13 พ.ย. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	1
4	14 พ.ย. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	1
5	20 พ.ย. 2556	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	1
6	21 พ.ย. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	1
7	27 พ.ย. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	1
8	28 พ.ย. 2556	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	1
9	4 ธ.ค. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	2
10	11 ธ.ค. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9	1
11	12 ธ.ค. 2556	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10	1
12	18 ธ.ค. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11	1
13	19 ธ.ค. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12	1
14	25 ธ.ค. 2556	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13	1
15	26 ธ.ค. 2556		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14	1
16	8 ม.ค. 2557		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15	1
17	9 ม.ค. 2557		แบบทดสอบหลังเรียน	1
รวม 17 ครั้ง			แผนการจัดการเรียนรู้ 15 แผน	18

แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ
เรื่อง พิษณุพนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้ เป็นการประเมินความสอดคล้องทั้งหมดของโครงสร้างหลักสูตร ขอให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาว่าส่วนประกอบต่างๆ ของโครงสร้างหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด คือ

1. ความสอดคล้องระหว่างปัญหาและความจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้
3. ความสอดคล้องภายในของแต่ละหน่วยการเรียนการสอนคือ
 - 3.1 ความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้
 - 3.2 ความสอดคล้องระหว่างสาระการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้
 - 3.3 ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อประกอบการเรียนรู้
 - 3.4 ความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้กับการประเมินผล
 - 3.5 ความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าสิ่งที่ประเมิน
นั้นมีความสอดคล้องเพียงใด

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1. ปัญหาและความจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1			
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2			
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3			
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4			
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5			
7.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3)			
7.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้			
7.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้			
7.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้			
7.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน			
7.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้			
8.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6)			
8.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้			
8.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้			
8.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้			
8.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน			
8.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
9.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-9)			
9.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้			
9.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้			
9.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้			
9.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน			
9.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้			
10.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10-12)			
10.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้			
10.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้			
10.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้			
10.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน			
10.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้			
11.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13-15)			
11.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้			
11.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้			
11.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้			
11.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน			
11.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่าง หลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**

.....

คำชี้แจง

แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เนื้อหาในการประเมิน คือ องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร
2. หลักการของหลักสูตร
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
4. เนื้อหาของหลักสูตร
 - 4.1 หน่วยที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
 - 4.2 หน่วยที่ 2 เรื่อง พืชสมุนไพรรักษาโรค
 - 4.3 หน่วยที่ 3 เรื่อง พืชสมุนไพรในวัดเทพาถัย
 - 4.4 หน่วยที่ 4 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร
 - 4.5 หน่วยที่ 5 เรื่อง การอนุรักษ์พืชสมุนไพร
5. แนวทางการดำเนินการ
6. แนวดำเนินการในการนำหลักสูตรไปใช้
7. การวัดและประเมินผลหลักสูตร

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	มากที่สุด	หมายความว่า	รายการประเมินนั้นๆ มีความเหมาะสมมากที่สุด หรือมีความสำคัญหรือจำเป็นที่สุด
4	มาก	หมายความว่า	รายการประเมินนั้นๆ มีความเหมาะสมมาก
3	ปานกลาง	หมายความว่า	รายการประเมินนั้นๆ มีความเหมาะสมปานกลางพอใช้ได้
2	น้อย	หมายความว่า	รายการประเมินนั้นๆ มีความเหมาะสมไม่เพียงพอสมควรปรับปรุง
1	น้อยที่สุด	หมายความว่า	รายการประเมินนั้นๆ ไม่มีความเหมาะสม ต้องได้รับการปรับปรุง

แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและเขียน
ข้อเสนอแนะลงในช่องที่เว้นไว้ตามรายการประเมินแต่ละรายการ

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร							
1	ระบุความจำเป็น						
2	ระบุปัญหาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม						
3	ความสมเหตุสมผลของความจำเป็นของหลักสูตรกับปัญหาและความต้องการของสังคม						
2. หลักการของหลักสูตร							
1	มีความเหมาะสม						
2	มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ						
3	มีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานรองรับการกำหนดหลักการ						
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร							
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรชัดเจนเข้าใจง่าย						
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง						
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน						
4	จุดมุ่งหมายส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก และ ด้านการปฏิบัติ						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
4. เนื้อหาของหลักสูตร							
	หน่วยที่ 1 ฉันทิโกพีชสมุนไพโร						
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม						
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ						
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน						
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
4. เนื้อหาของหลักสูตร							
	หน่วยที่ 2 พิษสมุนไพรรักษาโรค						
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม						
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ						
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน						
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
4. เนื้อหาของหลักสูตร							
	หน่วยที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย						
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม						
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ						
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน						
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
4. เนื้อหาของหลักสูตร							
	หน่วยที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร						
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม						
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ						
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน						
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
4. เนื้อหาของหลักสูตร							
	หน่วยที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร						
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย						
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม						
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ						
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน						
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม						

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		5	4	3	2	1	
1	วิธีการจัดการเรียนการสอนที่นำเสนอ มีความเหมาะสม						
2	เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน						
3	กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเหมาะสม						
4	คู่มือครูและใบความรู้มีความเหมาะสม ในการนำไปใช้						
5. แนวทางในการประเมินผลของหลักสูตร							
1	การประเมินเหมาะสมกับสาระ การเรียนรู้						
2	การวัดผลสัมฤทธิ์ตรงตามผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง						
3	การประเมินตรงตามหลักการพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย เครื่องมือมี คุณภาพเหมาะสมกับการประเมิน						

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือสมุนไพร

เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เรื่องราวพืชสมุนไพร

เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของพืชสมุนไพรได้
2. นักเรียนสามารถบอกแหล่งที่มาของสมุนไพรและพืชสมุนไพรได้
3. นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบ ประหยัด ซื่อสัตย์
4. นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นของตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

มาตรฐานการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ ป 2/1

สาระสำคัญ

สมุนไพร หมายถึง “ยาที่ได้จากส่วนของพืช สัตว์ และแร่ธาตุ” สมุนไพรที่สำคัญส่วนใหญ่ ได้จากพืช หรือที่เรียกว่า พืชสมุนไพร ซึ่งหมายถึง “พืชที่ใช้ทำเป็นเครื่องยา” โดยที่พรรณไม้บางชนิด สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำมาใช้ในการทำยาสมุนไพรในการรักษาสุขภาพ อนามัย และบรรเทาอาการเจ็บป่วยของร่างกาย เรื่องสมุนไพรนั้นมีความสำคัญมาก ดังนั้น เมื่อนำเอามาใช้ประโยชน์จะต้องมีความรู้และความเข้าใจเสมอ

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของพืชสมุนไพร
2. แหล่งที่มาของสมุนไพร และพืชสมุนไพร

ทักษะกระบวนการ

1. กระบวนการคิด
2. กระบวนการกลุ่ม
3. กระบวนการมีส่วนร่วม
4. กระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. ใฝ่เรียนรู้
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1
2. ครูถามนักเรียน “หากเราป่วย เราจะทำอย่างไร” นักเรียนอาจจะตอบพร้อมกันว่า “ไปหาหมอ” ครูถามต่อไปว่า “แล้วในสมัยก่อน รุ่งตายาย ป่วย นักเรียนคิดว่า ท่านจะไปหาหมอหรือไม่ หรือมีวิธีใดที่จะบรรเทาความเจ็บป่วยนั้นได้”
3. นักเรียนร่วมกันคิดทบทวนคำตอบอีกครั้ง โดยมีครูรวบรวมประเด็น ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มละ 5-6 คน และนำนักเรียนเข้าสู่เนื้อหา และความหมายในพจนานุกรมของคำว่า “สมุนไพร” โดยให้นักเรียนร่วมกันระดมความคิดว่า “เมื่อนึกถึงสมุนไพร นึกถึงอะไร”
2. นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเห็นพร้อมนำเสนอหน้าชั้น โดยมีครูคอยจดคำสำคัญ จากนั้นก็ร่วมกันสรุปนิยาม ความหมายในพจนานุกรมของคำว่า “สมุนไพร”

3. ครูแจกใบความรู้ ซึ่งอธิบายความหมายของสมุนไพรร่วมกับบรรยายเพิ่มเติมถึงแหล่งที่มาของสมุนไพรร และนำนักเรียนเข้าสู่เนื้อหาที่สืกลง เกี่ยวกับ พืชสมุนไพรร

4. ครูแจกใบงาน ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อเป็นการทบทวน พร้อมร่วมกันเฉลยคำตอบ

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากการเรียนรู้ในครั้งนี้ โดยประเด็นหลักอยู่ที่ความหมายของสมุนไพรร และแหล่งที่มาของพืชสมุนไพรร

2. นักเรียนแต่ละคนพิจารณาว่าหัวข้อที่เรียนในวันนี้มีข้อสงสัยหรือไม่ อย่างไร ถ้ามีครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ

3. นักเรียนสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือแบบเรียน ห้องสมุด และอินเทอร์เน็ตและสรุปความรู้ลงในสมุด

4. นักเรียนกลับไปสืบค้นเกี่ยวกับลักษณะของพืชสมุนไพรร เพื่อมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้นในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน (ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1)
2. พจนานุกรมกรม
3. ใบความรู้ เรื่อง เรื่องราวพืชสมุนไพรร
4. ใบงาน เรื่อง เรื่องราวพืชสมุนไพรร

การวัดผลประเมินผล

ด้านความรู้ (K)

วิธีวัดและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. การทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
2. สังเกตจากคำถามและการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะและการอภิปรายร่วมกัน	แบบประเมินพฤติกรรมข้อมูลการนำเสนอ	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป
3. ตรวจสอบผลงานการสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติ	แบบประเมินการทำงานกลุ่ม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (A)

วิธีวัดและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. สังเกตความสนใจและความตั้งใจ	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป
2. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ความรอบคอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา	แบบประเมินพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

วิธีวัดและการประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัด
1. สังเกตขณะทำกิจกรรม	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป
2. ตรวจสอบงานตามใบงาน	แบบฝึกกิจกรรม	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
3. สังเกตพฤติกรรมการนำไปใช้ประโยชน์	แบบประเมินพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์คุณภาพเฉลี่ย 2 ขึ้นไป

การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

การประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน 3 คำนี้มีความสัมพันธ์กัน แตกต่างกันในระยะเวลาและจุดประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินก่อนเรียน

1.1 ก่อนเรียนแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยจัดเนื้อหาเรื่องเดียวกันหรือสัมพันธ์กันไว้ในหน่วยเดียวกัน การประเมินก่อนเรียนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องหรือหน่วยนั้น ซึ่งทั้งนักเรียนและครูสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยนั้นได้อย่างเหมาะสม

1.2 ก่อนเรียนแต่ละแผนจัดการเรียนรู้คือ การประเมินก่อนเรียนแต่ละครั้ง ในหนึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีสาระที่จะเรียนรู้แยกย่อยสำหรับการสอนมากกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้ประจำหน่วย

2. การประเมินระหว่างเรียน

จุดประสงค์ของการประเมินระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของนักเรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของนักเรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การประเมินระหว่างเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักเรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา และผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนานักเรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่แตกย่อยมาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน

3. การประเมินหลังเรียน

จุดประสงค์ของการประเมินหลังเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของนักเรียน โดยเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียน การประเมินหลังเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการประเมินหลังเรียนมีจุดประสงค์หลักคือใช้ในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การประเมินผลหลังเรียนอาจจะเป็นข้อมูลก่อนการเรียนในระดับต่อไป จึงเป็นประโยชน์ทั้งนักเรียนและครู สามารถนำข้อมูลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน

แนวทางการประเมินผล

ลำดับ	สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1	ความรู้ ความเข้าใจ (K)	- ตรวจใบงาน - ตรวจแบบทดสอบ	- ใบงาน - แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
		- การตอบคำถาม - การแสดงความคิดเห็น - การอภิปราย	- แบบประเมิน พฤติกรรม - ข้อมูลการนำเสนอ	เกณฑ์การประเมิน รูบริกส์ (Rubrics Scoring)
		การสนทนาเกี่ยวกับ กิจกรรมที่ปฏิบัติ	- แบบประเมิน การทำงานกลุ่ม	
2	ทักษะกระบวนการ (P) - การวางแผนงาน - การเตรียม - การปฏิบัติ - ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ - กระบวนการทำงาน - ทักษะในการทำงาน - ผลงาน - การจัดเก็บ สิ่งของเครื่องใช้	- การสังเกต พฤติกรรม การเรียน การทำงานกลุ่ม การสื่อสาร	- แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบบันทึกผล หลังการสอน - แบบสะท้อนผล จากผู้บริหาร	เกณฑ์การประเมิน ให้คะแนนแบบ รูบริกส์ (Rubrics Scoring)
3	คุณธรรมจริยธรรม (A) - ความสนใจ - การคิดวิเคราะห์ - ความซื่อสัตย์ ประหยัด - ความร่วมมือ - ความตั้งใจและ ความสนใจใฝ่รู้ - ความรับผิดชอบ - ตรงเวลาและใช้เวลา อย่างคุ้มค่า - ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	- สังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - สังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม - สังเกตพฤติกรรม การสื่อสาร	- แบบสังเกต พฤติกรรม รายบุคคล - แบบสังเกต พฤติกรรม การทำงานกลุ่ม - แบบสังเกต พฤติกรรม การสื่อสาร	เกณฑ์การประเมิน ให้คะแนนแบบ รูบริกส์ (Rubrics Scoring)

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
(การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)

1. เกณฑ์การประเมิน

1.1 เกณฑ์การให้คะแนนใบงาน

ใบงานที่ 1 - 2

ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้คะแนน Scoring Rubrics มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
ความสนใจ	ให้ความสนใจ อภิปราย ชักถาม ข้อสงสัยตลอดเวลา	ให้ความสนใจ อภิปราย ชักถามข้อสงสัย 1 - 2 ครั้ง	ไม่สนใจ หลับ รบกวนสมาธิเพื่อน ตลอดเวลา
การคิดวิเคราะห์	อภิปราย ชักถาม หาคำตอบ ตลอดเวลา	อภิปราย ชักถาม หาคำตอบ 1- 2 ครั้ง	ไม่รู้เรื่อง
ความซื่อสัตย์ ประหยัด	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ เป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ ถูกต้อง ทำตามสัญญา ที่ให้ไว้กับเพื่อนและครู	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ เป็นจริงไม่ครบทุกครั้ง	ไม่ให้ข้อมูลที่ ถูกต้องและไม่ให้ ตามความเป็นจริง
ความร่วมมือ	ทุกคนมีความตั้งใจ มีความร่วมมือ มีส่วน ร่วมเป็นอย่างดี	ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ	ไม่ให้ความร่วมมือ

ระดับเกณฑ์ประเมิน Scoring Rubrics

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ ดี (คะแนน 10 - 12)

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ (คะแนน 7 - 9)

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง (คะแนน 4 - 6)

แบบบันทึกผลการประเมินพฤติกรรม

คำชี้แจง ครูให้คะแนนตามระดับพฤติกรรมที่สังเกตได้ลงในช่องคะแนนแต่ละด้าน

ระดับ 3 ดี ระดับ 2 พอใช้ ระดับ 1 ปรับปรุง

ที่.	ชื่อ นร..	หัวข้อประเมินพฤติกรรมรายด้าน												รวม (12)	สรุป		
		ความสนใจ			การวิเคราะห์			ความซื่อสัตย์ ประหยัด			ความร่วมมือ				ผ่าน	ไม่ผ่าน	
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1				
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	
18																	
19																	
20																	
21																	
22																	
นักเรียน 22 คน																	
เฉลี่ย																	
ระดับคุณภาพ														ดี			

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรม (ต่อ)
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
(การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)

2. เกณฑ์การประเมิน

2.1 เกณฑ์การให้คะแนนใบงาน

ใบงานที่ 1 - 2

ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้คะแนน Scoring Rubrics มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
ความตั้งใจและความสนใจใฝ่รู้	สนใจร่วมกิจกรรมไม่ปล่อยงานคั่งค้าง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ	สนใจร่วมกิจกรรมไม่ปล่อยงานคั่งค้าง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เป็นบางครั้ง	ร่วมกิจกรรมน้อยมาก
ความรับผิดชอบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และมีความพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง	ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และมีความพยายามแก้ปัญหา	ทำงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก
ตรงเวลาและใช้เวลาอย่างคุ้มค่า	ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถตรงเวลาและใช้เวลาอย่างคุ้มค่ามีความเหมาะสมมาก	ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถน้อยมาก
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน มีความคิดเห็นแปลกใหม่	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นบางส่วน	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อยมาก

ระดับเกณฑ์ประเมิน Scoring Rubrics

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ ดี (คะแนน 10 - 12)

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ (คะแนน 7 - 9)

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง (คะแนน 4 - 6)

แบบสังเกตพฤติกรรม (ต่อ)

คำชี้แจง ครูให้คะแนนตามระดับพฤติกรรมที่สังเกตได้ลงในช่องคะแนนแต่ละด้าน

ระดับ 3 ดี ระดับ 2 พอใช้ ระดับ 1 ปรับปรุง

ร.ท.	ชื่อ นร.	หัวข้อประเมินพฤติกรรมรายด้าน												รวม (12)	สรุป		
		ความตั้งใจและความ สนใจใฝ่รู้			ความรับผิดชอบ			ตรงเวลาและใช้เวลา อย่างคุ้มค่า			ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				ผ่าน	ไม่ผ่าน	
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1				
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	
18																	
19																	
20																	
21																	
22																	
นักเรียน 22 คน																	
เฉลี่ย																	
ระดับคุณภาพ													ดี				

เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน/พฤติกรรมกลุ่ม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
(การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน (คะแนนเต็ม)
ชั้นวางแผนการทำงาน 1. กำหนดวิธีการ/วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน 2. การแบ่งงานรับผิดชอบ 3. การประเมินผลการทำงาน	ดำเนินการวางแผนได้ตามรายการที่กำหนด กำหนด ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)
ชั้นเตรียม 1. เตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ในการปฏิบัติ 1.1 ถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ 2. เตรียมสถานที่สำหรับปฏิบัติ 2.1 ขนาดพื้นที่เหมาะสม 2.2 สะดวกในการปฏิบัติงาน	เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่สำหรับปฏิบัติ ได้ตามรายการ ข้อละ 1 คะแนน ที่กำหนด (3 คะแนน)
ชั้นปฏิบัติ 1. การเลือกวัสดุในการปฏิบัติมีคุณภาพ การเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ที่สะอาด และมีปริมาณเพียงพอ 2. ปฏิบัติการตามขั้นตอนการทำงานที่ได้วางแผน และมีการประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน 3. มีการปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ	ปฏิบัติตามรายการที่สังเกต ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน (คะแนนเต็ม)
ลักษณะนิสัยในการทำงาน <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสนใจ ตั้งใจทำงาน สนุกกับการทำงาน 2. ทำงานเองโดยไม่ต้องรอคำสั่ง และแสวงหาวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพ 3. พอใจกับผลงานที่ตนเองทำ 	แสดงลักษณะตามรายการสังเกตเป็นปกติ นิสัย ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรับผิดชอบ 2. มีความขยัน/อดทน 3. ตรงต่อเวลา 	แสดงความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นปกตินิสัย ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)
กระบวนการทำงานกลุ่ม <ol style="list-style-type: none"> 1. มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ 2. เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี 3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 	กระบวนการทำงานที่แสดงออก ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)
ทักษะในการทำงานกลุ่ม <ol style="list-style-type: none"> 1. การอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น 2. การสรุป การประเมินและการเสนอผลงาน 3. การปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะ 	แสดงทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)
ผลงาน <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสวยงาม 2. มีความถูกต้อง 3. มีรายละเอียดครบตามคำสั่ง 	ลักษณะงานตามรายการ ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)
การจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ <ol style="list-style-type: none"> 1. เก็บสถานที่สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย 2. ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้ถูกระเบียบ 3. เก็บสิ่งของเข้าที่เป็นระเบียบ 	จัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ตามที่ได้สังเกต สะอาด ถูกวิธี ข้อละ 1 คะแนน (3 คะแนน)

**แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน/พฤติกรรมกลุ่ม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือพืชสมุนไพร
(การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)**

ลำดับที่	รายการประเมิน (คะแนนเต็ม)										ผลการประเมิน	
	การวางแผนการทำงาน (3 คะแนน)	การเตรียมงาน (3 คะแนน)	การปฏิบัติงาน (3 คะแนน)	ลักษณะนิสัยในการทำงาน (3 คะแนน)	การทำงานร่วมกับผู้อื่น (3 คะแนน)	กระบวนการทำงานกลุ่ม (3 คะแนน)	ทักษะการทำงานกลุ่ม (3 คะแนน)	ผลงาน (3 คะแนน)	การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ (3 คะแนน)	รวม (27 คะแนน)	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												

เกณฑ์การตัดสิน คะแนนรวมตั้งแต่ 22 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินด้านความรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทิโกพิชสมุนไพโร
(การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)

เกณฑ์การให้คะแนนจากใบงาน

ใบงานที่ 1 (5 คะแนน)

1. เขียนถูกต้องตรงตามเนื้อหา
2. ตอบตรงประเด็นครบถ้วนตามคำถาม
3. การลำดับเนื้อเรื่อง
4. การใช้ภาษาอักขระ(การเขียนสะกด) สำนวนภาษาสละสลวย
5. ความสะอาดอ่านง่าย

ทำได้ถูกต้องครบถ้วนทั้ง 5 ประเด็นได้ 5 คะแนน บกพร่องประเด็นใดประเด็นหนึ่งถูกตัดคะแนนไปประเด็นละ 1 คะแนน

ใบงานที่ 2 (5 คะแนน)

1. เขียนถูกต้องตรงตามเนื้อหา
2. ตอบตรงประเด็นครบถ้วนตามคำถาม
3. การลำดับเนื้อเรื่อง
4. การใช้ภาษาอักขระ(การเขียนสะกด) สำนวนภาษาสละสลวย
5. ความสะอาดอ่านง่าย

ทำได้ถูกต้องครบถ้วนทั้ง 5 ประเด็นได้ 5 คะแนน บกพร่องประเด็นใดประเด็นหนึ่งถูกตัดคะแนนไปประเด็นละ 1 คะแนน

รวม 2 ใบงาน จำนวน 10 คะแนน

คะแนนใบงาน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เรื่องราวพืชสมุนไพร

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ใบงาน ที่ 1 (5)	ใบงาน ที่ 2 (5)	คะแนน รวม (10)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				

ผลการประเมินแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ฉันทคือสมุนไพรร

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ก่อนเรียน (10)	หลังเรียน (10)	หมายเหตุ
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

.....

บันทึกหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

บันทึกผลหลังการสอน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

อุปสรรคและปัญหาที่พบ

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ผู้บันทึก.....
(.....)

.....
.....

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1. สมุนไพร คืออะไร

- ก. ยาที่ได้จากส่วนของพืชซึ่งยังไม่ได้แปรสภาพ
- ข. ยาที่ได้จากส่วนของแร่ธาตุที่แปรสภาพแล้ว
- ค. ยาที่ได้จากส่วนของพืช สัตว์ และแร่ธาตุ

2. สวนสมุนไพรวัดเทพาลัยตั้งอยู่ที่จังหวัดใด

- ก. นครนายก
- ข. นครปฐม
- ค. นครราชสีมา

3. วัดเทพาลัยเดิมมีชื่อว่าอย่างไร

- ก. วัดป่าไร่
- ข. วัดป่าเทพาลัย
- ค. วัดป่านภาลัย

4. วัดเทพาลัยได้รับการคัดเลือกให้เป็นวัดที่มีผลงานดีเด่นด้านสมุนไพรเมื่อปี พ.ศ. ไต

- ก. พ.ศ. 2551
- ข. พ.ศ. 2552
- ค. พ.ศ. 2553

5. คลอโรฟิลล์ มีสีอะไร

- ก. สีน้ำตาล
- ข. สีเหลือง
- ค. สีเขียว

6. พืชสมุนไพรแบ่งได้กี่ประเภท
- ก. 2 ประเภท
 - ข. 4 ประเภท
 - ค. 6 ประเภท
7. ข้อใดหมายถึงประโยชน์จากสมุนไพรในด้านเศรษฐกิจ
- ก. ใช้รักษาโรคได้
 - ข. ใช้ปรุงอาหาร
 - ค. เอาไปขายเพื่อเป็นรายได้
8. ข้อใดคือประโยชน์ของพืชสมุนไพร
- ก. ใช้เป็นยาฆ่าแมลง ป้องกันกำจัดศัตรูพืช
 - ข. ปลูกประดับบ้านเรือนเพื่อความสวยงาม
 - ค. ถูกทุกข้อ
9. ปัจจุบันคนนิยมใช้พืชสมุนไพรกันมาก เพราะเหตุใด
- ก. ราคาถูก ไม่แพง
 - ข. หาง่ายในท้องถิ่น
 - ค. ถูกทุกข้อ
10. “สมุนไพร” ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษในข้อใด
- ก. Herb
 - ข. Aloe
 - ค. Ginger

11. ชื่อใดต่อไปนี้เป็นชื่อภาษาอังกฤษของ “เฟื่องฟ้า”
- ก. Paper Flower
 - ข. Pandan
 - ค. Butterfly pea
12. พืชสมุนไพรใดนำมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร
- ก. บัวบก
 - ข. บอระเพ็ด
 - ค. หญ้าหนวดแมว
13. สมุนไพรในข้อใดสามารถแก้พิษแมลงกัดต่อย งามได้ดี
- ก. แปะตำปึง
 - ข. ตะไคร้หอม
 - ค. ว่านน้ำ
14. น้ำมันจากสมุนไพรชนิดใดใช้ทาป้องกันยุงกัดได้
- ก. ว่านหางจระเข้
 - ข. ขมิ้น
 - ค. ตะไคร้หอม
15. ชื่อใดต่อไปไม่ใช่สรรพคุณของขมิ้น
- ก. ทาแก้ผื่นคัน โรคผิวหนัง พุพอง
 - ข. แก้ท้องอืด
 - ค. แก้ไขข้ออักเสบ

16. ข้อใดต่อไปนี้ **ไม่ใช่** การเก็บรักษาพืชสมุนไพร
- ก. เก็บใส่ถุงผูกให้มิดชิด
 - ข. เก็บในที่อากาศถ่ายเท
 - ค. เลือกเก็บเฉพาะส่วนที่จะนำมาใช้ประโยชน์
17. ข้อใดเป็นปัจจัยในการเก็บพืชสมุนไพร
- ก. ภูมิอากาศ
 - ข. ภูมิประเทศ
 - ค. ถูกทุกข้อ
18. ว่านหางจระเข้ใช้รักษาโรคอะไรได้ดีที่สุด
- ก. รักษาโรคภูมิแพ้ ลมพิษ
 - ข. รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
 - ค. รักษาอาการคันตามผิวหนัง
19. การนำสมุนไพรไปใช้ ผู้ใช้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง
- ก. ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์
 - ข. ความรู้ด้านวิธีการใช้ยาสมุนไพร
 - ค. ถูกทุกข้อ
20. การปลูกพืชสมุนไพรมีทั้งหมดกี่แบบ
- ก. 2 แบบ
 - ข. 4 แบบ
 - ค. 6 แบบ

21. ข้อใดต่อไปนี้เป็นวิธีการรักษาสมุนไพรที่ถูกต้อง
- ก. รดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ
 - ข. ใส่ปุ๋ยเพียงชนิดเดียว
 - ค. พรวนดินให้ร่วนซุย
22. พืชสมุนไพรในข้อใด ใช้รักษาอาการเคล็ดขัดยอก ฟกบวม
- ก. ไพล
 - ข. ขมิ้น
 - ค. ตะไคร้
23. พืชสมุนไพรในข้อใดใช้เป็นยารักษาชันนะตุและหนังศีรษะเป็นเม็ดผื่น
- ก. ไพล
 - ข. ขมิ้น
 - ค. ตะไคร้
24. “ใช้เป็นยาบำรุงหัวใจให้ชุ่มชื้น ใช้ผสมอาหาร ให้สีเขียว” คือ สรรพคุณของสมุนไพรชนิดใด
- ก. เตยหอม
 - ข. เพ็ญฟ้า
 - ค. กระเจี๊ยบ
25. ข้อใดถูกต้อง
- ก. การสุ่มยา เป็นการให้ความร้อนยาก่อนนำไปใช้
 - ข. ไม่จำเป็นต้องบดยาให้เป็นชิ้นเล็กๆ ก็ได้
 - ค. สมุนไพรที่นำมาอบควรเป็นตัวยาที่ไม่เปลี่ยนสภาพเมื่อถูกความร้อน

26. พืชสมุนไพรใดต่อไปนี้ สามารถนำมาใช้รักษาอาการท้องอืดได้
- ก. กระเพรา
 - ข. ว่านหางจระเข้
 - ค. กระเทียม
27. ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรใด ใช้เป็นปุ๋ยใส่ต้นไม้ และบำบัดน้ำเสียได้
- ก. พิมเสนน้ำ
 - ข. น้ำหมักชีวภาพ
 - ค. น้ำมันมวย
28. ผลิตภัณฑ์ใดต่อไปนี้ ใช้ทาแก้มยุงได้
- ก. สเปรย์ตะไคร้หอม
 - ข. น้ำมันมวย
 - ค. น้ำหมักชีวภาพ
29. ข้อใดคือการอนุรักษ์สมุนไพร
- ก. การปลูกสมุนไพร
 - ข. การแปรรูปสมุนไพร
 - ค. การสำรวจสมุนไพร
30. ทำไมเราต้องอนุรักษ์พืชสมุนไพร
- ก. เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ข. เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน
 - ค. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หลักสูตรแบบบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.ค	11.ก	21.ข
2.ค	12.ค	22.ก
3.ข	13.ก	23.ข
4.ก	14.ค	24.ก
5.ค	15.ค	25.ค
6.ค	16.ก	26.ก
7.ค	17.ค	27.ข
8.ค	18.ข	28.ก
9.ก	19.ค	29.ก
10.ก	20.ก	30.ก

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนภายหลังการเรียนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาท้องถื่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนซึ่งมี 5 ระดับ คือ

มีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 5
มีคุณภาพและเหมาะสมมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 4
มีคุณภาพและเหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 3
มีคุณภาพและเหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2
มีคุณภาพและเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	ด้านสภาพแวดล้อม					
1	การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการนำไปใช้ ชีวิตประจำวันได้					
2	หลักสูตรท้องถิ่นทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น					
3	สภาพของชุมชนมีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ พิษสมุนไพรรักษาท้องถื่น					
4	เนื้อหาที่จัดให้นักเรียนมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของนักเรียน					
5	เนื้อหาที่จัดให้นักเรียนสามารถนำไป ประกอบอาชีพได้ในอนาคต					
	ด้านปัจจัย					
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียม ห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน					
7	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้สอนมีความ สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร					
8	วิทยากรและครูผู้สอนหลักสูตรบูรณาการ มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
9	เอกสารความรู้มีจำนวนเพียงพอและง่ายต่อการศึกษา					
10	อัตราเวลาเรียนมีความเหมาะสม					
	ด้านกระบวนการ					
11	การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการเน้นให้นักเรียนได้ประโยชน์					
12	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น					
13	นักเรียนมีการวางแผนการทำงานแล้วจึงลงมือปฏิบัติงาน					
14	นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
15	นักเรียนประเมินผลงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
	ด้านผลผลิต					
16	นักเรียนได้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
17	นักเรียนได้ความรู้เรื่อง พืชสมุนไพรท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
18	นักเรียนได้ความรู้วิธีการวางแผนและการแก้ปัญหาในการทำงาน					
19	นักเรียนได้ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม					
20	นักเรียนมีทักษะในการศึกษาพืชสมุนไพรท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็น
ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
1	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์ สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
2	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้ให้ เหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	หลักสูตรบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร บูรณาการมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ รักท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	หลักสูตรบูรณาการเน้นพัฒนากระบวนการคิด เกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และรู้จักชุมชนตามสภาพจริง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
6	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นสามารถ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในด้าน การเป็นวิทยากรและสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นทำ ให้นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร บูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและหวง แหน และเห็นความสำคัญของพืชสมุนไพรใน ท้องถิ่น	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
9	ผู้ประกอบการ ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมี บทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณา การ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
10	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัด กิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลักสูตรบูรณาการใน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องโดยรวม		-	-	-	-	-	-	0.90

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.90 สรุปได้ว่า แบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สอดคล้องและตรงตามเนื้อหาที่มีความเหมาะสมดี

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของชุมชน
ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3	4	5			
1	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
2	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.60	0.55	มากที่สุด
3	หลักสูตรบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	5.00	4.00	5.00	4.00	5.00	4.60	0.55	มากที่สุด
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรักท้องถิ่น	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
5	หลักสูตรบูรณาการเน้นพัฒนากระบวนการคิดเกี่ยวกับทรัพยากรท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักชุมชนตามสภาพจริง	5.00	5.00	4.00	4.00	5.00	4.60	0.55	มากที่สุด
6	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นสามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในด้านการเป็นวิทยากรและสื่อการเรียนรู้	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3	4	5			
7	การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้น	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.80	0.45	มากที่สุด
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร บูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและหวง แหน และเห็นความสำคัญของพืชสมุนไพรใน ท้องถิ่น	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.80	0.45	มากที่สุด
9	ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมี บทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตร บูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
10	แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัด กิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลักสูตรบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้	5.00	4.00	5.00	4.00	5.00	4.60	0.55	มากที่สุด
ผลการประเมินทั้งหมด							4.72	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของหลักสูตร
บูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D. = 0.10) สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไปได้

ตารางที่ 3 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของผู้สอน
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
1	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ จะต้องมีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80
2	หลักสูตรบูรณาการจะต้องมีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นโดย เฉพาะเจาะจง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
3	หลักสูตรบูรณาการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและ รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนโดยการร่วมจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่น	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80
4	การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักสูตร บูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริม การพัฒนากระบวนการคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นและการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะ การปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่มของผู้เรียน	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
7	หลักสูตรบูรณาการเป็นการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ให้นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการที่ทำให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก รัก ห่วงแหนและภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
9	ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80
10	แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
ค่าเฉลี่ยของความสอดคล้องโดยรวม		-	-	-	-	-	-	0.86

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.86 สรุปได้ว่าแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องและตรงตามเนื้อหาที่มีความเหมาะสมดี

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอน
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3	4	5			
1	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจะต้องมี เนื้อหาสาระที่สัมพันธ์สอดคล้องกับ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	5.00	5.00	4.00	4.00	5.00	4.60	0.55	มากที่สุด
2	หลักสูตรบูรณาการจะต้องมีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นโดยเฉพาะเจาะจง	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00	4.60	0.55	มากที่สุด
3	หลักสูตรบูรณาการเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นเข้า มามีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดย การร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
4	การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ หลักสูตรบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และ พัฒนา คุณ ลั ก ษณะ อันพึงประสงค์	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
5	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่ ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิด เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด	5.00	4.00	5.00	4.00	5.00	4.60	0.55	มากที่สุด
6	หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่เน้น ทักษะการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม ของผู้เรียน	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		1	2	3	4	5			
7	หลักสูตรบูรณาการเป็นการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการที่ทำให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก รัก ห่วงแหนและภาคภูมิใจเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
9	ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.80	0.45	มากที่สุด
10	แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่น สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
ผลการประเมินทั้งหมด						4.76	0.13	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของผู้สอน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D. = 0.13) สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไปได้

2. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของ
โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสอดคล้องโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ΣR	IOC
	1	2	3	4	5		
1. ปัญหาและความจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	+1	0	+1	+1	0	3	0.60
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับผลการเรียนรู้ ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
7.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3)							
7.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
7.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	0	+1	+1	0	+1	5	0.60
7.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
7.4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับการประเมิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
8.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6)							
8.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
8.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80
8.5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ΣR	IOC
	1	2	3	4	5		
9.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-9)							
9.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
9.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
9.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
9.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10-12)							
10.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	0	3	0.60
10.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
10.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
10.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	0	+1	+1	0	+1	3	0.60
11.ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13-15)							
11.1 ผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11.2 สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
11.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11.4 ผลการเรียนรู้กับการประเมิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11.5 ผลการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
ค่าความสอดคล้องโดยรวม	-	-	-	-	-	-	0.83

จากตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบการประเมินโครงร่างหลักสูตรบูรณาการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 สรุปได้ว่าแบบประเมินความเหมาะสมของ โครงร่างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องและตรงตามเนื้อหาที่มีความเหมาะสมดี

ตารางที่ 6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่าง

หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
1.ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร								
1	ระบุความจำเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	ระบุปัญหาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม	+1	0	+1	+1	0	3	0.60
3	ความสมเหตุสมผลของความจำเป็นของหลักสูตรกับปัญหาและความต้องการของสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2.หลักการของหลักสูตร								
1	มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	มีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานรองรับการกำหนดหลักการ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร								
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรชัดเจนเข้าใจง่าย	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
4	จุดมุ่งหมายส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก และ ด้านการปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
4. เนื้อหาของหลักสูตร								
	หน่วยที่ 1 ฉันทิพิชสมุนไพโร							
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม	+1	0	+1	+1	0	3	0.60
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มี ความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	+1	0	+1	0	+1	3	0.60

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
4. เนื้อหาของหลักสูตร								
	หน่วยที่ 2 พืชสมุนไพรรักษาโรค							
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์เหมาะกับระดับชั้นของ นักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่ สับสน น่าสนใจ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	+1	0	+1	+1	0	3	0.60
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
4. เนื้อหาของหลักสูตร								
	หน่วยที่ 3 พืชสมุนไพรในวัดเทพาลัย							
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน เวลาเหมาะสม มี ความชัดเจนไม่สับสน น่าสนใจ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
4. เนื้อหาของหลักสูตร								
	หน่วยที่ 4 ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร							
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์เหมาะกับระดับชั้นของ นักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่ สับสน น่าสนใจ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	+1	0	+1	+1	0	3	0.60
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
4. เนื้อหาของหลักสูตร								
	หน่วยที่ 5 การอนุรักษ์พืชสมุนไพร							
1	สาระสำคัญเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
2	ผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ ข้อความ เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถสอนให้บรรลุระดับ พฤติกรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	สาระการเรียนรู้ใจความถูกต้องสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์เหมาะกับระดับชั้นของ นักเรียน เวลาเหมาะสม มีความชัดเจนไม่ สับสน น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับกิจกรรมได้ชัดเจน สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
5	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ สนองผลการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	+1	+1	+1	0	0	3	0.60
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
1	วิธีการจัดการเรียนการสอนที่นำเสนอมีความเหมาะสม	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
2	เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	คู่มือครูและใบความรู้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5. แนวทางในการประเมินผลของหลักสูตร								
1	การประเมินเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	การวัดผลสัมฤทธิ์ตรงตามผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	การประเมินตรงตามหลักการพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย เครื่องมือมี คุณภาพเหมาะสมกับการประเมิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
ค่าเฉลี่ยของความสอดคล้องโดยรวม								0.85

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.85 สรุปได้ว่าแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องและตรงตามเนื้อหา มีความเหมาะสมดี

3. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 7 แสดงคะแนนระหว่างเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 2 (แบบเดี่ยว 1:1)

ลำดับที่	คะแนนระหว่างเรียนจากใบกิจกรรม										คะแนนรวม (200 คะแนน)
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		
	แผนการเรียนรู้ ที่ 1-3		แผนการเรียนรู้ ที่ 4-6		แผนการเรียนรู้ ที่ 7-9		แผนการเรียนรู้ ที่ 10-12		แผนการเรียนรู้ ที่ 13-15		
	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	
1	25	8	27	8	28	9	29	10	29	10	183
2	23	6	24	7	25	7	25	9	24	8	158
3	24	8	26	8	25	9	26	8	28	8	170
รวม	72	22	77	23	78	25	80	27	81	26	511
รวม	94		100		103		107		107		511
รวม											511

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D$) ของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบเดี่ยว 1:1)

หน่วยการเรียนรู้ที่	คะแนนเต็ม (N =3)		คะแนนที่ได้ระหว่างเรียนจากใบกิจกรรม					E_1 และ E_2 ของแต่ละหน่วย	
	แบบฝึกหัด (30 คะแนน)	แบบทดสอบ (10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (90 คะแนน)	แบบทดสอบ (30 คะแนน)	คะแนนรวม (120 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	E_1	E_2
1	30	10	72	22	94	31.33	2.08	78.33	73.33
2	30	10	77	23	100	33.33	2.08	83.33	76.67
3	30	10	78	25	103	34.33	2.52	85.83	83.33
4	30	10	80	27	107	35.67	2.89	89.17	90.00
5	30	10	81	26	107	35.67	3.51	89.17	86.67
รวม	150	50	388	123	511	170.33	13.08	425.83	410.00
เฉลี่ย	30	10	77.6	24.6	102.20	34.07	1.82	85.17	82.00
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 85.17									

ตารางที่ 9 แสดงคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของ
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบเดี่ยว 1:1)

ที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
1	12	25
2	10	17
3	12	23

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของ
ผลลัพธ์ (E_2) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
(แบบเดี่ยว 1:1)

คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30)	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม
17	1	17
23	1	23
25	1	25
รวม	3	65
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	=	21.67
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	=	4.16
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	=	72.22

ตารางที่ 11 สรุปผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:1)

หน่วยที่	ค่าประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)	ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	E ₁ / E ₂
1	78.33	73.33	78.33/73.33
2	83.33	76.67	83.33/76.67
3	85.83	83.33	85.83/83.33
4	89.17	90.00	89.17/90.00
5	89.17	86.67	89.17/86.67
E₁/ E₂ รวม	85.17	72.22	85.17/72.22

ตารางที่ 12 แสดงคะแนนระหว่างเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบกลุ่มเล็ก 1:9)

ลำดับที่	คะแนนระหว่างเรียนจากใบกิจกรรม										คะแนนรวม (200 คะแนน)
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		
	แผนการเรียนรู้ ที่ 1-3		แผนการเรียนรู้ ที่ 4-6		แผนการเรียนรู้ ที่ 7-9		แผนการเรียนรู้ ที่ 10-12		แผนการเรียนรู้ ที่ 13-15		
	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	
1	24	7	24	8	25	8	25	8	24	8	161
2	24	8	25	8	26	8	26	9	28	8	170
3	25	8	26	9	27	9	29	9	29	9	180
4	23	8	24	8	25	8	25	8	24	9	162
5	25	8	27	9	28	9	28	10	29	10	183
6	24	8	26	8	27	9	27	9	28	8	174
7	24	7	26	8	26	8	27	9	29	8	172
8	25	8	28	9	28	9	29	9	28	9	182
9	23	6	24	7	24	8	25	8	27	8	160
รวม	217	68	230	74	236	76	241	79	246	77	1,544
รวม	285		304		312		320		323		1,544
รวม											1,544

ตารางที่ 13 แสดง ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D$) ของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบกลุ่มเล็ก 1:9)

หน่วยการเรียนรู้	คะแนนเต็ม (N =9)		คะแนนที่ได้ระหว่างเรียนจากไปกิจกรรม					E ₁ และ E ₂ ของแต่ละหน่วย	
	แบบฝึกหัด (30 คะแนน)	แบบทดสอบ (10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (270 คะแนน)	แบบทดสอบ (90 คะแนน)	คะแนนรวม (360 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	E ₁	E ₂
1	30	10	217	68	285	31.67	1.32	79.17	75.56
2	30	10	230	74	304	33.78	1.99	84.44	82.22
3	30	10	236	76	312	34.67	1.87	86.67	84.44
4	30	10	241	79	320	35.56	2.19	88.89	87.78
5	30	10	246	77	323	35.89	2.26	89.72	85.56
รวม	150	50	1,170	374	1,544	171.56	9.63	428.89	415.56
เฉลี่ย	30	10	234	74.8	308.8	34.31	1.69	85.78	83.11
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁) เท่ากับ 85.78									

ตารางที่ 14 แสดงคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบกลุ่มเล็ก 1:9)

ลำดับที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
1	16	21
2	17	24
3	18	25
4	16	24
5	18	26
6	16	23
7	17	23
8	18	24
9	14	20

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบกลุ่มเล็ก 1:9)

คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30)	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม
20	1	20
21	1	21
23	2	46
24	3	72
25	1	25
26	1	26
รวม	9	210
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) = 23.33		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.87		
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) = 77.78		

ตารางที่ 16 สรุปผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:9)

หน่วยที่	ค่าประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)	ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	E_1/E_2
1	79.17	75.56	79.17/75.56
2	84.44	82.22	84.44/82.22
3	86.67	84.44	86.67/84.44
4	88.89	87.78	88.89/87.78
5	89.72	85.56	89.72/85.56
E_1/E_2 รวม	85.78	77.78	85.78/77.78

ตารางที่ 17 แสดงคะแนนระหว่างเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบสนาม 1:30)

ลำดับที่	คะแนนระหว่างเรียนจากใบกิจกรรม										คะแนนรวม (200 คะแนน)
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		
	แผนการเรียนรู้ ที่ 1-3		แผนการเรียนรู้ ที่ 4-6		แผนการเรียนรู้ ที่ 7-9		แผนการเรียนรู้ ที่ 10-12		แผนการเรียนรู้ ที่ 13-15		
	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	
1	24	8	26	8	27	8	25	9	28	9	172
2	24	8	26	9	28	10	29	9	29	9	181
3	24	8	26	9	27	9	27	9	29	9	177
4	24	8	25	8	25	8	27	9	27	9	170
5	24	8	27	9	28	10	29	10	28	10	183
6	24	7	24	7	24	8	26	8	27	8	163
7	24	7	26	8	26	8	27	8	29	9	172
8	25	8	26	9	29	9	29	9	28	9	181
9	24	7	25	7	25	7	26	8	27	8	164
10	23	7	24	8	25	8	26	8	27	8	164
11	24	8	25	8	26	9	27	8	28	10	173
12	24	8	27	9	29	10	29	9	29	9	183
13	24	7	25	7	25	8	25	8	25	8	162
14	24	7	24	7	25	7	24	8	27	8	161
15	25	8	27	9	27	9	28	9	29	10	181
16	25	8	25	8	25	9	27	8	28	9	172

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนระหว่างเรียนจากใบกิจกรรม										คะแนนรวม (200 คะแนน)
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		
	แผนการเรียนรู้ ที่ 1-3		แผนการเรียนรู้ ที่ 4-6		แผนการเรียนรู้ ที่ 7-9		แผนการเรียนรู้ ที่ 10-12		แผนการเรียนรู้ ที่ 13-15		
	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	
17	24	8	25	7	24	8	25	8	26	8	163
18	24	7	25	8	26	8	28	8	28	8	170
19	25	8	26	8	26	8	27	8	28	9	173
20	25	8	26	9	27	9	29	10	28	10	181
21	24	7	25	8	26	8	26	8	26	8	166
22	25	7	25	8	27	9	27	8	27	9	172
23	26	8	27	9	28	9	29	10	29	10	185
24	24	6	25	8	25	8	25	7	25	8	161
25	25	8	27	9	28	9	29	10	28	9	182
26	24	7	24	8	24	7	27	8	27	8	164
27	24	8	25	9	27	8	27	8	28	10	174
28	24	8	25	8	26	8	27	9	26	9	170
29	24	8	26	9	28	9	29	9	28	10	180
30	24	6	24	7	25	8	26	8	26	8	162
รวม	728	226	763	245	788	253	812	256	825	266	5,162
รวม	954		1,008		1,041		1,068		1,091		5,162
รวม											5,162

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D$) ของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบสนาม 1:30)

หน่วยการเรียนรู้ที่	คะแนนเต็ม (N =30)		คะแนนที่ได้ระหว่างเรียนจากใบกิจกรรม					E ₁ และ E ₂ ของแต่ละหน่วย	
	แบบฝึกหัด (30 คะแนน)	แบบทดสอบ (10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (900 คะแนน)	แบบทดสอบ (300 คะแนน)	คะแนนรวม (1,200 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	E ₁	E ₂
1	30	10	728	226	954	31.80	1.00	79.50	75.33
2	30	10	763	245	1,008	33.60	1.61	84.00	81.67
3	30	10	788	253	1,041	34.70	2.15	86.75	84.33
4	30	10	812	256	1,068	35.60	2.11	89.00	85.33
5	30	10	825	266	1,091	36.37	1.77	90.92	88.67
รวม	150	50	3,916	1,246	5,162	172.07	8.64	430.17	415.33
เฉลี่ย	30	10	783.20	249.20	1,032.40	34.41	1.79	86.03	83.07
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁) เท่ากับ 86.03									

ตารางที่ 19 แสดงคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
 หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 (แบบภาคสนาม 1:30)

ลำดับ ที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)	ลำดับ ที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
1	13	23	16	14	26
2	15	26	17	13	23
3	14	24	18	15	25
4	13	23	19	13	25
5	17	25	20	17	26
6	16	21	21	16	23
7	15	26	22	15	24
8	16	25	23	14	22
9	14	23	24	16	20
10	13	24	25	15	26
11	14	27	26	15	24
12	18	27	27	17	25
13	17	21	28	17	26
14	15	20	29	13	24
15	16	24	30	14	23

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (แบบภาคสนาม 1:30)

คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30)	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม
20	2	40
21	2	42
22	1	22
23	6	138
24	5	120
25	6	150
26	6	156
27	2	54
รวม	30	722
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	= 24.03	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	= 1.92	
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	= 80.22	

ตารางที่ 21 สรุปผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการทดลองแบบภาคสนาม (1:30)

หน่วยที่	ค่าประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)	ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	E ₁ / E ₂
1	79.50	75.33	79.50/75.33
2	84.00	81.67	84.00/81.67
3	86.75	84.33	86.75/84.33
4	89.00	85.33	89.00/85.33
5	90.92	88.67	90.92/88.67
E₁/ E₂ รวม	86.03	80.22	86.03/80.22

4. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 22 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
5	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
8	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80

จากตารางที่ 22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่มีค่า อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ตารางที่ 23 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น และการแปลผล
คุณภาพของแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพ ของแบบทดสอบ
1	0.80	0.24	ใช้ได้
2	0.60	0.66	ใช้ได้
3	0.77	0.70	ใช้ได้
4	0.43	0.40	ใช้ได้
5	0.60	0.52	ใช้ได้
6	0.53	0.41	ใช้ได้
7	0.70	0.27	ใช้ได้
8	0.50	0.65	ใช้ได้
9	0.77	0.36	ใช้ได้
10	0.77	0.53	ใช้ได้

จากตารางสรุปได้ว่า แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.43-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.24-0.70

ตารางที่ 24 การหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีของโลเวต
(Lovett) โดยกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ 10 คะแนน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เลขที่	x	x^2	(x - c)	$(x - c)^2$
1	17	289	7	49
2	18	324	8	64
3	14	196	4	16
4	16	256	6	36
5	15	225	5	25
6	16	256	6	36
7	17	289	7	49
8	16	256	6	36
9	18	324	8	64
10	15	225	5	25
11	17	289	7	49
12	16	256	6	36
13	14	196	4	16
14	18	324	8	64
15	17	289	7	49
16	16	256	6	36
17	15	225	5	25
18	15	225	5	25
19	17	289	7	49
20	15	225	5	25
21	18	324	8	64
22	15	225	5	25
23	17	289	7	49
24	15	225	5	25

ตารางที่ 24 (ต่อ)

เลขที่	x	x ²	(x - c)	(x - c) ²
25	16	256	6	36
26	15	225	5	25
27	15	225	5	25
28	19	361	9	81
29	17	289	7	49
30	14	196	4	16
รวม	483	7,829	183	1,169

$$\text{กำหนดให้ } c = 10$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{30(483) - (7,829)}{(29)(1,169)}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.20$$

$$r_{cc} = 0.80$$

สรุป ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชุดนี้ มีค่า 0.80

ตารางที่ 25 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
5	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

จากตารางที่ 25 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่มีค่า อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

ตารางที่ 26 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น และการแปลผลคุณภาพของแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
1	0.80	0.75	ใช้ได้
2	0.30	0.24	ใช้ได้
3	0.57	0.26	ใช้ได้
4	0.56	0.41	ใช้ได้
5	0.57	0.43	ใช้ได้
6	0.50	0.31	ใช้ได้
7	0.63	0.57	ใช้ได้
8	0.70	0.27	ใช้ได้
9	0.63	0.28	ใช้ได้
10	0.59	0.33	ใช้ได้

จากตารางสรุปได้ว่า แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.30-0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.24-0.75

ตารางที่ 27 การหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีของโลเวต
(Lovett) โดยกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ 10 คะแนน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เลขที่	x	x^2	(x - c)	$(x - c)^2$
1	19	361	9	81
2	18	324	8	64
3	16	256	6	36
4	18	324	8	64
5	17	289	7	49
6	19	361	9	81
7	15	225	5	25
8	16	256	6	36
9	18	324	8	64
10	17	289	7	49
11	19	361	9	81
12	18	324	8	64
13	16	256	6	36
14	19	361	9	81
15	15	225	5	25
16	17	289	7	49
17	15	225	5	25
18	15	225	5	25
19	17	289	7	49
20	19	361	9	81
21	15	225	5	25
22	17	289	7	49
23	15	225	5	25
24	15	225	5	25

ตารางที่ 27 (ต่อ)

เลขที่	x	x ²	(x - c)	(x - c) ²
25	16	256	6	36
26	18	324	8	64
27	17	289	7	49
28	15	225	5	25
29	19	361	9	81
30	18	324	8	64
รวม	508	8,668	208	1,508

$$\text{กำหนดให้ } c = 10$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{30(508) - (8,668)}{(29)(1,508)}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.15$$

$$r_{cc} = 0.85$$

สรุป ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชุดนี้ มีค่า 0.85

ตารางที่ 28 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
6	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
7	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
8	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

จากตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่มีค่า อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ตารางที่ 29 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) ค่าความเชื่อมั่น และการแปลผลคุณภาพของแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
1	0.70	0.44	ใช้ได้
2	0.60	0.66	ใช้ได้
3	0.77	0.53	ใช้ได้
4	0.80	0.75	ใช้ได้
5	0.56	0.37	ใช้ได้
6	0.52	0.37	ใช้ได้
7	0.77	0.88	ใช้ได้
8	0.60	0.37	ใช้ได้
9	0.43	0.40	ใช้ได้
10	0.53	0.41	ใช้ได้

จากตารางสรุปได้ว่า แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.43-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.37-0.75

ตารางที่ 30 การหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีของโลเวต (Lovett) โดยกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ 10 คะแนน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เลขที่	x	x^2	(x - c)	$(x - c)^2$
1	14	196	4	16
2	17	289	7	49
3	15	225	5	25
4	16	256	6	36
5	16	256	6	36
6	18	324	8	64
7	17	289	7	49
8	16	256	6	36
9	15	225	5	25
10	16	256	6	36
11	17	289	7	49
12	16	256	6	36
13	19	361	9	81
14	17	289	7	49
15	16	256	6	36
16	17	289	7	49
17	16	256	6	36
18	16	256	6	36
19	18	324	8	64
20	17	289	7	49
21	19	361	9	81
22	17	289	7	49
23	16	256	6	36
24	18	324	8	64

ตารางที่ 30 (ต่อ)

เลขที่	x	x ²	(x - c)	(x - c) ²
25	17	289	7	49
26	18	324	8	64
27	16	256	6	36
28	17	289	7	49
29	18	324	8	64
30	16	256	6	36
รวม	501	8,405	201	1,385

$$\text{กำหนดให้ } c = 10$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{30(501) - (8,405)}{(29)(1,358)}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.17$$

$$r_{cc} = 0.83$$

สรุป ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชุดนี้ มีค่า 0.83

ตารางที่ 31 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
7	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

จากตารางที่ 31 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่มีค่า อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ตารางที่ 32 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น และการแปลผลคุณภาพของแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
1	0.80	0.58	ใช้ได้
2	0.65	0.35	ใช้ได้
3	0.73	0.83	ใช้ได้
4	0.80	0.75	ใช้ได้
5	0.61	0.35	ใช้ได้
6	0.63	0.28	ใช้ได้
7	0.80	0.58	ใช้ได้
8	0.46	0.35	ใช้ได้
9	0.53	0.41	ใช้ได้
10	0.80	0.58	ใช้ได้

จากตารางสรุปได้ว่า แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.46-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.28-0.75

ตารางที่ 33 การหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีของโลเวต (Lovett) โดยกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ 10 คะแนน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

เลขที่	x	x^2	(x - c)	$(x - c)^2$
1	15	225	5	25
2	18	324	8	64
3	16	256	6	36
4	15	225	5	25
5	17	289	7	49
6	14	196	4	16
7	18	324	8	64
8	15	225	5	25
9	17	289	7	49
10	18	324	8	64
11	19	361	9	81
12	17	289	7	49
13	16	256	6	36
14	18	324	8	64
15	17	289	7	49
16	18	324	8	64
17	19	361	9	81
18	18	324	8	64
19	19	361	9	81
20	18	324	8	64
21	17	289	7	49
22	17	289	7	49
23	18	324	8	64
24	18	324	8	64

ตารางที่ 33 (ต่อ)

เลขที่	x	x ²	(x - c)	(x - c) ²
25	18	324	8	64
26	17	289	7	49
27	18	324	8	64
28	15	225	5	25
29	18	324	8	64
30	19	361	9	81
รวม	517	8,963	217	1,623

$$\text{กำหนดให้ } c = 10$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{30(517) - (8,963)}{(29)(1,623)}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.14$$

$$r_{cc} = 0.86$$

สรุป ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชุดนี้ มีค่า 0.86

ตารางที่ 34 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
9	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
10	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80

จากตารางที่ 34 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่มีค่า อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ตารางที่ 35 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) ค่าความเชื่อมั่น และการแปลผลคุณภาพของแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
1	0.75	0.51	ใช้ได้
2	0.53	0.34	ใช้ได้
3	0.76	0.37	ใช้ได้
4	0.50	0.65	ใช้ได้
5	0.46	0.35	ใช้ได้
6	0.53	0.41	ใช้ได้
7	0.76	0.56	ใช้ได้
8	0.54	0.35	ใช้ได้
9	0.69	0.31	ใช้ได้
10	0.53	0.41	ใช้ได้

จากตารางสรุปได้ว่า แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.46-0.76 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.31-0.65

ตารางที่ 36 การหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีของโลเวต (Lovett) โดยกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ 10 คะแนน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

เลขที่	x	x^2	(x - c)	$(x - c)^2$
1	15	225	5	25
2	16	256	6	36
3	15	225	5	25
4	17	289	7	49
5	18	324	8	64
6	16	256	6	36
7	15	225	5	25
8	19	361	9	81
9	15	225	5	25
10	16	256	6	36
11	17	289	7	49
12	18	324	8	64
13	14	196	4	16
14	18	324	8	64
15	16	256	6	36
16	18	324	8	64
17	16	256	6	36
18	17	289	7	49
19	19	361	9	81
20	15	225	5	25
21	14	196	4	16
22	18	324	8	64
23	16	256	6	36
24	16	256	6	36
25	15	225	5	25
26	17	289	7	49

ตาราง 36 (ต่อ)

เลขที่	x	x ²	(x - c)	(x - c) ²
27	18	324	8	64
28	17	289	7	49
29	15	225	5	25
30	16	256	6	36
รวม	492	8,126	192	1,286

$$\text{กำหนดให้ } c = 10$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{30(492) - (8,126)}{(29)(1,286)}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.18$$

$$r_{cc} = 0.82$$

สรุป ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชุดนี้ มีค่า 0.82

ตารางที่ 37 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
7	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11	+1	+1	0	0	+1	3	0.60
12	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
14	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
17	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
18	+1	0	0	+1	+1	3	0.60
19	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
20	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
21	+1	+1	0	0	+1	3	0.60
22	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
26	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
27	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
30	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
31	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
32	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
36	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
37	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
39	+1	0	+1	0	+1	3	0.60
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

จากตารางที่ 37 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่มีค่า 0.60 – 1.00

ตารางที่ 38 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และการแปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน-หลังเรียน เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพ ของแบบทดสอบ
1	0.80	0.50	ใช้ได้
2	0.15	0.07	ตัดออก
3	0.75	0.80	ใช้ได้
4	0.76	0.40	ใช้ได้
5	0.80	0.47	ใช้ได้
6	0.60	0.23	ใช้ได้
7	0.73	0.36	ใช้ได้
8	0.14	0.06	ตัดออก
9	0.17	0.09	ตัดออก
10	0.60	0.66	ใช้ได้
11	0.63	0.28	ใช้ได้
12	0.73	0.52	ใช้ได้
13	0.75	0.51	ใช้ได้
14	0.10	0.18	ตัดออก
15	0.60	0.37	ใช้ได้
16	0.86	0.43	ใช้ได้
17	0.17	0.09	ตัดออก
18	0.80	0.56	ใช้ได้
19	0.43	0.40	ใช้ได้
20	0.60	0.47	ใช้ได้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อที่	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพ ของแบบทดสอบ
21	0.16	0.15	ตัดออก
22	0.53	0.41	ใช้ได้
23	0.50	0.65	ใช้ได้
24	0.54	0.32	ใช้ได้
25	0.76	0.55	ใช้ได้
26	0.33	0.11	ตัดออก
27	0.16	0.12	ตัดออก
28	0.76	0.37	ใช้ได้
29	0.63	0.42	ใช้ได้
30	0.53	0.34	ใช้ได้
31	0.60	0.52	ใช้ได้
32	0.53	0.38	ใช้ได้
33	0.19	0.13	ตัดออก
34	0.53	0.41	ใช้ได้
35	0.76	0.56	ใช้ได้
36	0.18	0.12	ตัดออก
37	0.73	0.33	ใช้ได้
38	0.63	0.57	ใช้ได้
39	0.60	0.47	ใช้ได้
40	0.80	0.56	ใช้ได้

จากตารางที่ 38 ผลจากการวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ได้ค่าความยากง่าย (p) 0.43 – 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.24 – 0.66 ทำการคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 30 ข้อ โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนก (r)

ตารางที่ 39 การหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีของโลเวต (Lovett) โดยกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ 10 คะแนน

เลขที่	x	x^2	(x - c)	$(x - c)^2$
1	18	324	8	64
2	19	361	9	81
3	15	225	5	25
4	19	361	9	81
5	15	225	5	25
6	17	289	7	49
7	19	361	9	81
8	18	324	8	64
9	17	289	7	49
10	18	324	8	64
11	18	324	8	64
12	19	361	9	81
13	15	225	5	25
14	18	324	8	64
15	16	256	6	36
16	18	324	8	64
17	16	256	6	36
18	18	324	8	64
19	19	361	9	81
20	15	225	5	25
21	14	196	4	16
22	18	324	8	64
23	16	256	6	36
24	16	256	6	36
25	15	225	5	25
26	18	324	8	64

ตาราง 39 (ต่อ)

เลขที่	x	x ²	(x - c)	(x - c) ²
27	18	324	8	64
28	19	361	9	81
29	14	196	4	16
30	16	256	6	36
รวม	511	8,781	211	1,561

$$\text{กำหนดให้ } c = 10$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x - \sum x^2}{(k-1) \sum (x-c)^2}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{30(511) - (8,781)}{(29)(1,561)}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.14$$

$$r_{cc} = 0.86$$

สรุป ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ชุดนี้ มีค่า 0.86

5. การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 40 แสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) และการแปลผลของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
	ด้านสภาพแวดล้อม							
1	การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	หลักสูตรบูรณาการทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	สภาพของชุมชนมีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ พืชสมุนไพรท้องถิ่น	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
4	เนื้อหาที่จัดให้นักเรียนมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	เนื้อหาที่จัดให้นักเรียนสามารถนำไป ประกอบอาชีพได้ในอนาคต	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
	ด้านปัจจัย							
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้สอนมี ความสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8	วิทยากรและครูผู้สอนหลักสูตรบูรณาการ มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	เอกสารความรู้มีจำนวนเพียงพอและง่าย ต่อการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	อัตราเวลาเรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คน)					ΣR	IOC
		1	2	3	4	5		
	ด้านกระบวนการ							
11	การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรท้องถิ่นเน้นให้นักเรียนได้ประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
13	นักเรียนมีการวางแผนการทำงานแล้วจึงลงมือปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
14	นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
15	นักเรียนประเมินผลงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
	ด้านผลผลิต							
16	นักเรียนได้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
17	นักเรียนได้ความรู้ เรื่อง พืชสมุนไพรท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
18	นักเรียนได้ความรู้วิธีการวางแผนและการแก้ปัญหาในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
19	นักเรียนได้ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
20	นักเรียนมีทักษะในการศึกษาพืชสมุนไพรท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80

จากตารางที่ 40 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างแบบประเมินวัดความพึงพอใจกับความถูกต้องเหมาะสมมีค่า 0.80 -1.00 สามารถนำแบบประเมินไปใช้กับนักเรียนได้

ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ
ของนักเรียน วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
A2	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
A3	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
A4	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
A5	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
B1	5	4.00	5.00	4.2000	.44721
B2	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
B3	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
B4	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
B5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
C1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
C2	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
C3	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
C4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
C5	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
D1	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
D2	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
D3	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
D4	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
D5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
MEANAtD	5	4.45	4.85	4.6600	.18166
Valid N (listwise)	5				

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ
 ของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

Reliability
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	30	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.822	20

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
(ปราชญ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา)

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A	20	4.00	5.00	4.8000	.41039
B	20	4.00	5.00	4.9000	.30779
C	20	4.00	5.00	4.5500	.51042
D	20	4.00	5.00	4.7000	.47016
E	20	4.00	5.00	4.6000	.50262
F	20	4.00	5.00	4.7500	.44426
G	20	4.00	5.00	4.8500	.36635
H	20	4.00	5.00	4.7500	.44426
I	20	4.00	5.00	4.7000	.47016
J	20	4.00	5.00	4.6000	.50262
MEANAtoj	20	4.30	5.00	4.7200	.21667
Valid N (listwise)	20				

ผลการวิเคราะห์ความต้องการและความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A	6	4.00	5.00	4.6667	.51640
B	6	4.00	5.00	4.8333	.40825
C	6	4.00	5.00	4.8333	.40825
D	6	4.00	5.00	4.6667	.51640
E	6	4.00	5.00	4.5000	.54772
F	6	4.00	5.00	4.8333	.40825
G	6	4.00	5.00	4.8333	.40825
H	6	4.00	5.00	4.8333	.40825
I	6	4.00	5.00	4.8333	.40825
J	6	4.00	5.00	4.6667	.51640
MEANAtoj	6	4.60	5.00	4.7500	.15166
Valid N (listwise)	6				

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ)

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
A2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
A3	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
A4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
A5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
A6	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
B1	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
B2	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
B3	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
B4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
B5	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
C1	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
C2	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
C3	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
C4	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
C5	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
D1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
D2	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
D3	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
D4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
D5	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
E1	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
E2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
E3	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
E4	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
E5	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
F1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
F2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
F3	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
F4	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
F5	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
MEANA	5	4.50	5.00	4.8333	.20412
MEANB	5	4.00	5.00	4.6000	.40000
MEANC	5	4.40	5.00	4.7200	.22804
MEAND	5	4.60	4.80	4.7600	.08944
MEANE	5	4.60	4.80	4.6800	.10954
MEANF	5	4.40	5.00	4.7200	.22804
MEANAVE	5	4.55	4.90	4.7189	.13814
Valid N (listwise)	5				

ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาท้องถื่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
(ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน)

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
A2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
A3	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
B1	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
B2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
B3	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
C1	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
C2	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
C3	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
C4	5	4.00	5.00	4.2000	.44721
DA1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DA2	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
DA3	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
DA4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DA5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DA6	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
DB1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DB2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DB3	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
DB4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DB5	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
DB6	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DC1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DC2	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
DC3	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
DC4	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
DC5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DC6	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
DD1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DD2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DD3	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
DD4	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
DD5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DD6	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DE1	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
DE2	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DE3	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DE4	5	4.00	5.00	4.4000	.54772
DE5	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
DE6	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
E1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
E2	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
E3	5	5.00	5.00	5.0000	.00000
E4	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
F1	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
F2	5	4.00	5.00	4.6000	.54772
F3	5	4.00	5.00	4.8000	.44721
MEANA	5	4.33	5.00	4.8000	.29814
MEANB	5	4.33	4.67	4.6000	.14907
MEANC	5	4.50	4.75	4.7000	.11180
MEANDA	5	4.33	5.00	4.7333	.25276
MEANDB	5	4.67	5.00	4.7667	.14907
MEANDC	5	4.50	5.00	4.7333	.19003
MEANDD	5	4.50	5.00	4.8000	.21731
MEANDE	5	4.17	4.83	4.6333	.27386
MEANE	5	4.75	5.00	4.8000	.11180
MEANF	5	4.00	5.00	4.7333	.43461
MEANAtof	5	4.67	4.82	4.7300	.06308
Valid N (listwise)	5				

ตารางที่ 42 แสดงคะแนนระหว่างเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)

ลำดับที่	คะแนนระหว่างเรียนจากใบงาน										คะแนนรวม (200 คะแนน)
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		
	แผนการเรียนรู้ ที่ 1-3		แผนการเรียนรู้ ที่ 4-6		แผนการเรียนรู้ ที่ 7-9		แผนการเรียนรู้ ที่ 10-12		แผนการเรียนรู้ ที่ 13-15		
	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	
1	26	9	25	9	27	8	26	9	29	9	177
2	25	8	28	9	25	9	30	10	30	10	184
3	25	8	24	9	27	10	27	9	28	9	176
4	25	8	23	8	26	8	27	9	29	9	172
5	24	8	23	8	24	9	28	9	27	9	169
6	26	9	29	9	26	9	26	10	28	10	182
7	25	8	24	8	27	10	27	9	26	9	173
8	25	7	28	9	27	9	28	9	28	10	180
9	25	9	26	8	27	9	29	9	27	8	177
10	22	8	27	8	26	8	27	8	29	9	172
11	25	7	27	9	29	9	28	9	29	9	181
12	26	8	24	8	26	8	26	8	27	10	171
13	25	8	26	9	28	9	28	9	29	8	179
14	26	8	25	8	26	8	28	9	28	10	176
15	24	8	29	9	26	9	29	9	28	9	180

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนระหว่างเรียนจากใบงาน										
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		คะแนนรวม (200 คะแนน)
	แผนการเรียนรู้ ที่ 1-3		แผนการเรียนรู้ ที่ 4-6		แผนการเรียนรู้ ที่ 7-9		แผนการเรียนรู้ ที่ 10-12		แผนการเรียนรู้ ที่ 13-15		
	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 30 คะแนน)	แบบทดสอบ (เต็ม 10 คะแนน)	
16	25	8	24	9	27	9	27	8	28	10	
17	25	8	26	8	25	9	28	10	30	9	178
18	25	9	27	8	27	9	30	8	29	10	182
19	27	8	27	9	26	8	30	9	28	9	181
20	22	9	25	8	27	9	28	9	29	9	175
21	26	9	28	9	24	9	28	9	28	9	179
22	27	7	27	9	25	10	28	9	30	10	182
รวม	551	179	572	188	578	195	613	197	624	204	3,901
รวม	730		760		773		810		828		3,901
	รวม										3,901

ตารางที่ 43 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนรวมและประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)

หน่วยการเรียนรู้ที่	คะแนนเต็ม (N =22)		คะแนนที่ได้ระหว่างเรียนจากใบงาน					E_1 และ E_2 ของแต่ละหน่วย	
	แบบฝึกหัด (30 คะแนน)	แบบทดสอบ (10 คะแนน)	แบบฝึกหัด (660 คะแนน)	แบบทดสอบ (220 คะแนน)	คะแนนรวม (880 คะแนน)	\bar{x}	S.D.	E_1	E_2
1	30	10	551	179	730	33.18	1.33	82.95	83.48
2	30	10	572	188	760	34.55	2.15	86.36	86.67
3	30	10	578	195	773	35.14	1.39	87.84	87.58
4	30	10	613	197	810	36.82	1.40	92.05	92.88
5	30	10	624	204	828	37.64	1.29	94.09	94.55
รวม	150	50	2,938	963	3,901	177.33	7.56	443.29	445.16
เฉลี่ย	30	10	587.60	192.60	780.20	35.47	1.78	88.66	89.03
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 88.66									

ตารางที่ 44 แสดงคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)

ลำดับ ที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)	ลำดับ ที่	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)
1	15	25	16	13	28
2	14	25	17	14	26
3	12	26	18	15	26
4	14	27	19	16	27
5	13	24	20	13	24
6	14	25	21	17	28
7	12	26	22	13	26
8	16	27			
9	14	25			
10	14	26			
11	15	27			
12	12	24			
13	12	26			
14	16	27			
15	14	25			

ตารางที่ 45 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนรวม และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)

คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30)	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม
24	3	72
25	5	125
26	7	182
27	5	135
28	2	56
รวม	22	570
คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})	=	25.91
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	=	1.19
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	=	86.36

ตารางที่ 46 สรุปผลการหาประสิทธิภาพ (E_1/ E_2) ของหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ฟิชสมุนไพรรักษาท้องถื่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กลุ่มตัวอย่าง 22 คน)

หน่วยที่	ค่าประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)	ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	E_1/ E_2
1	82.95	83.48	82.95/83.48
2	86.36	86.67	86.36/86.67
3	87.84	87.58	87.84/87.58
4	92.05	92.88	92.05/92.88
5	94.09	94.55	94.09/94.55
E_1/ E_2 รวม	88.66	86.36	88.66/86.36

ผลการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ก่อนเรียนและหลังเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

Explore

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
post	22	100.0%	0	.0%	22	100.0%
pre	22	100.0%	0	.0%	22	100.0%

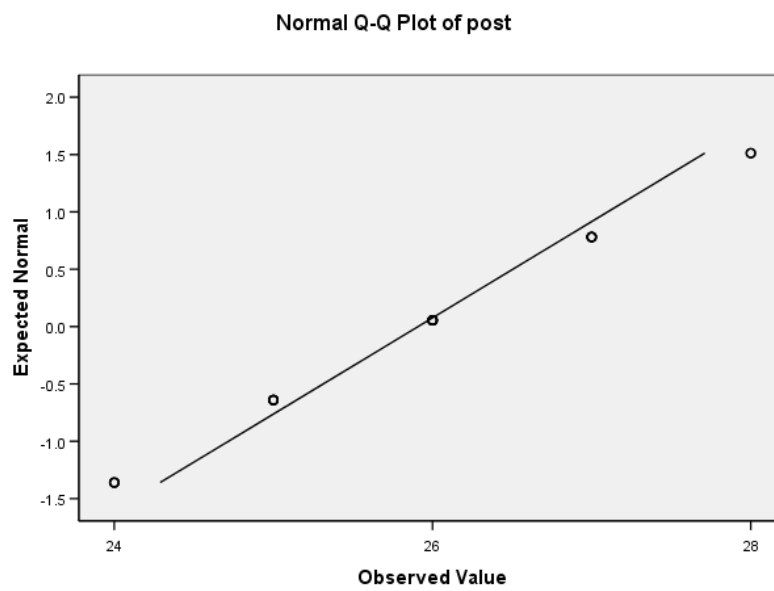
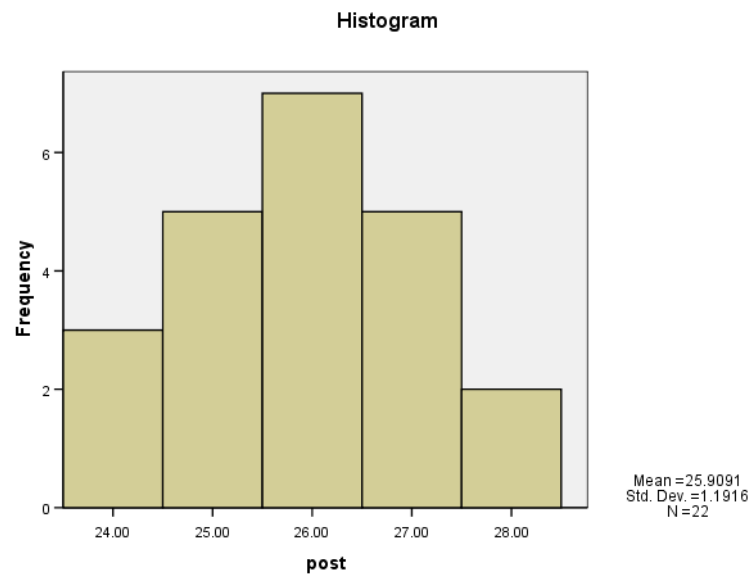
Descriptives

			Statistic	Std. Error
post	Mean		25.9091	.25405
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	25.3808	
		Upper Bound	26.4374	
	5% Trimmed Mean		25.8990	
	Median		26.0000	
	Variance		1.420	
	Std. Deviation		1.19160	
	Minimum		24.00	
	Maximum		28.00	
	Range		4.00	
	Interquartile Range		2.00	
	Skewness		.005	.491
	Kurtosis		-.696	.953
	pre	Mean		14.0000
95% Confidence Interval for Mean		Lower Bound	13.3582	
		Upper Bound	14.6418	
5% Trimmed Mean			13.9495	
Median			14.0000	
Variance			2.095	
Std. Deviation			1.44749	
Minimum			12.00	
Maximum			17.00	
Range			5.00	
Interquartile Range			2.00	
Skewness			.311	.491
Kurtosis			-.593	.953

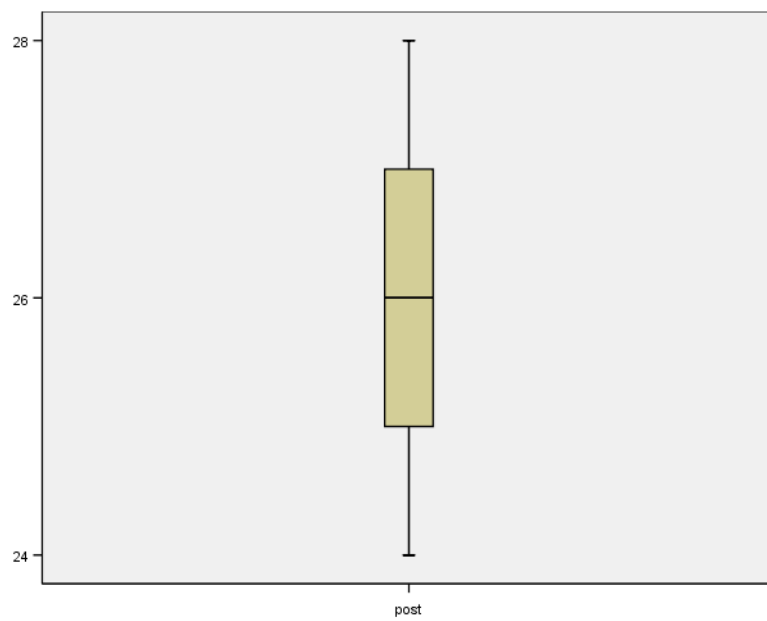
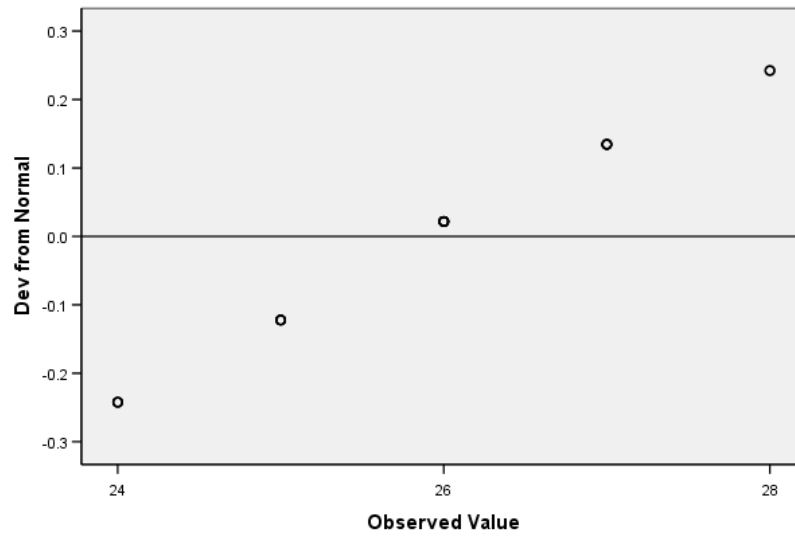
Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
post	.167	22	.114	.926	22	.102
pre	.182	22	.057	.929	22	.119

a. Lilliefors Significance Correction

post

Detrended Normal Q-Q Plot of post

ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
ด้วยหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

→ T-Test

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 post	25.9091	22	1.19160	.25405
pre	14.0000	22	1.44749	.30861

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 post & pre	22	.497	.019

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	post - pre	11.90909	1.34196	.28611	11.31410	12.50408	41.625	21	.000

คะแนน	N	\bar{X}	S.D.	t	p
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	22	14.00	1.45	41.63	.000
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	22	25.91	1.19		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรบูรณาการ
เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	22	4.00	5.00	4.6364	.49237
A2	22	4.00	5.00	4.7273	.45584
A3	22	4.00	5.00	4.5455	.50965
A4	22	4.00	5.00	4.6818	.47673
A5	22	4.00	5.00	4.9091	.29424
B1	22	4.00	5.00	4.6818	.47673
B2	22	3.00	5.00	4.5909	.59033
B3	22	4.00	5.00	4.7727	.42893
B4	22	4.00	5.00	4.8636	.35125
B5	22	4.00	5.00	4.9545	.21320
C1	22	4.00	5.00	4.7273	.45584
C2	22	4.00	5.00	4.9091	.29424
C3	22	4.00	5.00	4.8182	.39477
C4	22	4.00	5.00	4.6364	.49237
C5	22	4.00	5.00	4.5000	.51177
D1	22	4.00	5.00	4.5909	.50324
D2	22	4.00	5.00	4.6818	.47673
D3	22	4.00	5.00	4.5000	.51177
D4	22	4.00	5.00	4.7273	.45584
D5	22	4.00	5.00	4.9091	.29424
MEANA	22	4.40	5.00	4.7000	.16036
MEANB	22	4.40	5.00	4.7727	.15486
MEANC	22	4.20	5.00	4.7182	.22811
MEAND	22	4.40	5.00	4.6818	.17081
MEANAtoD	22	4.50	5.00	4.7182	.13143
Valid N (listwise)	22				

ภาคผนวก จ

หนังสือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ที่ ศธ 04067.047/228

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเสมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/229

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกโคก

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมาของท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงก์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/230

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขาม(สลากกินแบ่งรัฐบาล)

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่านเพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/231

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาโรค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ณะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาโรค กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/232

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหลุมข้าว

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/233

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนมะเฟือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่านเพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/234

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าตะแบง

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/235

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสระสี่เหลี่ยม

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูติบัตรบุคลากร เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตร บุคลากร เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/236

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองพานปาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิชสมุนไพรรักษาในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่านเพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงศ์ คุรุกิจกำจร)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/237

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปอปิด

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่านเพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/238

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัวสามัคคี

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/239

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกทุ่ง(คุรุราษฎร์รังสรรค์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิกรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/240

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัวทุ่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่านเพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/241

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตาจั่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่าน เพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรียงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ที่ ศธ 04067.047/242

โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)
อำเภอคง
จังหวัดนครราชสีมา 30260

15 ตุลาคม 2557

เรื่อง การเผยแพร่นวัตกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสีดา

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรมีในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 1 เล่ม

ด้วยนางรัชนิภรณ์ ธนะไชย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง พิษสมุนไพรมีในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียนในระดับอื่นได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าวมายังท่านเพื่อพิจารณาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรยงค์ คุรุกิจกำจร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

งานวิชาการ

โทร. 044-430295

ภาคผนวก ข

คู่มือการเผยแพร่ผลงานในที่ประชุมระดับชาติ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

เกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

อาจารย์รัชนิกรณ์ ธนะไชย

เป็นผู้เข้าร่วมการนำเสนอผลงานแบบบรรยาย (Oral Presentation)
ในการประชุมวิชาการงานเกษตรแฟร์ (ภูมิปัญญาแห่งอีสาน) ครั้งที่ ๑

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ณ อาคารเทคโนโลยีสารสนเทศ (อาคาร ๙)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จวันงค์ กริหละ)

ประธานโครงการประชุมวิชาการงานเกษตรแฟร์

(รองศาสตราจารย์พงษ์ศักดิ์ สุริยานุกุล)

รองอธิการบดี วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

ภาคผนวก ซ

เผยแพร่ผลงานวิชาการทางเว็บไซต์

ใบตอบรับการเผยแพร่ผลงาน
10 เม.ย. 2559

เรื่อง ตอบรับการเผยแพร่บทความ

เรียน ผู้เผยแพร่ผลงาน (คุณนางรัชฎีกรณ์ ธานีไชย)

ตามที่ท่านได้ส่งข้อมูลบทความ เพื่อดำเนินการเผยแพร่บนเว็บไซต์ ครัวบ้านนอกตอทคอม (www.kroobannok.com) เมื่อ 10 เม.ย. 2559 เพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น

ทางเว็บไซต์ครัวบ้านนอกตอทคอม ขอรับรองว่า ข้อมูลของท่านได้เผยแพร่บนเว็บไซต์ ครัวบ้านนอกตอทคอมแล้ว รายละเอียดดังนี้

ที่อยู่อ้างอิงในการเผยแพร่ : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=134393

วันที่ดำเนินการเผยแพร่ : 10 เม.ย. 2559

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่เผยแพร่แล้วของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นแนวทาง และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา และขออวยพรให้ท่านมีแต่ความสุขความเจริญสืบไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอติศูร ก้อนคำ)
ผู้จัดทำเว็บไซต์ ครัวบ้านนอกตอทคอม

ภาคผนวก ฅ

ภาพการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

ภาคผนวก ญ

ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวก ญ

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	นางรัชนิภรณ์ ณะไชย
ที่อยู่ปัจจุบัน	17 หมู่ 15 ต.เทพาลัย อ. คง จ.นครราชสีมา 30260
ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4)

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515	ประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านขามเฒ่า (ขามเฒ่าผดุงศิลป์) จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2518	ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเมืองสารคาม
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารคามพิทยาคม
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูมหาสารคาม
พ.ศ. 2531	ปริญญาตรี ศษ.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติการรับราชการ

พ.ศ. 2526	ครู 2 ระดับ 2 โรงเรียนบ้านหนองหึ่งหาย อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2530	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหนองหึ่งหาย อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2535	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านดอนหนอง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2542	อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2547	คศ. 2 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน	คศ. 3 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

ผลงานดีเด่น

- พ.ศ. 2547 รางวัลเชิดชูเกียรติเนื่องในวันครู ประจำปี 2557
ประเภทครูผู้สอนดีเด่น จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2549 รางวัลครูต้นแบบ สาขาภาษาไทย
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2549 รางวัลครูต้นแบบ สาขาภาษาไทย
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2550 รางวัลเชิดชูเกียรติเนื่องในวันครู ประเภทครูเกียรติยศ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- พ.ศ. 2554 - ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล เหรียญทอง
กิจกรรมการแข่งขันขับร้องเพลงไทยระดับชั้น ป.1-ป.6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ครั้งที่ 61
- ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล เหรียญทอง
ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 61
กิจกรรมเล่านิทาน คุณธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
- พ.ศ. 2555 รางวัลครูสอนดี จากสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้
และคุณภาพเยาวชน (สสค.)
- พ.ศ. 2555 เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ “หนึ่งแสนครูดี” ประจำปี 2555
จากคุรุสภา
- พ.ศ. 2555 รางวัลเชิดชูเกียรติเนื่องในวันครู อำเภอกอง ประจำปี 2555
ประเภทครูดีเด่น สาขาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

- พ.ศ. 2556
- ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลา
 - ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล เหรียญทองแดง
กิจกรรมการแข่งขันขับร้องเพลงไทยระดับชั้น ป.1-ป.6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ครั้งที่ 63
 - ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล เหรียญทอง
รองชนะเลิศอันดับ 1 กิจกรรมประกวดโครงการคุณธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2556
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6
 - ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล เหรียญทอง
กิจกรรมประกวดโครงการคุณธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประจำปี 2556 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 6
- พ.ศ. 2557
- ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล รางวัลระดับเหรียญเงิน
กิจกรรมการแข่งขันขับร้องเพลงไทยระดับชั้น ป.1-ป.6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 64
 - ครูผู้สอนนักเรียนได้รับรางวัล รางวัลระดับเหรียญทอง
รองชนะเลิศอันดับ 1 กิจกรรมประกวดโครงการคุณธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6